

Poština plačana pri pošti
1315 Velike Lašče

TROBLA

GLASILO OBČINE VELIKE LAŠČE

TROBLA

NAVODILA ZA PISANJE PRISPEVKOV V OBČINSKO GLASILO TROBLA

Zaradi lažjega urejanja prosimo vse avtorje člankov, da pošiljajo ustrezno pripravljena besedila. Te se lahko dopolni tudi s fotografijami, ki so povezane z vsebino prispevka.

Fotografije morajo biti primerne kakovosti: visoke ločljivosti in velikosti vsaj 1 MB. Fotografije pošljite ločeno od besedila, vsako v svoji priponki.

Pri končni grafični obdelavi prispevka si uredništvo dovoljuje izbor primernih fotografij po strokovni oceni ter popravke besedila v skladu z zahtevami lektorja.

Prispevke pošljite na elektronski naslov **trobla@velike-lasce.si** do objavljenega roka za oddajo prispevkov v tekoči številki občinskega glasila.

Objavljeni članki ne izražajo uradnega stališča Občine Velike Lašče. Uredništvo si pridržuje pravico, da poslano gradivo preoblikuje v skladu s celotno podobo Troble.

Letnik 25, številka 6,
30. oktober 2019.

Izhaja sedemkrat letno, gospodinjstva v občini prejmejo glasilo brezplačno.

Naklada: 1.590 izvodov.

Izdajatelj: Občina Velike Lašče.

Odgovorna urednica: Angelca Petrič.

Uredniški odbor: Dragica Heric, Miha Andolšek, Jože Starič in Andrej Perhaj.

Lektoriranje: Nuša Drinovec Sever (razen že oblikovanih prispevkov).

Prelom: Špela Andolšek, s. p.

Foto na naslovnici: Shutterstock

Tisk: Evrografis, d. o. o.

Naslov uredništva: Trobla,
Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.

Tel.: 01 781 03 70

E-pošta: trobla@velike-lasce.si. Prispevke za Troblo lahko oddate tudi v nabiralnik, ki se nahaja v hodniku pritličja občinske stavbe.

Naslednja Trobla izide

18. decembra 2019, prispevke je treba oddati do 4. decembra 2019.

ISSN 2536-4022

KAZALO

ŽUPANOVA STRAN	3
OBČINSKE STRANI	4
• S sedme seje občinskega sveta	4
• Energetska sanacija športne dvorane	7
• Obnova strehe na stavbi Glasbene šole	7
KMETIJSTVO / NARAVA	8
• Intervju z Andrejo Bizjak	8
• Rjavi medved	10
• Boj z invazivkami	13
INTERVJU DREN GRUDEN	14
ŠOLA IN VRTEC	16
• Simbioza giba v vrtcu Velike Lašče	16
• Glasbena šola Ribnica bo tolkla in igrala	19
KULTURA	20
• Podelitev Rožančeve nagrade	20
• Dnevi evropske kulturne dediščine	22
• Levstikov večer	24
KNJIŽNICA	26
• Novosti na naših policah	26
DRUŠTVA	32
• Čudežni svet brez sonca	32
• Planinske novičke	34
• Diamantna maša Antona Masnika	36
• Gremo na Koroško	39
• Praznik suhega sadja	40
• Dišalo je po bučni juhi	42
INŠPEKTOR MUKI	44
ADL O TEM IN ONEM	45
DEDIŠČINA	46
• Železna doba v naših krajih	46
• Iz velikolaškega okraja	48
ŠPORT	50
• Priplesala medaljo	50
• Balinanje v Robu	51
• TVD Partizan v tednu Simbioze giba	52
STRANKE 54	54
RAZVEDRILO	56
OGLASI	57
ZAHVALE	61

NA MOJI LEVI STRANI JE MOJA DESNA ROKA

Že takoj imam občutek, da vas je naslov županovega uvodnika presenetil ali pa celo zmotil. Je kaj narobe z njim? Ne, vse je v najlepšem redu. Naslov ima korenine v enem izmed desetih srečanj krajevnih odborov po naši občini. Župan mora namreč skladno z Odlokom o krajevnih odborih v roku enega leta te sklicati, da se organizirajo in da izmed izvoljenih članov izberejo novega predsednika. Krajevni odbori imajo zame precejšen pomen, saj predstavljajo pristen in demokratičen stik med občani in občinsko upravo ter z županom. Na ta način nam organizacija krajevnih odborov ponudi kolikor toliko organizirano in urejeno komunikacijo preko predsednika, po elektronski pošti ali s klasičnim dopisom. S tem uravnavamo pretirano soliranje nekaterih bolj zagretilih občanov, vroče zadeve prej predebatiramo na mikro lokalni ravni in nenazadnje, kar je poslano uradno, je potem tudi nesporen dokaz aktivnosti odbora. Iz previdnosti vas seveda vnaprej obveščam, da vsega, kar se pojavi na spisku potreb, ne bomo mogli uresničiti, saj je večina zadev vezana na finančna sredstva občine, za katera pa vemo, da jih imamo vedno premalo. Ampak pobude krajevnih odborov bomo obravnavali in nanje odgovorili, kar največ pa jih bomo skušali tudi uresničiti. Krajevni odbori pa niso le pošiljanje Miklavževih pisem županu, temveč gre tudi za komunikacijo v smislu pobud za izboljšanje družabnega življenja ali idej za dogajanje na lokalni ravni, v drugi smeri pa lahko preko predsednikov tudi občinska uprava ali župan sporočata občanom določene zanimive novice ali jih vabita na dogodke. Torej, na delovanje krajevnih odborov se je treba navaditi in jih s pridom izkoristiti, da boste lažje uresnili svoje potrebe ali ideje.

Obisk srečanj krajevnih odborov je bil zelo različen. Na začetku sem imel celo občutek, da so se nekateri občani pripravili na boj z županom. Kar tako, vnaprej. Drugi so bili polni pričakovanj, tretji so bili radovedni, a na koncu smo se imeli prav fino. Obdelali smo predviden dnevni red in pod točko razno so se razvile prijetne debate tudi z namenom, da smo se z nekaterimi občani še dodatno spoznali. Na koncu nas je predrzno priganjal le čas in pa obveznosti do naših domačih (ker so bili udeleženci večinoma moški, so bile doma žene), saj se spodobi, da ob delavnikih pa le prideš domov enkrat do enajste ure zvečer. Še dobro, da ni bilo zakuske z raznimi žlahtnimi tekočinami. A vendar smo na enem izmed odborov proslavljali! Po dolgih letih čakanja bodo prebivalci Rut sedaj za prevoz v Ljubljano prihranili nekaj vode, saj se ne bo več prašilo in bodo avtomobili ostali dalj časa čisti ter lesketajoči, kar se seveda spodobi, če greš v najlepše mesto. Asfaltirana cesta bo zagotavljala najmanj večjo varnost, vsaj pozimi, ko jo bodo lahko bolj intenzivno očistili. Občani so se na pripadajočem krajevnem odboru res razveselili asfaltirane poti in zato je nastal ta likof, kot se spodobi za takšne pridobitve.

Na krajevne odbore nisem nikoli prišel sam, ampak sta me povsod spremljala podžupan in nekdo iz občinske uprave, ki je bil zadolžen za pisanje zapisnika. Po protokolu sem, jasno, svoja spremljevalca vedno predstavil. Ker sem sedel na sredini, sem najprej predstavil podžupana na desni strani ter nato še pisarja na levi strani, rekoč: »Na moji levi strani je moja desna roka«. Jasno, pri tem sem mislil na zapisnikarja, ki mora kar najbolj natančno povzeti vsebino pogovora in mi je v veliko pomoč.

S prisposodbo povedano je zame, vodjo sestanka, moja desna roka.

No, in ker smo srečanja zaradi lažje izdelave podrobnega zapisnika tudi snemali, je bila dobronamerno izrečena, vendar nekoliko nerodna besedna zveza kasneje pri predvajanju posnetka bolj kot pomensko s strani mojih sodelavcev sprejeta kot šala na račun župana. Župan Tadej pa nič!

Vreme nas prijetno razvaja, a dnevna in nočna temperatura nista usklajeni, več je vlage in opažamo lahko, da je več obolenj zgornjih dihal. Poskrbimo zase, tako da si z uživanjem hrane zagotovimo tudi zadosti vitaminov in mineralov. Imunski sistem vam bo hvaležen tudi za vitamin C, ki ga je veliko v citrusih (pomaranči, limoni, mandarini) in tudi v kislem zelju, še posebej, če ga uživamo toplotno neobdelanega. Kako pomembni so citrusi in kislo zelje, so vedeli že starodobni mornarji. Na dolgih plovbah preko oceanov so zaradi enolične prehrane in s tem pomanjkanja vitaminov med drugim trpeli zaradi skorbuta, ki se kaže tudi z izpadanjem zob. Ko so takratni izkustveni praktiki in zdravniki dognali, da je glavni vzrok pomanjkanje vitamina C in da se ta nahaja v citrusih in v kislem zelju, je vsaka prekooceanska odprava morala s seboj imeti zalogo citrusov, kot dalj obstojno zalogo hrane pa še lesene sode s kislim zeljem.

Dr. Tadej Malovrh,
Vaš župan

S 7. SEJE OBČINSKEGA SVETA

Jerica Tomšič Lušin, občinska uprava

Občinski svet Občine Velike Lašče se je v četrtek, 18. oktobra 2019, sestal na 7. redni seji. Po ugotovitvi sklepčnosti (prisotnih je bilo devet svetnikov) je župan predlagal v potrditev naslednji dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 6. redne seje
2. Poročilo odborov
3. Prenehanje mandata članom občinskega sveta
4. Sklep o ceni pomoči na domu
5. Soglasje k imenovanju direktorja ZD dr. Janeza Oražma Ribnica
6. Seznanitev z javno razgrnitvijo modelov množičnega vrednotenja nepremičnin
7. Vloge občanov za odkup, zamenjavo zemljišč
8. Sklep o spremembi načrta razvojnih programov 2019–2022
9. Pobude, vprašanja in predlogi svetnikov
10. Poročilo župana

Po potrditvi dnevnega reda so člani občinskega sveta potrdili zapisnik 6. redne seje.

Občinski svet je v nadaljevanju sprejel naslednje sklepe:

Ad 2. Predsednik odbora za komunalno, varstvo okolja in urejanje prostora Rudolf Rupar je podal kratko poročilo o seji odbora, Matjaž Gruden, novi predsednik odbora za družbene dejavnosti pa je poročal o seji tega odbora.

Ad 3. Prenehanje mandata članom občinskega sveta

Občinski svet Občine Velike Lašče se je seznanil z odstopom Antona Zakrajška s funkcije člana občinskega sveta in s smrtjo Polone Cvelbar, članice Občinskega sveta Občine Velike Lašče. O tem se obvesti Občinsko volilno komisijo, ki v skladu s 30. členom Zakona o lokalnih volitvah ugotovi, kdo na listi kandidatov bi bil izvoljen, če ne bi bil izvoljen član občinskega sveta, ki mu je prenehal mandat.

Ad 4. Sklep o ceni pomoči na domu

S 1. 9. 2019 je storitev pomoči na domu prenehal izvajati dosedanji izvajalec Center za socialno delo Ljubljana, Občina Velike Lašče je izvedla javni razpis za podelitev koncesije za izvajanje omenjene storitve. Izbran je bil

nov ponudnik – Zavod Pristan, ki je v ponudi za izvajanje storitve ponudil ceno 20,06 evra na uro. S tem se je povišala dosedanja cena storitve. Člani občinskega sveta so soglasno potrdili sklep, da znaša ekonomska cena pomoči na domu na delovnik 20,06 evra na uro. Cena za uporabnike pomoči na domu znaša 5,50 evra na uro, za Občino Velike Lašče pa 14,56 evra na uro. Sklep bo objavljen v Uradnem listu in bo začel veljati 1. novembra 2019.

Ad 5. Soglasje k imenovanju direktorja ZD dr. Janeza Oražma Ribnica

Dosedanji direktorici dr. med. Lidiji Šmalc je potekel mandat. Svet javnega zavoda Zdravstvenega doma dr. Janeza Oražma Ribnica je objavil javni razpis za direktorja zdravstvenega doma. Razpis je vodila razpisna komisija, ki jo je imenoval svet zavoda. Na razpis se je prijavilo pet kandidatov. Razpisna komisija je izločila enega kandidata, ker ni izpolnjeval razpisnih pogojev. Na podlagi prijav kandidatov in njihove predstavitve je svet zavoda sprejel sklep, da za direktorja ZD dr. Janeza Oražma Ribnica imenujejo Andreja Lampeta.

V skladu s 36. členom Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Zdravstveni dom dr. Janeza Oražma Ribnica (Uradni list RS, št. 117/08, 30/19) mora zdravstveni dom od ustanoviteljev pridobiti soglasje k imenovanju direktorja. Občinski svet Občine Velike Lašče je soglasno sprejel sklep, da kot ustanovitelj javnega zavoda izdaja soglasje k imenovanju Andreja Lampeta za direktorja Zdravstvenega doma dr. Janeza Oražma Ribnica.

Ad 6. Seznanitev z javno razgrnitvijo modelov množičnega vrednotenja nepremičnin

Marija Ivanc Čampa je občinski svet seznanila z javno razgrnitvijo modelov množičnega vrednotenja nepremičnin, ki poteka od 1. do 30. oktobra. Člani občinskega sveta so soglasno sprejeli sklep, da se v imenu občinskega sveta vložijo pripomba na vrednostno raven kmetijskih zemljišč (ne more biti enaka kot v Dobropolju) in na vse druge vrednostne ravni, ki naj bi se znižale za eno stopnjo. Občinska uprava naj se o pripombah na javno razgrnitev modelov množičnega vrednotenja nepremičnin posvetuje s sosednjimi občinami.

Ad 7. Vloge občanov za odkup, zamenjavo zemljišč

Rudolf Rupar je kot predsednik odbora za komunalno, varstvo okolja in urejanje prostora na kratko povzel in predstavil štiri vloge

občanov za odkup oz. zamenjavo zemljišč. Komunalni odbor je vse štiri pobude obravnaval in jih pregledal tudi na terenu. Člani občinskega sveta so se strinjali s predlogom odbora in soglasno sprejeli naslednje sklepe.

1. Občinski svet Občine Velike Lašče sprejme sklep, da se na stroške predlagateljice opravi parcelacija parcele št. 1479/4 k. o. 1715 Osolnik pred vhodom v stanovanjsko hišo na naslovu Veliki Osolnik 23 v izmeri cca 50 m². Meja novonastale parcele naj bo od roba asfalta javne poti odmaknjena najmanj 0,5 m. Na novonastali parceli se ukine javno dobro in odproda lastnici parcele št. *15 k. o. 1715 Osolnik.

2. Občinski svet Občine Velike Lašče sprejme sklep, da se vlogama za odkup dela zemljišča parc. št. 1436 k. o. 1714 Selo pri Robu v naselju Rob ne ugodi. V primeru odprodaje dela javnega dobrega okoli stavbe na naslovu Rob 8 in Rob 9 lahko lastnika objekta drug drugemu omejuje ta dostop do objekta, del javnega dobrega na južni strani objekta pa zagotavlja dostop do poljske poti.

3. Občinski svet Občine Velike Lašče sprejme sklep, da se na stroške občine opravi odmera lokalne ceste LC454081 na območju Podsmreke, na stroške predlagatelja pa parcelacija javnega dobrega parc. št. 1707 in 1708. Po ukinitvi javnega dobrega na novonastalih parcelah se opravi menjava zemljišč

Ad 8. Sklep o spremembi načrta razvojnih programov 2019–2022

Župan je povedal, da je Občina Velike Lašče že v proračunu za leto 2019 in načrtu razvojnih programov 2019–2022 zagotovila sredstva za investicijo Poslovna cona Ločica. Na upravno enoto je vložil zahtevek za spremembo gradbenega dovoljenja, ki omogoča faznostno gradnjo in posledično faznost pridobivanja uporabnega dovoljenja za gradnjo prometne in komunalne infrastrukture.

Ponovno je bil izveden popis del za dokončanje 1. faze gradnje prometne in komunalne infrastrukture v poslovni coni. Ker ocenjena vrednost del presega v proračunu in načrtu razvojnih programov predvidena sredstva, je potrebna sprememba NRP, ki bo omogočala objavo javnega naročila za izbiro izvajalca za izvedbo del. Svetniki so predlagano spremembo načrta razvojnih programov za investicijo Poslovna cona Ločica soglasno potrdili.

Župan Občine Velike Lašče je v skladu z odlokom o krajevnih odborih sklical zbere občanov za območje vseh krajevnih odborov. Izvoljeni so bili novi predsedniki krajevnih odborov:

KRAJEVNI ODBOR

- **Velike Lašče**
Mitja Pintarič, Velike Lašče
- **Male Lašče**
France Mramor, Male Lašče
- **Turjak**
Marjeta Klančar, Turjak
- **Rob**
Andrej Kastelic, Uzmani
- **Dvorska vas - Mala Slevica**
Branko Krajnc, Kot pri Veliki Slevici
- **Retje**
Matevž Žužek, Gornje Retje
- **Kokave**
Miha Novak, Hlebče
- **Karlovica**
Franc Kutnar, Kaplanovo
- **Rute**
Borut Tomažin, Mohorje
- **Rašica**
Anja Zalar Mihelič, Rašica

NOVA CENA POMOČI NA DOMU

Občinski svet Občine Velike Lašče je na sedmi redni seji potrdil novo ceno pomoči na domu. Ekonomska cena pomoči na domu na delovnik 20,06 evrov na uro. **Cena za uporabnike pomoči na domu znaša 5,50 evrov na uro, za Občino Velike Lašče pa 14,56 evrov na uro.** Sklep bo objavljen v Uradnem listu in bo začel veljati 1. novembra 2019.

SLAVNOSTNA PRIREDITEV OB DNEVU REFORMACIJE

**Trubarjeva domačija, Rašica
Četrtek, 31. oktobra 2019, ob 19. uri**

**Pozdrav župana Občine Velike Lašče
dr. Tadeja Malovrha**

**Govor zgodovinarke
dr. Barbare Žabota**

**Slavnostni govornik predsednik
Republike Slovenije Borut Pahor**

Sledil bo glasbeni koncert
Janeza Dovča in Boštjana Gombača
Sozvočja Slovenije / Sounds of Slovenia

Izkušena glasbenika, ljudska godca 21. stoletja, vas bosta popeljala na izjemno zvočno popotovanje, s svojo virtuoznostjo in hudomušnostjo predstavila slovensko ljudsko glasbo v sodobnih in živih priredbah. Harmonikar, skladatelj in fizik Janez Dovč ter multinstrumentalist in skladatelj Boštjan Gombač sta prepoznavni imeni v svetu sodobne slovenske glasbe. Gre za nekdanja in sedanja člana številnih glasbenih zasedb (Sounds of Slovenia, Jararaja, Katalena, Terrafolk, Caminoigra, Rudi Bučar&Istraband, Bast itd). Oba delujeta tudi kot avtorja, aranžerja in producenta glasbenih del zase in za druge glasbenike, v zadnjih nekaj sezonah pa sta se uveljavila predvsem kot vrhunski studijska glasbenika in solista, ne le na področju, ki ga v glasbenem smislu najbolje obvladujeta (etno glasba, world-glasba), pač pa tudi v kontekstu klasične glasbe (solistični nastopi z Orkestrom Slovenske filharmonije in Simfoniki RTV, Fool Cool Orchestra, Carmina Slovenica, Simbolični orkester). Glasbenika sta razvila poseben občutek za kontrast med danostjo različnih glasbenih tradicij in svobodo osebnega izraza.

*Lepo
vabljeni!*

Občina Velike Lašče
vse občane, društva, podjetja
in gostince vabi k sodelovanju
na prireditvi

FESTIVAL BOŽIČNEGA KRUHA

Namen festivala je povezati vse prireditve in druge dogodke v veselem decembru 2019 v celoto, ponuditi vam, občanom, kar največ različnih dogodkov, ob katerih se boste lahko družili, ter predstaviti dediščino božičnega kruha oziroma poprtnika različnim obiskovalcem naše občine.

Festival božičnega kruha se bo pričel **3. decembra na Trubarjevi domačiji** na Ta veseli dan kulture in se zaključil z **božično-novoletnim koncertom v Velikih Laščah**, na katerem bo natopil **Vlado Kreslin z Malimi bogovi**.

Na festivalu lahko sodelujete na različne načine. Svojo ponudbo lahko predstavite na stojnicah ob različnih dogodkih (prodaja izdelkov, hrane in pijače), organizirate lahko dogodek ali prireditev, prav vse pa povabimo, da sodelujete pri božični okrasitvi izložb ali okenskih polic, ki naj vključuje tudi tematiko božičnega kruha. Najlepše okrašena izložba in okenska polica bosta nagrajeni.

Svoj interes, pobudo in željo za sodelovanje lahko sporočite na telefonsko št. 01 781 03 62 ali na elektronski naslov obcina.velike-lasce@siol.net do torka, 12. novembra 2019. Na voljo smo vam tudi za dodatne informacije.

Vsi lepo povabljeni
k sodelovanju!
Občina Velike Lašče

KROG JE SKLENJEN

Borut Tomažin, KO Rute

V začetku septembra je izvajalec del, podjetje Mapri Proasfalt, d. o. o., zaključil z asfaltiranjem še zadnjega makadamskega odseka na lokalni cesti Rob Selo.

Tako je dokončno sklenjen asfaltni krog, zelo pomembna povezava Rut z dolino. Omenjena pridobitev predstavlja velik napredek na področju kakovosti bivanja in varnosti prometa na našem območju.

Za novo pridobitev se v imenu krajanov Rut iskreno zahvaljujemo Občini Velike Lašče, županu dr. Tadeju Malovrhu, Občinskemu svetu, članom Občinske uprave, g. Aleksu Leu Vestu, lastniku parcel za izdano soglasje, izvajalcem del ter vsem, ki ste kakorkoli pripomogli k uresničitvi zastavljenega projekta.

Posebna zahvala gre članu občinske uprave, odgovornemu za komunalno gospodarstvo, g. Romanu Viršku, za vso izkazano pomoč in proaktivnost na tem projektu ter nenazadnje za potrpežljivost. Nemaleokrat smo ga namreč krajanje in KO Rute angažirali, da je odgovarjal na naša vprašanja in prigovarjanja.

Ob tej priložnosti vabimo občane, da si v jesenskem času, ko nam je vreme še naklonjeno in ko nam prelep pisano obarvan gozd ponuja čudovit razgled, privoščite bodisi kolesarski, pohodniški ali pa nenazadnje tudi izlet z avtomobilom, saj sta prah in blato na novi cesti od sedaj naprej samo še bled spomin na preteklost.

TRŠKI ODBOR

Jožica Mavsar Nosan, Trški odbor Velike Lašče

V septembru smo imeli tudi v Velikih Laščah zbor krajanov. Udeležba bi bila lahko malo bolj številčna. Pogrešali smo namreč mlade, ki bi z novimi idejami prispevali k napredku in lepšemu videzu našega kraja. V Lašče prihajajo novi prebivalci, ki pa se, žal, ne vključujejo v življenje in delo kraja. Tako Lašče počasi prehajajo v spalno naselje, kar pa je za slovenske Atene nesprejemljivo.

Na zboru krajanov je bil izvoljen trški odbor, katerega člani smo: Mitja Pintarič – predsednik, Matej Hren, Marko Rigler, Dušan Ilc in Jožica Mavsar Nosan. Člani smo imeli tudi prvo srečanje, kjer smo se dogovorili, da bo vsak skrbel za tisti predel Lašč, v katerem živi.

Trški odbor je namreč posvetovalno telo, na katerega se obračajo krajanje pisno s svojimi predlogi in težavami. O zadevah člani razpravljamo, poiščemo informacije (če je treba), predlagamo rešitve in jih posredujemo županu. Svoje delo želimo opravljati odgovorno, ker nam za naš kraj ni vseeno. Ugotovili pa smo, da bi bilo dobro naše članstvo povečati še za dva člana.

Odločili smo se, da vas vse krajanje še enkrat povabimo na zbor krajanov, 22. 11. 2019, ob 19. uri v dvorano Levstikovega doma. Seznanili vas bomo s svojim delom in predlogi, ki smo jih že poslali na občino. Pričakujemo vas v čim večjem številu.

UREJANJE ŠPORTNE INFRASTRUKTURE – ENERGETSKA SANACIJA ŠPORTNE DVORANE VELIKE LAŠČE

Barbara Pečnik, Občinska uprava / foto: Metod Ivančič, Damir Leljak

Preko poletja in v jeseni smo urejali športno infrastrukturo. Igrišče Dvorska vas je opremljeno z dvema novima košema za košarko, prav tako so svoj koš dobili vaščani Mohorij. Zagotovo največji zalogaj, tako po obsegu del kot finančno, pa je bila energetska sanacija športne dvorane pri OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče. Glavni cilj investicije je bil preprečitev nastajanja kondenza in posledično zatekanja vode v dvorano ter znižanje toplotnih izgub in posledično stroškov ogrevanja.

Nepravilno vgrajena folija za plezalno steno

Skozi režo med oknom in steno proseva sonce.

V avgustu in septembru je bila izvedena prva faza sanacije, in sicer odprava napak v tesnenju – popravilo parnih zapor (manjkajoče ali nespojene) in dopolnitev izolacije na manjkajočih mestih.

Vsa velika okna je bilo treba zatesniti s tesnilno peno purpen in s tesnilnimi masami med okni. Zamenjali so tudi vrata stranskega vhoda. Zaradi obsežnosti investicije je druga faza izolacija klimata – predvidena za naslednje leto.

Parna zapora (folija) ni spojena. Zrak iz dvorane zato uhaja prosto ven do pločevinaste strehe.

OBNOVA STREHE NA STAVBI GLASBENE ŠOLE

Sara Košir, Občinska uprava

V teku je obnova strehe na stavbi glasbene šole. Obnova zajema tako zamenjavo strešnikov kot tudi izolacije ter kleparska in druga dela. Z zamenjavo izolacije bo dosežena ustrezna toplotna prehodnost strehe in s tem nižji stroški ogrevanja, saj bo s prenovo manj toplotnih izgub. Obnova strehe je sicer dolgoročno del energetske prenove stavbe, ki se bo predvidoma nadaljevala s prenovo fasade in namestitvijo toplotne črpalke. V okviru del bodo zamenjali tudi obstoječa strešna okna, dodali pa tudi štiri nova strešna okna. S tem bodo učilnice v mansardi svetlejše in prijetnejše za izvajanje pouka glasbene šole.

INTERVJU Z ANDREJO BIZJAK

Dr. Tadej Malovrh

Intervju z Andrejo Bizjak, dr. vet. med., direktorico Inšpekcije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (IVHVVR) na Upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

Kaj vse so naloge UVHVVR, kjer ste zaposleni kot glavna inšpektorica?

UVHVVR, zapletena kratica, kajne, pomeni okrajšavo za Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin. Na kratko povedano, glavni nalogi sta na eni strani priprava predlogov zakonodaje s področja varnosti, kakovosti ter označevanja kmetijskih pridelkov in živil kot tudi zdravja živali na nacionalni ravni ter sodelovanje pri pripravi zakonodaje na ravni Evropske unije ter na drugi strani izvajanje uradnega ter inšpekcijskega nadzora. Bolj podroben opis organiziranosti in delovanja pa vsekakor lahko najdete na naši spletni strani.

Se moramo veterinarskih inšpektorjev bati?

Zakaj le? Veterinarski inšpektorji se imenujejo uradni veterinarji. Nikomur se jih v nobenem primeru ni treba bati, saj pri svojem delu vedno vzpostavijo profesionalen odnos, in tako je tudi prav. Seveda pa je njihov poklic, da preverjajo, ali tisti, ki ga nadzorujejo, pri svoji dejavnosti izpolnjuje zakonodajo. Če uradni veterinarji ne ugotovijo napak ali so te neznatnega pomena, je lahko srečanje tudi produktivno v smislu pridobitve novih pogledov ali znanj. Če pa ugotovijo neskladnosti, nepravilnosti, uradni veterinar izreče ukrepe za njihovo odpravo in izreče globo, ki je lahko tudi denarna kazen. In ravno zaradi slednjega se inšpektorjev drži bolj negativen sloves.

Katera so področja, ki jih veterinarski inšpektor obravnava?

Uradni veterinarji so dejavni na številnih področjih, tudi na takih, na katere ne bi niti pomislili. Področja, ki jih vsi povezuje mo z veterinarji, so: kontrola zdravja živali,

na primer, ali je bilo govedo cepljeno proti tistim boleznim, za katere država predpiše cepljenje, in ali so bile opravljene predpisane preiskave. Potem je tukaj v zadnjem času vse pomembnejše področje dobrobiti živali (angleško animal welfare), kjer naši uradni veterinarji ugotavljajo, kako imetnik živali skrbi zanje glede oskrbe, ravnanja, zagotavljanja pogojev za rejo in kako prevažajo žive živali, kako jih omamlja, če jih kolje za lastno domačo uporabo. Potem kontroliramo, ali so govedo, ovce, koze, prašiči, konji in psi označeni na predpisan način.

Ne smemo pozabiti kontrole nad krmo, kjer ugotavljamo, ali se uporablja krma, ki na primer vsebuje živalske beljakovine za prave vrste živali, in ne morda beljakovin, s katerimi določenih vrst domačih živali ne smemo krmiti. Ugotavljamo tudi, ali krma vsebuje dovoljena ali morda nedovoljena sredstva. Kontroliramo veterinarje, ki zdravijo vaše živali, in tudi rejce živali v smislu, ali je uporaba veterinarskih zdravil skladna z zakonodajo: katera zdravila so v danem primeru uporabljena, kdo jih je izdal, ali je imetnik vpisal vsa zdravljenja, na primer zdravljenja proti zajedavcem.

Veterinarski inšpektorji imajo tudi pooblastila, da pri turističnih kmetijah ali dopolnilnih dejavnostih s tega področja preverjajo, v kakšnih pogojih se proizvaja živila živalskega izvora, kako se rokuje z živili, kako se izvaja sledljivost. Sem spada še kontrola na registriranih obratih predelave, ki so lahko tudi na kmetijah, na primer male sirarne ali pa obrati za proizvodnjo mesnih izdelkov, kjer se v bistvu preverja celotno živilsko zakonodajo. No, ravno zaradi tega področja dela smo v zadnjem času postali bolj medijsko prepoznavni (afera s čevapčiči).

Neprestano videvam spuščenege psa. Zdi se mi nevaren, vem, kdo je lastnik; kaj naj naredim?

To je zelo običajno vprašanje. Najprej je vredno sicer poskusiti in na to prijazno opozoriti kar imetnika psa. Če ni pravega in pričakovanega odziva, potem lahko ime takega lastnika posredujemo najbližji policijski postaji ali na najbližji Območni urad UVHVVR. Kontakte najdete na našem spletnem naslovu (<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/uprava-za-varno-hrano-veterinarstvo-in-varstvo-rastlin/o-upravi/inspekcija-za/>). Morda vam lahko pri tem pomaga tudi lokalni veterinar.

Kaj pa živali na paši? Kdaj naj bi poklicali veterinarskega inšpektorja?

Če so živali na paši, se v večini primerov dobro počutijo, saj se svobodno gibljejo. Kljub temu morajo imeti na razpolago nekakšno zavetje, ki je lahko tudi skupina dreves, vodo, še zlasti, če so na paši ves dan. Ob vsem tem je zelo pomembno, če opazimo, da je trava popasena do zemlje in ni dodatne hrane ter vode, da o takem stanju obvestimo uradnega veterinarja.

Je res, da je precej klicev nepotrebnih, da so lažne prijave?

Ja, poznani so takšni primeri. Inšpekcija je dolžna preučiti vsako prejeto prijavo in na zahtevo prijavitelja tega tudi obvestiti o uvedenih ukrepih. Če se prijave, ki se izkažejo za neresnične, ponavljajo, imata inšpekcija in tudi uradni veterinar pravico izreči denarno kazen za lažno prijavo.

Nadziranje zakola. Kaj če se ob zakolu prašič glasno oglašja, je to tradicija ali primer za prijavo? Kje je meja med mučenjem živali in klanjem po domače?

Vem, kaj želite izvedeti, saj se počasi približuje čas domačih kolin. Pri tem se moramo vedno zavedati, da je z živaljo treba ravnati tako, da ji prihranimo vsako nepotrebno trpljenje. Zakol prašiča mora biti izveden po postopkih, po katerih je žival usmrčena v trenutku oziroma z ustrezno predhodno omamo (trenutno stanje brezčutnosti), razen če gre za zakol perutnine, kuncev in zajcev izven klavnice za zasebno domačo porabo. Za Slovenijo je značilno omamljanje s pištolo s penetrirajočim klinom in nato zakol z izkrvavitvijo.

Samo zakol, na primer pri prašiču, s počasno smrtjo z izkrvavitvijo se že lahko šteje za mučenje živali. Prav tako je pomembno tudi ravnanje z živaljo pri odhodu

iz hleva do mesta omamljanja ter zakola, kjer mora proces potekati tako, da se živali po nepotrebnem ne vznemirijo, kar v praksi pomeni, da se prašič ne oglašča dolgo trajno in glasno.

Vse to se lahko doseže tako, da se naredi začasni koridor iz desk in da se pusti živali čas, da se pomika po njem, pri tem pa se jo spodbuja z topo deščico (tudi metlico ali s čim podobnim).

Kako nadzirate dobrobit živali, odlaganje trupel v naravo; kaj storiti, če opazimo nepravilnosti?

Za izvajanje nadzora na področju dobrobiti živali imamo letni plan nalog, ki za vsako živalsko vrsto posebej določa, kaj bo v posameznem letu predmet nadzora. To so posebni plani za kokoši nesnice, pitovno perutnino, teleta, prašiče vseh kategorij in za drobnico. Potem so tukaj še plani nadzorov nad dobrobitjo živali v transportu in v klavnih. Veliko nalog nadzora se izvede še na podlagi prijav občanov in pravnih oseb. Te izredne naloge nadzora predstavljajo kar od 30 do 50 odstotkov vseh izvedenih aktivnosti nadzora za posamezno leto.

Če imam manjšo kmetijo kot dopolnilno dejavnost, ali lahko prodajam domače salame in sir?

Domače salame in sir lahko prodajate, vendar mora biti vaša dejavnost prodaje registrirana kot prodaja na drobno, skladno s 4. členom Pravilnika o registraciji in odobritvi obratov na področju živil (Uradni list RS, št. 96/14), pri krajevno pristojnem območnem uradu UUVHVVR. V te namene je treba pridobiti in izpolniti vlogo za vpis v register obratov vsaj 15 dni pred pričetkom obratovanja ter jo poslati na UUVHVVR.

Če odgovorim konkretnije glede na navedene dejavnosti, ki ste jih izpostavili v vprašanjih, morate v vlogi izpolniti podatke o nosilcu dejavnosti, del B (živilski obrat) in del B3, ki govori o prodaji na drobno, in sicer morate označiti kot prodajalna za meso in mesne proizvode, mleko ter mlečne proizvode, odvisno od tega, kaj nameravate registrirati.

Kaj pa meso, ko uradno zakoljemo govedo? Moramo izdati račun in meso stehitati?

Ravno tako lahko v okviru registriranega

obrata prodaje na drobno prodajate meso živali, ki je bila zaklana v odobreni klavnici.

Glede na to, da ne gre za prodajo primarne proizvodnje, kot so npr. mleko, jajca, med, ampak, poudarjam, gre za proizvode, kot so meso, mesni in mlečni izdelki, morate izdati račun, ne glede na to, da izdaja računov ni v pristojnosti UVHVVR, temveč v pristojnosti Finančne uprave Republike Slovenije (FURS).

Tudi tehtanje mesa mora biti obvezno zaradi dokazovanja sledljivosti in seveda zato, da bo stranka z vami zadovoljna in vam še naprej zaupala.

Kaj naj storimo, da bi lahko uradno prodajali domače mlečne in mesne izdelke?

Ja, registrirani morate biti kot prodaja na drobno pri Upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, kot sem vam razložila nekoliko prej.

Jasno je, da mora vaš obrat za proizvodnjo mesnih in mlečnih izdelkov izpolnjevati zahteve živilske zakonodaje, kar pomeni, da morajo biti izpolnjeni higiensko tehnični pogoji obrata, imeti morate lastni program nadzora, vpeljan mora biti sistem HACCP (angleška kratica izpeljana iz Hazard Analysis Critical Control Point, kar v bistvu pomeni ugotavljanje in analiza kritičnih kontrolnih točk nekega procesa), oziroma delati morate po priznanih, odobrenih smernicah, zagotavljati morate sledljivost in označevanje živil.

Jih lahko prodam v vaško gostilno?

Da, vendar morate upoštevati določila 14. člena Pravilnika o določitvi majhnih količin živil, pogojih za njihovo pridelavo ter o določitvi nekaterih odstopanj za obrate na področju živil živalskega izvora (Uradni list RS, št. 96/14), ki pravi, da je dovoljena dobava živil živalskega izvora iz enega obrata prodaje na drobno v drugi obrat prodaje na drobno, ki neposredno oskrbuje končnega potrošnika, če količina tako dobavljenih živil ne presega 25 odstotkov skupnih mesečnih količin. Prodaja na drobno ob že omenjenih gostilnah pomeni tudi šole, vrtce, domove ostarelih idr.

Je v tujini tudi tako strogo, ali je to le naša miselnost, da je pri nas najstrožje?

(Nasmeh) Tudi v drugih državah članicah je proizvodnja in prodaja živil živalskega izvora podobno regulirana. Ko imaš enkrat vse urejeno in vpeljano, je na videz enostavno. Morda ravno zaradi površnega ogleda kakšnega od takih obratov v tujini potem domov prinesemo mantro, da se pri nas komplicira, v tujini pa je vse veliko bolj enostavno pridobiti.

Hvala za pogovor in lahko si že želimo, da bi morali čim manjkrat na televiziji razlagati nastanek kakšne afere, povezane z mesom.

Hvala vam za pogovor in dobro misel. Sicer pa ugotavljam, da sem glede na dogajanje v zadnjem času potrebna krajšega dopusta ... (nasmešek)

RJAVI MEDVED

(*Ursus Arctos*)

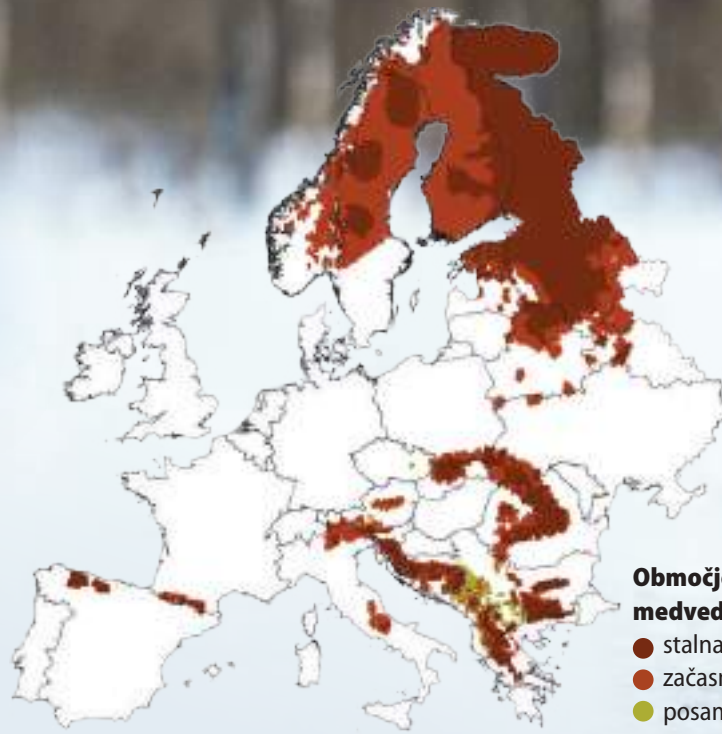
Špela Logar

Rjavi medved je evropska vrsta, ki je bila v preteklosti razširjena po vsej Evropi, danes pa ga lahko najdemo le še v štirih večjih populacijah ter več manjših izoliranih populacijah.

Naš medved je del dinarsko-alpske populacije, ki živi na območju severnih Dinaridov in Alp ter je del večje dinarsko-pindske populacije z jedrom v dinaridih, katere velikost ocenjujejo na okrog 3000 medvedov. Kljub statusu zavarovane vrste je medveda dovoljeno loviti. Vitalni medvedji populaciji lov ne predstavlja grožnje, a le če je višina odstrela strokovno načrtovana. Številčnost medvedov v poseljeni krajini običajno ne dosega zmogljivosti okolja, saj je navzgor omejena s toleranco ljudi do medvedov. Zato se lov uporablja kot orodje za vzdrževanje številčnosti medvedov v mejah, ki so za ljudi še vzdržne.

Tako kot je lahko denimo lov na medveda vir zaslužka za lovsko družino, je njegovo meso najboljša sestavina, ki jo lokalni ponudnik hrane ponudi kot specialiteto. Medved je velik del naše zgodovine in kulture, nemalo krajevnih imen je povezanih z besedo medved. Je precej pogost motiv v umetnosti in pripovedkah. Zaradi mogočnega videza in očarljivosti je prav gotovo pomemben za prepoznavnost posameznega kraja kot tudi Slovenije v ponudbi enkratne destinacije. Predstavlja odlično priložnost za razvoj manj številčnega podeželskega turizma kot dopolnilne kmetijske dejavnosti. Sprehod po naravnem okolju medveda bi pomenil dodatno turistično ponudbo. Predvsem pa je medved pomemben, ker igra zelo pomembno vlogo v ekosistemih;

1. Medved lahko pokriva veliko območje aktivnosti (50–1000 m²). Območja posa-

Območje razširjenosti medveda v Evropi

- stalna prisotnost
- začasna prisotnost
- posamezna opažanja

meznih medvedov se lahko med seboj prekrivajo, saj niso teritorialne živali. S svojim premikanjem raznašajo semena različnih vrst, ki jih prenašajo v kožuho in prebavilih (zoohorija).

2. Zelo rad se prehranjuje z mrhovino in tako opravlja pomembno vlogo čistilca v naravi. Njegov izjemen voh je namreč razvit 100-krat bolj od človeškega. Trupla najde na velikih razdaljah in tudi pod debelo plastjo snega.
3. Oportunistično prehranjevanje: so vsejedi, a jedo pretežno rastlinsko hrano. Redko plenijo odrasle prostoživeče parkljarje, a s plenjenjem njihovih mladičev prispevajo k uravnavanju številčnosti parkljarjev in skupaj z ostalimi velikimi zvermi vzdržujejo ravnovesje v naravi.

Kaj in kje je glavna grožnja rjavemu medvedu?

V gosto poseljenih območjih, kot je srednja Evropa, predstavlja razdrobljenost habitatov eno glavnih groženj medvedom. Vzrok so predvsem gradnja in širjenje naselij, industrijskih con ter cest. V razdrobljenem habitatu lahko preživi manjše število medvedov, zmanjšana je njihova sposobnost premagovanja daljših razdalj in otežen pretok genov lahko ogrozi dolgoročen obstoj izoliranih delov populacij.

Nizka stopnja tolerance, brez te ni dolgoročnega obstoja.

V najslabšem primeru vodi do nezakonitega/nehumanega ubijanja medvedov. Vsak pri sebi naj oceni, kje je in zakaj ima tako mnenje, ali je to upravičeno. Veliko konfliktov z medvedmi lahko preprečimo z odgovornim ravnanjem v naravi in pred svojim pragom.

Še nekaj prikupnih lastnosti kosmatinca:

Markiranje: med seboj se sporazumevajo z drgnjenjem ob drevesa, na katerih pustijo svoj vonj in dlake, pogosto jih tudi opraskajo. Večji kot je medved, višje bo pustil praske.

Strah pred človekom: ta jim je prirojen. Medveda je v naravi težko srečati, redko povzroča konflikte. Običajno je zelo majhno število medvedov odgovornih za večino konfliktov. Medved postane problematičen, ko izgubi strah pred ljudmi in začne redno povzročati škodo. To se običajno zgodi, ko se medved navadi na lahko dostopno hrano in jo začne povezovati z bližino človeka (nezaščitene rejne živali, poljščine in organski odpadki ali krmljenje medvedjih mladičev).

Socialno učenje: obdobje, ki ga mladiči preživijo z medvedko, je namenjeno intenzivnemu učenju iskanja hrane, izogibanju nevarnostim in pridobivanju drugih veščin, potrebnih za preživetje. Znano je, da se medvedka z mladiči raje zadržuje v obrobni gozdovih, ki so v bližini naselij, saj se skuša ogniti samcu, ki ima infanticidno vedenje, kar pomeni, da skuša pobiti mladiče drugih samcev in s tem spodbuditi medvedko k hitrejšemu parjenju z njim.

Hiperfagija in zimovanje: jeseni se medvedi intenzivno prehranjujejo, saj potrebujejo toľščo, ki jim pomaga preživeti zimsko pomanjkanje (maso lahko povečajo za tretjino svoje teže). Obdobje med novembrom in marcem medved običajno preživi v brlogu, med prezimovanjem se medvedom zniža telesna temperatura, upočasnijo srčni utrip in metabolizem. Na ta način v času pomanjkanja hrane varčujejo z energijo.

NAMESTITEV MODRIH ODSEVNIKOV – UKREP ZA PREPREČEVANJE TRKA VOZIL Z DIVJADJO

Klemen Dolšak, dipl. inž. gozd. / foto: Klemen Dolšak, Špela Logar

Lovci lovske družine Velike Lašče se poleg drugih del v lovišču prepogosto srečujemo s poginjeno ali poškodovano divjadjo zaradi trka z vozili. V zadnjih petih letih je tako zabeleženih več kot 200 izgubljenih živali (divjadi). Po vrstni sestavi divjadi je delež povoza srnjadi najvišji. Ta vrsta ob trkih predstavlja več kot polovico vse v prometu izgubljene divjadi. Le v letošnjem letu smo do danes zaradi trkov z vozili izgubili več kot 20 osebkov srnjadi. Ta številka predstavlja slabo četrtno letnega odvzema srnjadi v lovski družini. Pri srnjadi do povoza med letom najpogosteje prihaja v jesenskem obdobju oblikovanja tropičev (september, oktober, november) ter spomladi pri razpadu zimskih tropičev ter ponovnega oblikovanja teritorijev (marec, april, maj). Znotraj dneva so povozi najpogostejši med 5. in 8. uro zjutraj ter med 17. in 20. uro v mraku.

Skupaj z naraščanjem števila vozil v prometu se zvišuje verjetnost povoza divjadi. Za preprečevanje trka divjadi z vozili se v praksi uporablja zvočna odvratača, kemična ter svetlobna – signalna odvratača.

Modri odsevník, nameščen na obcestnem stebričku

Zaradi prometa izgubljen mladič srnjadi

V mesecu oktobru je bil izpeljal projekt nameščanja modrih odsevnikov tudi na območju našega lovišča. Odsevníki so bili nameščeni na osmih odsekih državnih cest, kjer je frekvenca povoza skozi leta najvišja. Modri odsevníki delujejo tako, da žarometi vozila osvetlijo odsevník, ki modro svetlobo meče pravokotno od vozišča. Uporablja se modra barva, saj so raziskave pokazale, da je ta za divjad najbolj moteča. Odsevníke so drugod po državi nameščali že pred časom. Uspešnost tovrstne metode je lahko tudi do 70-odstotna.

Pomembno je, da kot udeleženci v prometu na odsekih, kjer so dodatno postavljeni modri odsevníki, hitrost vožnje prilagodite, saj so ta mesta skrbno izbrana glede na ustaljene prehode divjadi. Ko nam pri vožnji cesto prečka divjad, bodimo pozorni, saj živali pogosto živijo v manjših ali večjih skupinah in druga za drugo prečkajo vozišče, zato se ne oddahnite prekmalu, le previdno.

KAJ JE NOVEGA PRI PROJEKTU MALA BARJA - MARJA

Metka Starič, Zavod Parnas

V projektu Mala barja – Marja je v letošnjem letu kar živahno. Na podlagi pridobljenih soglasij lastnikov parcel smo uspešno izpeljali osem akcij odstranjevanja invazivnih tujerodnih rastlin, predvsem kanadske in orjaške zlate rozge. Člani in simpatizerji PGD Karlovica so kot prostovoljci pregledali, in kjer je bilo potrebno, tudi očistili izbrane površine v Kneju in v Marinčkah, na katerih bodo v kratkem stekla dela čiščenja zarasti (podiranje drevja in odstranjevanje predrastkov). Za območje Kneja in Kaplanovega so že izbrali izvajalca, ki bo odstranil zarast, izboljšal vodni režim in prehodnost na območju Kneja. Opravili so tudi že dogovore z lastniki. Ti bodo lahko odpeljali podrti debla, dela pa bodo opravljena in financirana v sklopu projekta. V kratkem bo objavljeno javno naročilo tudi za dela v Marinčkah.

V projektu nameravamo izbrane površine urediti v obdelovalne travniške površine, primerne za rast modre stožke, oz. ohraniti dragocene barjanske površine, kjer je biotska raznovrstnost največja. Torej povrniti stanje, kot je nekdaj v Mišji dolini že bilo. Kmetje so se v sodelovanju s Kmetijsko svetovalno službo zavezali k ustreznemu gospodarjenju s površinami, nekateri so se odločili za strožja pravila in s tem za pridobivanje višjih subvencij, drugi pa so izrazili interes za pogodbeno varstvo kot novo obliko zaveze k

ustreznemu gospodarjenju. Slednje se uveljavlja predvsem tam, kjer za kmete v Mišji dolini (Natura 2000) barjanske površine oz. mokri travniki predstavljajo le manjši del njihovih kmetijskih gospodarstev.

Zbranega je dovolj senenega drobirja, ki ga bodo posuli po očiščenih površinah v Kneju in Marinčkah, v prihodnjem letu pa ponovno sledi še osem akcij odstranjevanja invazivnih tujerodnih rastlin.

Pomemben korak so naredili tudi na področju interpretacije. Skupina mladih strokovnjakinj z različnih področij v ekipi, ki jo vodi univ. dipl. agr. Urška Hren preko Zavoda Krpanove novice (sodelujejo še biologinja Sara Gačnik, agronomka Eva Indihar in drugi), je kot zunanji izvajalec Zavoda Parnas pripravila Načrt interpretacije za info točko na Trubarjevi domačiji ter tematsko pot po območju Natura 2000 – Mišja dolina. Stojnico projekta Mala barja – Marja ste lahko obiskali na večjih prireditvah na Trubarjevi domačiji. V sprejemnici na Trubarjevi domačiji po dogovoru že od pomladi ob sredah popoldne deluje info točka, jeseni bomo naše aktivnosti predstavili tudi na sejmu Narava zdravje v Ljubljani.

Občina Velike Lašče sodeluje s projektantko Majo Starič, abs. arh. (Starim, d. o. o.), ki v

letošnjem letu pripravlja projektno dokumentacijo za prenovo kozolca na Trubarjevi domačiji. S tem bo lahko Občina uredila sodoben večnamenski prostor, ki bo lahko deloval kot aktivno turistično-informativno središče in skozi dodane vsebine petih interpretacijskih postaj omogočal poglobljeno doživljanje okolja mokrišč, v katera je vpeta Trubarjeva domačija. Gre za najbolj ogrožen biotop na našem planetu, zato spodbujamo kmete v Mišji dolini, da prepoznajo priložnosti umeščanja novih proizvodov skozi blagovno znamko Mišje doline ter se usmerijo v dopolnilne dejavnosti pridelave in predelave lokalne hrane na svojih kmetijah.

Prav kulinarika in lokalna samooskrba sta pri osveženem turistu trenutno najbolj iskani ponudbi. V središče interpretacije mokrišč je postavljen človek, ki lahko s svojimi odločitvami konstruktivno ali destruktivno ravna s svojim bivalnim okoljem. Posledice bodo v obeh primerih občutili prihodnji rodovi, zato je odgovornost prebivalcev tega okolja toliko večja. V nadaljevanju se bo mlada ekipa lokalnih strokovnjakov v sodelovanju z ilustratorjem, snemalcem in mizarjem lotila konkretne izvedbe. Prenovljeni zunanosti in notranosti kozolca (za kar se je zavezala občina) bo sledila umestitev interpretacijskih sredstev, predvidoma poleti 2020. Nato pride na vrsto še ureditev tematske poti in priprava mobilne aplikacije za pametni telefon. Projekt, katerega vodilni partner je Zavod za varstvo narave, poleg Mišje doline z ostalimi partnerji zajema še druga mala barja v osrednji Sloveniji in na Gorenjskem, se bo zaključil konec leta 2021. Naložbo sofinancirata Evropski sklad za regionalni razvoj in Republika Slovenija.

Karlovški gasilci v akciji odstranjevanja invazivk – za koordinacijo skrbita Primož Ogrinec in Matic Krašovec.

BOJ Z INVAZIVKAMI

Urška Hren, dipl. ing. agr.

Zadnje čase se v medijih in tudi neposredno v naši okolici pogosto pojavlja beseda invazivka, katere pridih je nekoliko agresiven, močan in nevaren. "Spet ti naravovarstveniki strašijo ljudi in skačejo v zrak," si verjetno mislite. Vendar ta zadeva ni tako preprosta in nepomembna, kot nam na prvi pogled deluje. Ko govorimo o invazivkah, se osredotočamo na evropski prostor, saj gre za tujerodne rastline, ki prihajajo s precej bolj oddaljenih celin (Azija, ZDA idr.).

Ljudje postajamo iz leta v leto čedalje bolj mobilni, kar dokazuje podatek, da je bilo 24. julija 2019 prvič v zgodovini zabeleženih 225.000 letov (številka izključuje vojaška letala). Z vse hitrejšim transportom in globalno trgovino omogočamo invazivkam boljši prehod prek oceanov, gora – v glavnem prek prej zanje prevelikih ovir. Lahko bi rekli, da je to davek na udobje.

Nekatere vrste so se prenesle kot pašne, okrasne ali medonosne. Druge pa so se prenesle, ne da bi se zavedali njihovega prenašanja, po vodi, s semeni in s transportom. Tujerodne rastline, ki jih najdemo v Sloveniji in jih največkrat opazim tudi v naši občini, so japonski dresnik, žlezava nedotika, kanadska zlata rozga, enoletna suholetnica in verjetno še kakšna. Prav tako so tujerodne tudi nekatere živali (rakun, siva ververica, azijski sršen, azijski ambrozijski podlubnik idr.), glive (rjavenje borovih iglic, kostanjev rak, jesenov ožig), ki okužijo naše drevesne vrste ter s tem povzročajo še dodatne stroške in škodo.

Ampak zakaj bi nas raznašanje tujerodnih vrst moralo skrbeti?

Ker rastejo drugače kot domorodne rastline, lahko bi rekli, da so hitro prilagodljive. Ko jim enkrat uspe, njihova rast narašča eksponentno – v gostih sestojih (monokulturah). Imajo biološke lastnosti, zaradi katerih so bolj konkurenčne od domačih vrst, po domače rečeno jih pohodijo. Tako postanejo tekmeči domorodnih rastlin za življenjski prostor, hrano ali druge življenjsko potrebne vire. Ko se uspešno ustalijo, začnejo izpodrivati življenjsko okolje domorodnih rastlin, da te ne morejo več uspevati. S tem spremenijo medvrstne odnose med organizmi in vplivajo na domorodno biotsko raznovrstnost.

Da je zadeva še bolj kompleksna, se lahko tujerodne rastline križajo z domorodnimi rastlinami in ustvarijo invazivne križance, ki so še bolj prilagojeni na naše okolje.

Največkrat jih zasledimo ob pomembnih prometnih cestah, železnicah in vodnih brežinah, kar ima med drugim posledice tudi na gospodarstvo (komunalna dejavnost, kmetijstvo). S svojo prisotnostjo kot pleveli lahko vplivajo na zmanjševanje pridelka in povečujejo stroške vzdrževanja infrastrukture.

Gosti sestoji preraščajo brežine rek, otežujejo dostop do vodotokov in tako zmanjšujejo njihovo rekreacijsko vlogo ter pospešujejo erozijske procese. To zvišuje stroške vzdrževanja vodotokov in zagotavljanja poplavne varnosti. Na kratko lahko povzamemo, da povzročajo kar nekaj preglavic (stroškov).

Pomemben korak k zmanjševanju invazivk v naši občini so letos naredili gasilci iz PGD Karlovica, ki so bili za odstranjevanje invazivk v Mišji dolini izbrani kot zunanji izvajalec Zavoda Parnas v projektu Mala barja – Marja (vodilni partner projekta je Zavod RS za varstvo narave), odstranjevali so namreč kanadsko in orjaško zlato rozgo. Rasti kanadske zlate rozge izjemno prija močvirnata tla, zato se ta v gostih sestojih širi po Mišji dolini.

Na projektnem območju Mišja dolina (Natura 2000) v Kneju in Marinčkah so v letu 2019 izvedli osem delovnih akcij (štiri v obdobju od junija do julija, štiri v septembru), skupno pa so populili kar 1.8 t invazivne rozge. Invazivko so odstranjevali z ročnim puljenjem, večje sestoje pa pokosili z naramnimi kosilnicami, na koncu vsake akcije pa so jo zbalirali in odpeljali na Zbirni center Barje.

Necvetoče poganjke se lahko kompostira, cvetoče poganjke in podzemne dele pa je treba oddati v sežig. Pri rozgi je še posebej pomembno, da se jo odstrani pred cvetenjem, s tem preprečimo vnašanje semen v tla in kalitev novih rastlin. S pogosto košnjo sčasoma izčrpamo zaloge hranil v koreninah in rastline počasi propadejo. Različni viri navajajo, da lahko košnja dvakrat letno (maja in avgusta) več let zapored sestoj zlate rozge zelo zmanjša.

DREN GRUDEN – DIAMANTNI MATURANT

Jože Starič

Dren Gruden je vsestranski talent. Leta 2014 je prejel pohvalo župana, ker je v istem letu osvojil pet zlatih priznanj z različnih področij: matematike, kemije, fizike, diabetesa in slovenskega jezika. Istega leta se je njegov spis Čari jasne nedelje uvrstil med najboljše tri v Sloveniji. Tudi v srednji šoli je nadaljeval z uspehi in vse skupaj kronal z vsemi točkami na maturi, ki so mu prinesle naziv diamantni maturant. Na kemijski olimpijadi je julija osvojil bronasto medaljo. Ker mu po povratku z olimpijade sredi Lašč nismo priredili sprejema, kakršnega bi si zaslužil, sva se dogovorila za ekskluzivni intervju za Troblo.

Dren, za začetek čestitke za zavidljiv uspeh na maturi, s katerim si se uvrstil v peščico najboljših, pa tudi za bronasto medaljo s kemijske olimpijade.

Hvala.

Kateri od obeh dosežkov se ti zdi pomembnejši?

Medalja na olimpijadi. Gre za popolnoma drugačno raven znanja. Priprave na tekmovanje so v Sloveniji pričakovano slabše kot v nekaterih drugih državah, kjer je tudi konkurenca večja. To je tekmovanje, matura pa je zaključni izpit. Tudi občutek potem, ko odpíšeš tako tekmovanje, je popolnoma drugačen. Na olimpijadi sem zbral 62 odstotkov, kar je bilo dovolj za bronasto medaljo.

Zakaj so priprave na tekmovanje v Sloveniji slabše kot v drugih državah? Si bil prepuščen sam sebi?

Priprave vključujejo predavanja in teste. Obiskoval sem jih na kemijski fakulteti. Ker je konkurenca v drugih državah večja, tudi njihove priprave potekajo drugače. Ampak ne govorim o državah, kot so naše sosedbe. V mislih imam Kitajsko, Južno Korejo, Vietnam, Rusijo, kjer imajo države na takih tekmovanjih velike ambicije. Na Kitajskem velja za neuspeh, če z olimpijade ne pridejo s štirimi zlatimi medaljami. Tudi v ZDA je olimpijada zelo pomembna, vendar je tam velik uspeh že sama uvrstitev na tekmovanje. Tam, od koder prihajajo najboljši tekmovalci, so priprave veliko obsežnejše. Poleg priprav, kakršne poznamo v Sloveniji, kandidati obiskujejo tudi pripravljalne tabore, na katerih se ukvarjajo samo s kemijo. Tekmovalci se pripravljajo do desetkrat dlje kot pri nas.

Kako pa prideš do uvrstitve na olimpijado?

Treba se je prebiti skozi tri izbore. Že v tretjem letniku sem obiskoval sobotna predavanja na kemijski fakulteti, ob petkovih popoldnevih pa smo trenirali s študentom, ki je prišel na šolo. Dva izbora sem opravil že v tistem času. Zadnji izbor je bil tik pred maturitetnim esejem, potem je bila v prvem planu matura, po maturi pa so se začele intenzivne priprave na olimpijado.

Si med pripravami čutil kak pritisk?

Pri kemiji so priprave zelo pomembne. Pri praktičnih delih je ogromno avtomatizma, ki ga pridobiš z vajami. Razen pritiska, ki sem si ga ustvaril sam, ker sem želel priti na olimpijado, ni bilo nobenega drugega. Vem pa, da je pritisk na tekmovalce, še zlasti v azijskih državah, ogromen. Med najboljšimi se vedno pojavljajo tekmovalci iz istih držav: Kitajska, Južna Koreja, Rusija, Vietnam idr.

Tvoj dosežek na maturi je vrhunski. Letos je vseh diamantnih maturantov 14. Kako si se pripravil na maturo?

Šola nas je s testi in ponavljanjem kar dobro pripravila na maturo. Sam sem se na maturo pripravil predvsem v obdobju po zaključku pouka in med različnimi izpiti. Vendar to niso bili nečloveški napori.

Koliko časa je minilo od zaključka tekmovanja do objave rezultatov?

Ko sem končal s tekmovanjem, se mi je odvalil kamen od srca. Takrat pa se je začelo tridnevno čakanje na rezultate. V tem času smo se tekmovalci družili in vzpostavljali stike.

Navsezadnje so to ljudje, ki bodo nekoč v znanosti zelo visoko.

Je bilo pri posameznih državah čutili kakšne napetosti?

Napetosti ravno ne, imeli pa smo zanimiv zaplet s podelitvijo, ki bi morala biti v stavbi OZN v Parizu. Neuradno smo izvedeli, da je Kitajska blokirala vstop Tajvancev. Medsebojno sta se blokirala Indija in Pakistan, pa tudi Savdska Arabija in Izrael. Zato je bila razglasitev v drugi, precej manj svečani stavbi.

Si po objavi rezultatov odreagiraj, kot se sposobi za najstnika: selfi z medaljo, objava na instagramu in facebooku in potem morda še sporočilo staršem?

Instagrama nimam, na facebooku so objavili drugi, domov pa sem poslal fotografijo.

To pa ni ravno tipično. Kako pa je videti tako tekmovanje? Kako poteka, kako dolgo traja?

Traja dva dneva po pet ur. Praktičnemu vedno sledi še teoretični del. Pri praktičnem delu smo tekmovali v analizni kemiji, ugotavljanju koncentracije, potem pa še organski sintezi. To so precej standardne zadeve, ki jih je treba natrenirati. Zaradi obširnosti znanja dobiš smernice vnaprej, tako da veš, katera področja bodo vključena. Še vedno je obseg zelo velik, ampak vseeno se ni treba ukvarjati z vsem. Sicer pa je teoretični del dolg petdeset strani. Večino odgovorov moraš napisati. Ravno ko je bilo tekmovanje, je bil v Parizu vročinski val. V dolgih haljah in dolgih hlačah smo morali izvajati praktični del pri 43 stopinjah Celzija. Brez klimatskih naprav.

Ali ste teste reševali v angleškem jeziku?

Teste rešuješ v svojem jeziku. Tik pred tekmovanjem mentorji teste prevedejo, zato morajo biti mentorji in tekmovalci tam tri dni prej. Na koncu mentorji teste tudi popravljajo. Zaradi tega z mentorjem pet dni ne smeš imeti nobenega stika: poberejo ti vse elektronske naprave z možnostjo komuniciranja. Mentorji tudi živijo na drugem koncu mesta. Slišal sem, da so v preteklosti države že kršile ta pravila, zato so jih izključili za pet let.

Med čakanjem na rezultate so vam verjetno razkazali Pariz?

Seveda, najbolj zanimivo pa je bilo gledati razplet Dirke po Franciji – ravno takrat je bila zadnja etapa in lahko smo gledali zadnjih osem krogov po mestu. Jan Polanc je bil med ubežniki, ki so jih kasneje ujeli. Bili smo blizu slavoloka zmage, ja, bilo je kar zanimivo.

Ko športnik osvoji bronasto medaljo na olimpijadi, ga na letališču pričaka množica navdušenih navijačev s transparenti in zastavami. Kakšen je bil tvoj povratek iz Pariza?

Adria je takrat še letela in iz Pariza sem priletel domov na Brnik. Na letališču me je čakala širša družina z transparenti, na katerih je pisalo: Naš olimpijonec, Naš idol in heroj, ... To je bilo to. Bilo je kar športno vzdušje. Moram pa povedati, da bronasta medalja ne pomeni, da si tretji med vsemi. Bronasta medalja pomeni, da si osvojil več kot 50 odstotkov možnih točk.

Poleg znanosti te zanimajo tudi druge stvari: poznamo te kot pesnika, glasbenika, pisca proze, igraš klavir ... so to hobiji?

Če so hobiji? Kaj pa vem ... S tem se ukvarjam, ko imam čas. Pesmi že dolgo nisem napisal, poskušal sem napisati daljše prozno

delo, pa mi je zmanjkalo časa. Na igralske vaje bom šel po tem pogovoru, klavir pa igram, ko imam čas.

V zvezi z glasbo sem slišal, da si raper, igraš country, techno ...

To je popolnoma v zabavljaške namene.

Za koga pa nastopaš?

Za tiste, ki si želijo zabave.

Verjetno se ti je zdaj, ko si postal diamantni maturant in imetnik bronaste medalje, število naročil povečalo ...

Ja, zdaj sem bolj medijsko prepoznaven. (Smeh)

Se ti zdi, da te prijatelji po teh uspehih gledajo kaj drugače?

Ne, česa takega nisem opazil. Res pa je, da večkrat kakšne stvari ne opazim.

Pri vseh naštetih dejavnosti športa nisi zasledil. Se s športom tudi ukvarjaš?

V osnovni šoli sem tekmoval v krosu. (Premor) Zdaj, ko študiram medicino, bom moral biti malo za zgled, zato se bom začel ukvarjati s športom.

Kako to, da si se odločil za študij medicine?

Nekam sem se moral vpisati. Razmišljal sem še o kemiji in fiziki. Kemija me sicer zanima, a ne prav vsa področja, in nazadnje je zmagala medicina.

Ali na začetku študija že razmišljaš o specializaciji po študiju? Se vidiš kot zdravnika?

Tega še ne vem, mislim, da je še dovolj časa za odločitve. Ne vem, kako so videti različne specializacije ... Vse poti puščam odprte. Bom videl. Na medicini sem dva tedna, pred seboj imam še šest let študija.

Kakšen je študijski program? Boš kmalu toliko znal, da te bomo lahko spraševali za zdravstvene nasvete?

V prvih letnikih so predmeti univerzalni, mislim, da se klinični predmeti začnejo v četrtem letniku. Seveda pa jih bo v vsakem

letniku več. Sestra, oče in mama me že zdaj sprašujejo za nasvete. Hja, jaz pa znam samo latinska imena za kosti v roki. Se mi pa zdi, da bi tudi pravi zdravniki težko ugotovili, kaj točno jih boli.

Sicer si s študijem šele na začetku, pa vendar: si kdaj pomislil, da bi študiral v tujini?

Ja, zakaj pa ne. Študijske izmenjave se mi zdijo zanimiva priložnost.

Tudi tvoja sestra Brina je v šoli uspešna. Si kdaj tekmoval z njo?

Hja, na maturi sem jo premagal. (Smeh)

Zaradi stroge zakonodaje o varovanju osebnih podatkov ne morem ugotoviti, ali smo v Velikih Laščah že kdaj imeli zlatega maturanta.

Pa je že bil kakšen? Aja, moj stric Matjaž pravi, da je bil tudi on diamantni maturant, ampak da takrat temu še niso tako rekli.

Kakšen nasvet bi dal tistim, ki še obiskujejo srednjo šolo?

Ne vem. Vprašanje je, ali so nasveti sploh koristni. Mislim, da je že Oskar Wilde rekel, da je edina korist nasvetov ta, da jih lahko predaš naprej. Če bi kdaj slišal kak dober nasvet, bi ga z veseljem delil, ampak zazdaj ga še nisem.

Velike Lašče so v prometni konici od Ljubljane oddaljene dobro uro. Sošolcem iz mesta je bilo najbrž lažje kot vam s podeželja.

Najprej se moram zahvaliti svoji mami, ki me je ob sobotah vozila na priprave. Brez tega bi bilo precej težko. Zagotovo je Ljubljancanom lažje. Včasih pa ti vožnja ponudi dodaten čas za razmišljanje.

Pričakoval sem, da boš na pogovor prišel z medaljo okrog vratu.

Saj bi, pa moram paziti nanjo. Trak, na katerem je obešena, ni najbolje zlepljen in takoj po podelitvi se je odlepil, zato mi je na stopnicah medalja padla na tla. Potem se mi je podobno zgodilo še doma. Malce je že okrušena.

Hvala za pogovor.

Občina Velike Lašče
v sodelovanju z vrtcem
Sončni žarek prireja

PRAZNIČNO DRUŽENJE

za vse predšolske otroke
naše občine.

**Prireditev bo
v torek, 10. 12. 2019,
ob 17:30 uri
v športni dvorani
Velike Lašče.**

Otroci se bodo zabavali
ob predstavi Pika nogavička
in božič, obiskal pa nas
bo tudi Božiček.

Vsakega predšolskega
otroka na prireditvi čaka
tudi knjižno darilo.

TEDEN OTROKA V VRTCU SONČNI ŽAREK – ENOTA KARLOVICA

Kristina Polzelnik Pirnat

Letošnji teden otroka je potekal od ponedeljka, 7. 10. 2019, do petka, 11. 10. 2019. V vrtcu vsako leto v tem tednu pripravimo dodatne dejavnosti, ki otrokom popestrijo dopoldneve.

Rdeča nit mednarodnega projekta je bila naše pravice. V našem vrtcu smo se bolj posvetili pravici do pravljičice. Za slogan smo si izbrali BERI MI PRAVLJICE.

V ponedeljek smo uživali v predstavi Nerodna miška Marjanca v izvedbi gledališča KUD Jesenice. Ogledali smo si prigode male miške Marjance, ki si je nadvse želela čofotati.

V torek smo si starejši dve skupini ogledali Kamišibaj z naslovom Polž Vladimir gre na štop (Mojca Osojnik). Ubogi polž Vladimir je moral marsikaj doživeti, da je prišel do svojega zelenjavnega vrta. Otroci iz skupine Čebelice pa so se ob slikovnem gradivu seznanili s pravljičico Repa velikanka.

Popoldne smo na druženje v vrtec povabili vse starše. Najmlajše Čebelice so z njimi pred vrtcem urno in spretno telovadile. V igralnicah starejših skupin Srnic in Žabic pa so pripravili različne delavnice: izdelava visečega strašila, ustvarjanje sončnic iz

papirja ter prosto ustvarjanje iz naravnega materiala.

Sreda je bila namenjena orientacijskemu pohodu, ki so se ga udeležili otroci Srnic in Žabic. Pot nas je vodila v hrib nad gasilnim domom. Da smo prišli do skritega zaklada, smo morali hitro in spretno hoditi v hrib in slediti markacijam ter opraviti različne naloge. Uspelo nam je, našli smo skriti zaklad.

V četrtek so otroci ustvarjali na različnih likovnih dejavnostih ter poslušali in prebrali slikanice.

Pester teden smo zaključili z igralnim dnevom. Otroci so od doma prinesli svoje najljubše igrače. Dopoldne je v ustvarjalni igri hitro minilo.

Teden je hitro minil in marsikdo je odnesel s seboj veliko lepih doživetij.

Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili staršem, ker so se odzvali na naše povabilo in sodelovali na srečanjih.

SIMBIOZA GIBA V VRTCU VELIKE LAŠČE

Metka in Maša

Vse življenje se gibamo je moto vseslovenskega projekta Simbioza giba, ki k neposrednim gibalno-športnim aktivnostim spodbuja vse generacije. V ta projekt se je vključil tudi vrtec Sončni žarek Velike Lašče.

V tednu od 14. 10 do 21. 10. 2019 je vsaka skupina centralnega vrtca na dopoldanske gibalne urice povabila starše, stare starše ali otroku ljube osebe. Skupine otrok od prvega do tretjega leta so v večnamenskem prostoru vrtca pripravile gibalni poligon.

Skupine od četrtega do šestega leta so pripravile različne gibalne dejavnosti v športni dvorani Osnovne šole Primoža Trubarja.

Na dislocirani enoti Karlovica so se otroci iz skupine Srnc in Žabic s svojimi ljubljanimi osebami odpravili na dopoldanski pohod v smeri Plosovega.

V tednu otroka smo v povezavi s projektom Simbioza giba izvedli tri različne popoldanske dejavnosti. Najmlajši otroci iz skupine Polžkov in Pik so skupaj s starši oziroma starimi starši izvedli gibalni poligon na prostem.

Malo starejše skupine otrok iz skupine Mucki, Zajčki in Metulji so se v družbi povabljenih odpravile na pohod na postajo Velike Lašče. Najstarejše skupine otrok Medvedki, Ježki, Račke, Ribice in Miške pa so se v družbi svojih najbližjih odpravile na pohod v smeri: Strmec-Srobotnik-ranč Kozjak in nazaj do vrtca.

Na Karlovcu so v tem tednu otroci iz skupine Čebelic na igrišču vrtca Karlovica izvedli medgeneracijske popoldanske gibalne aktivnosti.

Odziv na ponudbe vrtca je bil zelo velik. Med samo aktivnostjo je bilo čutiti veliko dobre volje in pozitivne energije. S tem smo izpolnili namen projekta, podkrepili medgeneracijsko sodelovanje, ki je za razvoj otrok zelo pomembno.

Ker nas gibanje krepi in nam dobro dene, s tem krepimo zdravje in hkrati uživamo v dobri družbi, bomo s projektom nadaljevali skozi vse šolsko leto.

Hvala vsem staršem, starim staršem in vsem obiskovalcem za tako veliko udeležbo.

PREDTEKMOVANJE ZA MALE SIVE CELICE 2019

Mentorica Renata Lesar Hržič

Predtekmovanje za MSC je bilo v sredo, 25. 9. 2019, na OŠ Domžale, podružnična šola Ihan. Šola gostiteljica je pripravila uvodni program, v katerem so se izkazali učenci na plesnem, glasbenem, igralskem in voditeljskem področju. Bili so tudi odlični gostitelji.

Našo šolo sta zastopali dve ekipi. Ekipo A so sestavljali naslednji učenci: **Eva Marolt** (9. a), **Tia Kujavec** (8. a) in **Anže Cukrov** (7. a), ekipo B pa učenke: **Eva Pečnik** (9. b), **Rebeka Merljak** (8. a) in **Maja Štrukelj** (7. b).

Snemanje oddaje z ekipo naše šole bo predvidoma v januarju 2020.

Obema ekipama iskrene čestitke za sodelovanje na pisnem delu tekmovanja, ekipi B, ki se je uvrstila naprej, pa veliko sreče v nadaljnjem tekmovanju!

Najprej so kot ekipa 30 minut reševali pisni test. V tem delu je tekmovalo kar 25 ekip. V prvem delu se je bolje odrezala ekipa B, ki je med osmimi najboljšimi ekipami dosegla 2. mesto. Eva, Rebeka in Maja so se na ustnem delu pomerile z ekipo OŠ Dob. Odgovarjati so morali na štiri vprašanja na teme: sladice, otoške države, ples in ptice. Ekipa naše šole je dosegla več točk in se tako uvrstila na studijski del oddaje MSC. Od 25-ih ekip so se na televizijski del uvrstile le štiri ekipe.

ŠOLA V KRVAVI PEČI PONOVO ZAŽIVELA

Srečo Knafelc

Zgodilo se je, čeprav pozno. V učilnici in okolici stare šole (zdaj Domu vetranov) je v dveh koncih tedna odmeval razposajen otroški smeh, vmes pa se je dogajala učenost. V šoli so se odločili, da za enajst učenk in učencev sedmih razredov pripravijo prijazno in zelo zanimivo obliko pouka – šolo v naravi.

Taka je večinoma tudi zares bila, saj so raziskovali okolico vasi, se spoznavali z zgodovino, geološkimi posebnostmi kraja, preučevali so rastlinstvo na gozdnem robu, celo poznavanje plevelov je bilo na vrsti itn. Za strokovno delo sta skrbela ravnateljica, mag. Metoda Kolar, in učitelj kemije, Marjan Košele.

V drugem delu te šole v naravi sta svoje izkušnje in znanje prispevala tudi Manfred Deterding, ki je svojo uro znanja podelil pri cerkvi Sv. Lenarta, in pa celo župan Tadej Malovrh, ki je za učence pripravil izredno zanimivo uro mikrobiologije in zato doma pripravil vzorce plesni, ki so jih skupaj z učenci nato analizirali in opazovali pod mikroskopom.

Kot nevtralni opazovalec sem samo nekoliko pomagal pri logističnih opravilih in ugotovil, da so se časi zelo spremenili in da je v današnji šoli veliko več sproščenosti, tako da je učiteljem pravzaprav kar nekoliko težje kot v časih mojega šolanja, ko smo v razredu zelo mirno sedeli in poslušali. Še najbolj pa je bilo vsem učencem všeč večerno dogajanje ob ognju – od pripovedovanja zgodb kot učne naloge pa do pečenja koruze, krompirja in hrenovk na žerjavici. Takrat so kar nekoliko pozabili na hlad, ki že napoveduje bližajočo se zimo.

Upam, da se s tem preizkusom uporabnosti tega okolja za šolo v naravi začne vsakoletno dogajanje, ki bo tudi vasi prineslo drugačen, bolj živahen in optimističen utrip.

GLASBENA ŠOLA RIBNICA BO TOLKLA IN IGRALA

Martin Lavrič

Tolkalisti v naši glasbeni šoli so se lahko razveselili novega inštrumenta, ki ga je zanje kupila Glasbena šola Ribnica. Gre za marimbo. Izhaja iz Afrike, od koder je skupaj z neslavnimi ladjami, ki so tovorile sužnje, našla pot v Južno Ameriko in se od tam skupaj z jazzom preselila v Evropo. Podobna je ksilofonu, celo tako podobna, da ju včasih na daleč zamenjamo. Vendar imata nekaj razlik. Marimba ima večji razpon tonov, obenem pa precej nižji zvok.

Na marimbo lahko igramo z dvema ali s štirimi paličicami. Marimba ima dodane odmevne cevi, brez njih bi se namesto zvoka slišal zgolj udarec. Marimba lahko nastopa v solisitnem nastopu, kot spremljevalni inštrument ali v orkestru. Ima lep, doneč, globok glas. Marimba meri preko dva metra v dolžino in je precej masiven inštrument.

Verjamemo, da so se našim mladim tolkalistom zasvetile oči, ko so v razredu zagledali masivno obliko marimbe. K nakupu inštrumenta je z izdatno donacijo pomagalo podjetje Inotherm d.o.o., za kar se jim še enkrat iskreno zahvaljujemo. Učencem želimo mnogo prijetnega udarjanja!

V torek, 15. 10., je v dvorani glasbene šole potekal interni nastop, na katerem so učenci klavirja, klarineta, harmonike, kitare, saksofona in violine odigrali 18 različnih točk. Nastopili so učenci od prvega do šestega razreda in nam ponudili pester in dobro odigran izbor skladb. Slišali smo lahko vse, od

Slaka do Mozarta. Učitelji so jih na nastop dobro pripravili. Ob posameznih skladbah so jih spremljali Vanjo Tomc, Kristina Jekc in...CD. Nastop sta pripravila Ivo in Izabela Vlašič.

Ob tej priložnosti vas vabimo, da ne zamudite glasbene poslastice v obliki nastopa učiteljev, ki bo 6. decembra ob proslavi dneva šole v dvorani glasbene šole. Učitelji obljublajo, da obiska koncerta ne boste obžalovali.

Vljudno vabljeni!

ABONMA GLASBENE ŠOLE RIBNICA

Emina Kuhar

Glasbena šola Ribnica bo s tem šolskim letom organizirala abonma Glasbene šole Ribnica, ki bo vseboval sklop petih prireditvev (koncertov, delavnic, seminarjev idr.). Namen je dodatno spodbuditi in motivirati učence, profesorje in starše, ki ob sodelovanju s priznanimi predavatelji in profesorji pridobivajo uvid v bolj poglobljeno doživljanje in izvajanje glasbe.

V sklopu abonmaja je v soboto, 19. 10. 2019, v dvorani glasbene šole v Velikih Laščah potekala delavnica za učence oddelka tamburice pod vodstvom priznane profesorice tamburice Anamarije Šimičič, poznane tudi kot večkrat nagrajene dirigentke in umetniške vodje tamburaških orkestrrov. Učenci oddelka tamburice Glasbene šole Ribnica so z zanimanjem sodelovali in usvajali nova znanja. Zadnja skupina učencev pa je v komorni zasedbi staršem tudi zaigrala novo naučeno skladbo Vesela plesalka (R. Šimunaci). Dvorano glasbene šole so obiskovalci zapuščali nasmejanih obrazov, novo pridobljeno znanje pa bodo učenci nedvomno nadgrajevali na učnih urah pri učiteljici Emini Kuhar, ki je bila tudi organizator delavnic.

PODELITEV ROŽANČEVE NAGRADE, 28. 9. 2019, TRUBARJEVA SPOMINSKA SOBA, RAŠICA

mag. Ana Porenta / foto: Boštjan Podlogar

Lepo opravljeni velikolaški gospodinji sta nas pričakali s kruhom, soljo in požirkom žganega že pred vhodom v Trubarjev muzej. Na začetku nas je pozdravila voditeljica prireditve dr. Ignacija J. Fridl, ki že vrsto let sodeluje pri projektu. Vodila je tudi pogovor z nominiranimi avtorji, ki je bil v Cankarjevem domu v Ljubljani (28. 9. 2019) in po katerem je žirija tudi razglasila zmagovalca. Izrekla nam je dobrodošlico na 27. podelitvi Rožančeve nagrade, ki se že vrsto let dogaja pri izviri slovenske besede, na Trubarjevi domačiji na Rašici.

V večer nas je z glasbo popeljal kitarist Ruben Kastigar iz Glasbene šole Ribnica (oddelek Velike Lašče). Župan občine, dr. Tadej Malovrh, je v uvodnem nagovoru poudaril, da je to eminentno (ker gre za pomembno literarno nagrado), simbolično (slovstvo se je pričelo pisati v tem prostoru) in fratersko (zaradi letošnjega nagrajenca, ki ga vsi poznajo predvsem s televizije). Izrazil je tudi zaskrbljenost za slovenski jezik, saj, ozirajoč se na pisne izdelke študentov na fakulteti, ugotavlja, koliko slenga in tujk je v jeziku mladih.

Voditeljica Ignacija J. Fridl se je navezala na njegove besede ter poudarila pomembnost znanja lastnega jezika, s pomočjo katerega se šele lahko učimo in razumemo druge jezike. Igralka Klara Kastelic je prebrala odlomek iz Rožančevega romana Ljubezen, ki opisuje smrt Prelčevega Borisa in njegovo zapuščino v culi.

Predsednica komisije Ifigenija Simonovič, poleg katere so osemnajst esejističnih knjig (bera prejšnjega leta) vrednotili še Manca Košir, Mateja Komel Snoj, Marko Golja in Tomo Virk, je predstavila potek izbora za letošnjo Rožančevo nagrado. Poudarila je, da so zdaj, ko literarnih revij, ki bi objavljale esejistiko, skorajda ni, postale kolumne v časopisih zatočišče esejistov. To se pozna tudi v knjigah, saj so v večini sestavljene iz izbranih in morda razširjenih kolumen.

Podrobneje je predstavila pet letošnjih nominirancev in njihovih knjig. Boštjan Narat v Podaji v prazno s tematsko in motivno raznolikimi, miselno in leposlovno bogatimi esejji uspe obdržati komunikativni pristop z bralci. Luka Novak je po prvi izdaji knjige v francoščini na novo spisal Polje gastronomije: od racionalizma prek absolutizma do družabnih omrežij za slovensko bralstvo. V delu razmišlja o spremembah, ki

so na Zahodu sprožile globalizacijo na področju množičnega prehranjevanja. Urban Vovk je v Kdo drug in kje drugje zbral eseje in razprave, posvečene predvsem spremnim besedam k delom vidnejših slovenskih ustvarjalcev. S tem nagovarja natančnega bralca s širokim razgledom po sodobni literaturi, o kateri govori iskreno in odkrito. Uroš Zupan v Ene in drugi: (lepljenka) razmišlja o poeziji, prozi in glasbi, o stvareh, ki so ga izoblikovale, išče in najde izgubljeni čas s pesniško esejističnim neponovljivim potovanjem. Z navdušenjem je Simonovičeva spregovorila tudi o nagrajeni knjigi Ivan Cankar: eseji o največjem, v kateri se Marcel Štefančič jr. loteva Cankarja, »največjega slovenskega Billyja the Kida, ki je stresel Slovenijo vsakič, ko je ustrelil.«

Knjiga prinaša eseje o branju, o vrtnanju po Cankarjevih delih, ki ga je avtor prebral od A do Ž. V utemeljitvi žirije je zapisano tudi: »Štefančič nas skozi Cankarjev opus vodi kakor po hudourniku ob hudi uri, noben kamen ne ostane suh, noben nepremakljiv. Vprašanja javnih in osebnih odnosov, vplivov okolja, zaznamovanosti, pa že mitske osebnosti: Kantor, mati, Jernej, ljubica, umetnik ... Štefančič se s Cankarjem spogleda neustrašno, vendar spoštljivo

V Cankarjevem pisanju prepozna vrhunsko sposobnost slikanja zgodb in izpisovanja podob. To, da je Cankar »misлил film«, preden je bil kdaj v kinu, je Štefančičeva temeljna ugotovitev, ki jo izčrpno podpre v esejistično sproščnem in teoretično podprtem pisanju.«

DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE 2019 V VELIKIH LAŠČAH

mag. Barbara Pečnik / foto: Boštjan Podlogar

Letošnji Dnevi evropske kulturne dediščine so bili posvečeni umetnosti in razvedrilu. Zavod za varstvo kulturne dediščine je kot krovni koordinator projekta izbor teme utemeljil takole:

»Namen teme je prikazati mnogo vidikov tako snovne kot tudi nesnovne kulturne dediščine, posvečene umetnosti in prostemu času, s pomočjo katerih lahko uživamo v kulturi in pobegnemo iz vsakdana, pa naj gre za to, da se pokažemo v luči ustvarjalca, poznavalca, varuha, igralca ali obiskovalca. Tema obsega vizualne umetnosti, muzeje, kino, cirkus, zabaviščne parke, ples, praznovanja, festivale, igre, branje, glasbo, fotografijo, radio, televizijo, gledališče, turizem in šport. To bo priložnost za raziskovanje zgodovine vseh s tem povezanih objektov in predmetov. Hkrati pa nas bo zanimala tudi dediščina, ki je prisotna v vseh teh oblikah sprostitve danes.«

Likovna razstava je po zamisli umetnika razdeljena v tri sklope, in sicer:

1. Prvi, uvodni sklop vsebuje cvetlično tihožitje, kot začetek, s tremi izpisi poezije in proze velikolaških umetnikov, z akrilom na platno. Avtor izpiše Stritarjevo pesem Solncu, povzame Levstikovo besedilo iz povesti Martina Krpana in zapiše Brejčovo-Javorškovo pesem Pomladanska. Izbira besedil je več kot očitno aktualna.
2. Drugi, osrednji del vsebuje štiri doprsne portrete. Večji in v ospredju je portret Primoža Trubarja, v njegovem ozadju pa so portreti Josipa Stritarja, Frana Levstika in Jožeta Javorška.
3. Zadnji sklop slik je v osnovi krajinski. Začne se z optimistično sliko naselja Velike Lašče, sliko cerkve in svetega Roka ter pravljico slika Trubarjeve domačije. Sklop se konča s cvetnim tihožitjem.

Zaključek razstave predstavlja zanimiv avtorjev portret.

Avtorjev pristop k razstavi je izviren. S svojimi deli pa je pomembno dopolnil slovensko zbirko slik z barvnimi podobami velikih Slovencev, ki so sicer redke. Razstava bo na ogled še vse do torka, 3. 12. 2019, tako da prav lepo vabljeni na ogled.

Prireditve DEKD je zaokrožilo predavanje dr. Mihaela Glavana o Janžu Znojilšku, in sicer v četrtek, 10. oktobra, prav tako na Trubarjevini.

Umetnik Zlatko Bešker

4. Levstikov večer, ki ga je pripravila MKL, Knjižnica Frana Levstika v sodelovanju z Občino Velike Lašče, je bil torej posvečen Umetnosti in razvedrilu v Levstikovem času.

Otroci so ponovno oživili otroške igre svojih babic in prababic, več o razvoju otroških iger pa je povedal osrednji gost večera, slovenski etnomuzikolog, ilustrator in lutkar mag. Igor Cvetko. Več o samem dogodku si lahko preberete na str. 24.

V petek, 4. oktobra, je v galeriji Skedenj na Trubarjevi domačiji sledilo odprtje likovne razstave Slikar na Velikolaški kulturni poti. Njen avtor je Zlatko Bešker, mag. pravnih znanosti in diplomirani slikar.

Umetnik je v Velike Lašče zašel leta 1974, sprva predvsem zaradi službenih obveznosti, stalno pa se je naselil na Hrustovem leta 1997. Njegova poklicna pot ni bila posvečena umetnosti, si je pa umetnost, natančneje slikarstvo, izbral kot razvedrilo v času pokoja. Kot slikar je imel že več likovnih razstav in prejel tudi več priznanj.

V osnovi se javnosti predstavlja kot moderen realističen portretist. V portretu išče več kot podobnost, išče značaj portretiranega. Njegovi portreti so premišljeni, načrtni in izbrani. Gledalcu se tako tudi ob portretu ponuja razmislek. Njegova posebnost so portreti znanih Slovencev, izdelani na podlagi črno-belih fotografij.

dr. Mihael Glavan

Mihael Glavan, doktor bibliotekarskih znanosti, je bil dolgoletni vodja rokopisnega oddelka Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. Je raziskovalec in publicist s področja rokopisnega in starega knjižnega gradiva ter predvsem starejše slovenske književnosti. Leta 2004 je v Ljubljano pripeljal Brižinske spomenike, na kar je najbolj ponosen.

Glede na Trubarjevo domačijo je pomemben njegov prispevek k raziskovanju življenja in dela Trubarjevega dela. V Trubarjevem letu 2008 je objavil monografijo Trubarjev album. Istega leta pa je poskrbel tudi za državni odkup novoodkrita Trubarjevega Noviga testameta pusledni dejl

iz leta 1577, ki ga je hranil zasebnik v Jeruzalemu. Tudi sicer sodeluje pri znanstvenih izdajah del naših pesnikov in pisateljev, kot so bila npr. Zbrana dela Edvarda Kocbeka, v lanskem letu je izšla njegova monografija Rudolfa Maistra itd.

Njegovo predavanje je bilo namenjeno Janžu Znojilšku, slovenskemu reformatorju, protestantskemu pastoru, pesniku in uredniku, ki sodi v t. i. drugo generacijo slovenskih protestantov. Morda je širši javnosti manj poznan, vsekakor pa ne nepomemben predstavnik tega obdobja. Med študijem je sodeloval z Jurijem Dalmatinom pri ugotavljanju in odpravljanju napak pred tiskanjem Biblije, bil pa je tudi zadnji protestantski pridigar v župniji Škočjan pri Turjaku.

Prva poznana upodobitev Jožeta Javorška na slikarskem platnu.

LEVSTIKOV VEČER 2019

Sara Košir

/ foto: Boštjan Podlogar

V četrtek, 26. 9. 2019, smo se na 4. Levstikovem večeru, ki je potekal v soorganizaciji Občine Velike Lašče in Knjižnice Frana Levstika Velike Lašče, igrali. Tema letošnjega Levstikovega večera je bila namreč umetnost in razvedrilo v Levstikovem času.

Večer se je začel s programom za otroke, ki je letos vključeval igre naših babic. Igrišče pri glasbeni šoli je tako postalo prostor petelinjih bojev, črnega moža, piščančkov in drugih otroških ljudskih iger. Dogajanje se je nato preselilo v sejno sobo Levstikovega doma, kjer nas je pričakala simpatična razstava starih igrač, ki je nastala iz bogate zbirke Slave Petrič, nato pa smo prisluhnili zanimivemu in sproščenemu predavanju slovenskega etnomuzikologa, ilustratorja in lutkarja Igorja Cvetka.

Pripovedoval nam je zlasti o otroški ljudski dediščini, ki zavzema igre, izštevance, prstne igre, pa tudi različne uspavanke in t. i. male igre, ki se jih igrajo starši in otroci. Izvedeli smo, da so otroške igre nekaj univerzalnega. Vsi verjetno poznamo prstno igro Miška kaško kuhala, kajne? No, podobne igre se igrajo tudi otroci v Tibetu. Večer o igrah pa seveda ne bi bil isti, če ne bi nekaj otroške ljudske dediščine predstavili tudi v živo. Za to so poskrbeli otroci iz OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče pod vodstvom učiteljice Branke Levstek, ki so z igrali kratko zgodbico, se igrali Kapucinarja in druge igre ter povedali nekaj izštevank.

Večer je zelo hitro minil in gospod Igor Cvetko je svoje predavanje zaključil s kamišibajem, ki je oblika pripovedovanja zgodb ob slikah. Slike so vložene v lesen oder, imenovan butaj, pripovedovalec pa jih ob pripovedovanju menja glede na potek zgodbe. Na ta način smo udeleženci med drugim poslušali in gledali pripoved, ki je bila pripravljena samo za ta večer – zgodbo o Martinu Krpanu.

Uradni del večera je zaključila Slava Petrič, ki nam je zaupala, kako se je ona igrala, ko je bila majhna – naj izdamo, da so ji bile najljubše punčke, ki jih je mama izdelala iz svoje rute. Zatem smo se udeleženci Levstikovega večera zbrali še v spominski sobi, kjer smo se okrepčali ob okusnih dobrotah in domačem soku, ki jih je za ta večer pripravila Lili Mahne.

Občina Velike Lašče bi se rada na tem mestu zahvalila vsem sodelujočim za prijeten večer in Knjižnici Frana Levstika Velike Lašče za soorganizacijo.

KANDIDATURA ZA NASLOV **EVROPSKE PRESTOLNICE KULTURE**

Sara Košir, Občinska uprava

Pri kandidaturi mesta Ljubljana za naslov Evropske prestolnice kulture za leto 2025 sodeluje tudi Občina Velike Lašče.

Župani 26 občin Ljubljanske urbane regije so 13. septembra 2019 podpisali Sporazum o sodelovanju pri skupnem projektu kandidature Mestne občine Ljubljana za naziv Evropska prestolnica kulture 2025. Podpisani sporazum je temeljni kamen prvega stebra Evropske kulturne prestolnice, uspešna izvedba projekta pa bo imela dolgoročni pozitiven učinek na razvoj celotne regije. Ena izmed zavez sporazuma je, da se bo v primeru, da bo Ljubljana izbrana kot nosilka naslova EPK 2025, tretjina vseh dogodkov v okviru kulturnega programa EPK 2025 izvedla izven območja Mestne občine Ljubljana, in sicer na območjih drugih občin Ljubljanske urbane regije.

Evropska prestolnica kulture je najpomembnejša pobuda Evropske unije na področju kulture, ki je izrazito usmerjena v razvoj in preboje, s katerimi se trajno zvišuje kakovost življenja v regiji. To pomeni, da ne gre zgolj za umetniške in kulturne projekte, temveč za širok spekter področij, s katerimi je kultura tako ali drugače povezana. To so: znanost, izobraževanje, sociala, okolje, gospodarstvo, turizem itd. Upajmo, da bo kandidatura mesta Ljubljana uspešna in da bo lahko leta 2025 tudi Občina Velike Lašče aktivno vključena v projekt EPK 2025.

Galerija Levstikovega doma
v Velikih Laščah

Odprtje likovne razstave
Žive Agrež

Srečni šopki

sreda, 6. november 2019,
ob 19. uri

V kulturnem programu bo
sodelovala Literarna skupina
KUD Primož Trubar.

Lepo vabljeni!

Občina Velike Lašče -
Trubarjeva domačija

»To ni samo knjižnica – je vesoljska ladja, ki te odpelje v najbolj oddaljena področja vesolja, časovni stroj, ki te odpelje daleč v preteklost in v daljno prihodnost; je učitelj, ki ve več kot kateri koli človek; je prijatelj, ki te bo zabaval ali potolažil, in predvsem so to vrata v boljše, srečnejše in bolj koristno življenje.«

(Isaac Asimov)

BEREM, BEREŠ, BEREMO

mestna
knjižnica
ljubljana

**KNJIŽNICA
FRANA LEVSTIKA
DELOVNI ČAS**

- **ponedeljek** 12:30–19:00
- **torek** zaprto
- **sreda** 10:00–15:00
- **četrtek** 12:30–19:00
- **petek** 12:30–19:00

»Živel sem tisoč življenj, ljubil sem tisočkrat, hodil sem po oddaljenih svetovih in videl konec časov. Ker berem.«

(George R. R. Martin)

**V KNJIŽNICI FRANA
LEVSTIKA VELIKE
LAŠČE SE TRUDIMO,
DA BI ZA BRALCE
PRISKRBELI NOVO,
AKTUALNO IN
ZANIMIVO GRADIVO.
TULE JE IZBOR:**

Fizika za otroke
**Willis, Shirley: Brihtni mulci.
Povej mi, kako hitro gre**
Grlica, 2019

Slikanica odgovarja na vprašanja o hitrosti, od koles in čolnov do avtomobilov, vlakov in raket. Raziskuje, kaj pohitri in kaj upočasni vozila. Pojasni tudi učinek trenja. Vsebuje navodila za zabavne eksperimente in izdelavo naprav za premikanje.

Mladinski oddelek Fantastika
**Riley, Andy: Edvin Gizdalin
in zlobni cesar**
Miš, 2019

Edvin ni običajen fant. Edvin je kralj; ima prestol, oklep, grad s skrivnimi hodniki in vse, kar še spada zraven. O, in najbolj grozovit zlobnež v vesolju je njegov sosed. Bi se lahko iz tega izcimila napeta pustolovščina, polna nevarnosti, čokolade in popadljivih krokodilov?

»Genialno izvirna in zabavna za znoret. Skoraj tako dobra je, kot so moje knjige.«
David Walliams

Mladinski oddelek Slikanje
Jolly, Jane: Mož s kratkimi lasmi
 Skrivnost, 2019

V mestu, kjer so vsi videti isti, želi biti samosvoj mož s kratkimi lasmi tak kot vsi drugi. A le dokler ne ugotovi, da je biti to, kar si, veliko zabavneje. Poživljajoča zgodba, ki spodbuja k individualnosti, podvomi v prilagodljivost in privzgaja pogum. Otroke uči, da bi bil svet zelo dolgočasen ter neizrazit brez posameznikov in njihovih posebnosti.

Odrasli oddelek Psihologija
Bončina, Tina: Izgorelost – si upate živeti drugače? (prepoznajte in spremenite življenjske vzorce, ki vas uničujejo)
 Mladinska knjiga, 2019

Izkušena zdravnica in psihoterapevtka Tina Bončina v odličnem priročniku Izgorelost – si upate delati drugače? svetuje in odgovarja na vprašanja, povezana z izgorelostjo, ki postaja tudi pri nas vse bolj pereč problem. Stanje izgorelosti je namreč opozorilni klic telesa, ki nam sporoča, da se moramo ustaviti ter spremeniti način življenja in dela. Od nas je odvisno, ali bomo telesu prisluhnil, mu pomagali in prepoznali novo življenjsko priložnost. S pomočjo razlag in nasvetov v priročniku Izgorelost bo šlo lažje.

Odrasli oddelek Znanstvena fantastika, fantastični romani in novele
Lynch, Scott: Laži Locka Lamore – prva pustolovščina Uglajenih barab
 Mladinska knjiga, 2019

Dobrodošli v Camorrrju – otoški mestni državici tisočerih čudes. Tu se v katakombah Senčnega hriba urijo tatinke sirote, po razpadajočih ulicah Kotla potikajo zlikovci kapa Barsavija, zloglasnega vodje camorrskega podzemlja, v Tempeljski četrti svečeniki molijo vsak k svojemu od dvanajstih (pardon, trinajstih) bogov, v Zlatoljubni ulici trgovci preštevajo novce, v Alcegrantski četrti pa mirno spijo najpremožnejši plemiči, vedoč, da s srhljivih višav petih stolpov nad njimi bdi prvi mož Camorrrja, vodja Nicovante. Toda nihče ne ve za največje presenečenje Camorrrja, ki tiči v skrivnem brlogu pod Perelandrovim hramom. Tu so doma Uglajene barabe, četica mojstrskih prevarantov, ki jih vodi bistrumni Locke Lamora. Z domišljenimi prevarami pred vojvodovim nosom kradejo bogatim in dajejo ... v svoj žep. A kaj bo, ko se v mestu pojavi nekdo pametnejši?

Ameriški pisatelj Scott Lynch je za fantazijski prvenec leta 2006 prejel nominacijo za svetovno nagrado za fantazijo, dve leti pozneje pa nagrado za najboljšega novega pisca. Fantazijska kriminalka Laži Locka Lamore, ki se lahko bere kot samostojno delo, je sicer prva od načrtovanih sedmih pustolovščin Uglajenih barab.

Viri: www.emka.si, www.bukla.si,
www.dobreknjige.si

Odrasli oddelek Potopisi
Tomazič, Agata; Langus, Tamara; Kleč, Teja: Ne sprašujte za pot – blodnik po Istri
 Društvo za dolgozeženje, 2019

Blodnik po Istri je nabor žanrsko zelo raznolikih besedil, od parodije na ocenjevanje restavracij do nežnih proustovskih utrinkov o izgubljenem času, mehke pornografije, biografskih študij zanimivih osebnosti in pravljice o tem, kako je biti prikolica, ki v depoju čaka na svoje lastnike. Blodnik blodi ne le v prostoru, temveč tudi v času. Pogosto pa niti ne loči med resničnostjo in fikcijo – kar je njegov največji adut, saj se mu tako podaljša rok uporabe malone do neskončnosti. Od Blodnika ne pričakujte preveč stvarnih informacij, lahko pa se nadejate dobrega branja, slogovno izbrušenih besedil in obilice duhovitih dovtipov. Sicer pa bo bolje povedal prekaljeni novinar in pisec potopisov, Ervin Hladnik Milharčič: »Če bomo na pot vzeli samo sončna očala, kreditno kartico in eno knjigo, naj bo knjiga Blodnik po Istri. Z njo se bomo izgubili že za prvim ovinkom, veličastno zašli in ne bomo več znali nazaj domov. Ena tistih knjig, s katero ti izgubiš smer, pot pa najde tebe.»

V knjižnici si lahko izposodite tudi bralnik inkBOOK Prime, prilagojen uporabi v Biblosu.

PRIDRUŽITE SE UNIVERZI ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE (UTŽO) VELIKE LAŠČE, KI DELUJE ŽE 10 LET

mag. Ana Porenta / foto: mag. Barbara Pečnik

Uvodno srečanje pred novim študijskim letom, ki ga je pripravila vodja in koordinatorica Univerze za tretje življenjsko obdobje Velike Lašče Danica Cvetko, je kot že vrsto let potekalo na Trubarjevi domačiji na Rašici v galeriji Skedenj.

Matjaž Klančar s sodelavci vodi krožek v računalniški učilnici OŠ Primoža Trubarja. Predlagal je, da bi bil krožek za začetnike v obliki tečajna (več srečanj v krajšem obdobju), saj bi tako vmes manj pozabljali.

Mentorica literarne skupine **Ana Porenta** sem govorila o dejavnem spoznavanju literature skozi lastno pisanje in o nastopih ter sodelovanjih, ki jih že pripravljamo – prvi s poezijo se bo zgodil v sredo, 23. 10., v Knjižnici Dobrepolje.

Brane Borštnik je prek bogatih izkušenj predstavil delovanje čebelarkega krožka ter povabil vse, ki jih to področje zanima (ne glede na to, ali se ukvarjajo s čebelarstvom). Omenil je, da je pol udeležencev obiskovalcev krožka sčasoma postalo čebelarjev.

Predstavili so se mentorji, strokovnjaki s posameznih področij, ki bodo vodili krožke in dejavnosti v okviru UTŽO. Ta od leta 2016 deluje pod okriljem KUD-a Primoža Trubarja Velike Lašče. Pripovedovali so o tem, kaj so obravnavali in počeli v lanskem študijskem letu in kaj načrtujejo v prihajajočem (glejte priloženi program).

Tako je **mag. Barbara Pečnik** povabila vse, ki jih zanima pogled v bližnjo okolico in raziskovanje Dobrepolja, v krožek Naš kraj včeraj, danes, jutri.

Uroš Cankar je spregovoril o tem, da se bodo pri filozofiji ukvarjali z razmerjem med posameznikom ter njegovo svobodo in skupnostjo.

Darinka Grmek Štrukelj je napovedala, da se bodo pogovori v njeni skupini vrteli okrog (ne)smisla hitenja in drugih tem, ki se bodo izkazale zanimive za udeležence.

Darja Mlakar iz Društva Zapotok je predstavila delo v zeliščarskih delavnicah. Tečaj obsega tri srečanja, na katerih poleg spoznanj o rastlinah in zdravju čas

namenijo tudi odkrivanju in nabiranju zdravilnih zelišč v naravi skupaj s Pehto, kot imenujejo **Ano Usenik**, vodjo delavnice. **Danica Cvetko** je predstavila še likovno skupino, vodili jo bosta stalni mentorici **Ana Meke** in **Urša Meke Sabol**, ter nas spomnila na njihovo barvito in navdihujočo septembrsko razstavo v galeriji Skedenj. Dve delavnici s področja vizualnega oblikovanja, ki bi se še lahko izvajali v letošnjem študijskem letu, če bo dovolj zanimanja, je sistematično in s primeri ob projekciji predstavila arhitektka Ksenija Sajovic.

Ob koncu uradnega dela je **Marko Kožar**, ki je bil pred desetimi leti pobudnik za ustanovitev samostojne UTŽO Velike Lašče (ta deluje od 5. 10. 2009), poudaril, da imamo izvrsten program z izjemnimi mentorji. Želi si, da bi se še več ljudi različnih generacij opogumilo za sodelovanje in se priključilo skupini, ki jim je najbližje, ali pa kar vsem, če imajo dovolj časa. Danica Cvetko je omenila, da smo glede prispevkov udeležencev med najugodnejšimi, saj smo uspeli pridobiti tudi sredstva Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ter Občine Velike Lašče.

Uvodno srečanje je bilo lepo obiskano, stalni člani in tisti, ki bi se želeli priključiti, se zadržimo ob kapljici in prigrizkih še lep čas. Stari znanci si pripovedujejo, kaj jih je doletelo med obdobjem, ko se niso družili, ter o tem, kaj vse bodo počeli tako skupaj kot tudi v UTŽO. Zato velja povabiti še vam, ki to berete. Pridružite se nam ter uresničite svoje zamisli skupaj s pisano družino, ki je dobronamerna, zanimiva in dobre volje.

KREATIVNE DELAVNICE S PODROČJA VIZUALNEGA OBLIKOVANJA

Za sodobni čas je značilna množična uporaba vizualne govornice. Skoraj vsi uporabljamo svoje telefone tudi za fotografiranje, redkokdo pa fotografije tudi obdeluje s pomočjo računalnika. Vas zanima, kaj vse lahko naredimo z bolj ali manj preprostimi posegi v naše slikovno gradivo?

Želite izdelati darilno embalažo za svoje prijatelje? Unikatne nalepke za svoje piškote, marmelade, pletenine idr.?

Morda poslati za praznik voščilnico z osebno noto? Povabiti sorodnike na srečanje z uporabo preprostih računalniških prijemov?

Vas zanima oblikovanje bivalnega prostora, poživitev z izvirnimi poudarki, izdelava novoletne ali druge priložnostne dekoracije? Bi želeli spoznati osnovne principe harmonije notranje opreme, ki dajo prostoru toplino in omogočajo prijetno počutje?

O vzdušju na uvodnem sestanku priča tudi po srečanju nastala pesem enega od udeležencev:

*Na Rašici, sredi več stoletij stare
Trubarjeve kašče, zbrali so se
udeleženci UTŽO Velike Lašče.
Mentorji krožkov predstavili so
preteklo in bodoče delo,
udeležence nagovarjajo,
naj lotijo se ga veselo.
Obljubljajo jim učenje skozi
druženje in zabave, kjer stres
ne bo jim obremenjeval glave.
Zdravnica učila jih bo počasi živeti,
kajti v življenju se ne splača hiteti.
Ker sta modrost in leta udeležence
umirila, za filozofijo pripravljena
so njihova čutila.
Zdravja v zeliščarskem krožku
bodo iskali, čebelic hudih
ne bodo se bali.
V čebelarskem krožku vsak
čebelji pik obravnavali
bodo kot zdravilni dotik.
Še v drugih krožkih koristi
in druženje bodo iskali,
se dobro počutili in še
dolgo mladostni ostali.*

Franjo Matjašič

Če vas zanima kaj od tega, se prijavite **Danici Cvetko** na telefon **041 380 036** ali po e-pošti na **utzo.velikelasce@gmail.com** do ponedeljka, 11. novembra 2019.

Delavnice bo ob zadostnem številu prijav izvajala Ksenja Sajovic iz Ljubljane, predvidoma ob sredah dopoldne oz. po dogovoru, in sicer v okviru programa UTŽO Velike Lašče v Klubski sobi Levstikovega doma v Velikih Laščah.

UČENJE VSE ŽIVLJENJE UNIVERZA ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE VELIKE LAŠČE

PREDSTAVITEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV IN DELAVNIC ŠTUDIJSKO LETO 2019/2020 – ZIMSKI SEMESTER

UTŽO Velike Lašče je članica Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje. Izvajanje programa UTŽO sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije ter Občina Velike Lašče.

NAŠ KRAJ VČERAJ, DANES, JUTRI

Mentorica: mag. Barbara Pečnik

Udeleženci študijskega krožka spoznava-
jo lokalno okolje v preteklosti in sedan-
josti. Spoznavajo zgodovino, etnološke
posebnosti, navade in običaje ljudi nek-
daj in danes.

Poleg predavanj in uvodnih predstavitev
tem delo vključuje samostojno razisko-
vanje posameznih vsebin, ogled zbirke
kulturne dediščine in aktualnih razstav.
Veliko prostora je tudi za druženje.

V letošnjem študijskem letu bo osrednja
pozornost namenjena Dobrepolju, ki je
nekdaj vsaj v delu sodilo pod velikolaški
sodni okraj. Pogledali bomo tudi malo
dlje, v Suho krajino do izvira Krke.

ponedeljek, 16.00–17.30
na Trubarjevi domačiji na Rašici

Začetek: 4. november 2019

FILOZOFIJA ZA VSAKDANJE ŽIVLJENJE

Mentor: Uroš Cankar

Filozofija je najstarejša veda, iz katere iz-
hajajo vse druge. V sodobni, tehnološko
hitro razvijajoči se družbi se nam dozde-
va, da so vsi problemi posameznika in
družbe lahko rešljivi.

Pa je res tako? Ko imamo v življenju
problem v odnosu do samega sebe ali
bližnjih, ali res dobimo rešitev z nekaj
klikli na internetu ali pa smo potem še
bolj zmedeni?

Na srečanjih bodo udeleženci predvsem
skozi razpravo obravnavali stara filozof-
ska vprašanja v sodobnem družbenem
kontekstu. Izhajali bodo iz skupnih izku-
šenj in po potrebi vključevali filozofske
mislece ter ugotavljali, kaj nam lahko ti
ponudijo danes.

Tematsko bo poudarek predvsem na
problemih, ki izhajajo iz razmerja med
posameznikom in skupnostjo, in na
vprašanju, kako plodno sobivati kljub
različnim nazorom in interesom.

torek, 16.30–18.00
na Trubarjevi domačiji na Rašici

Začetek: 22. oktober 2019

LITERARNA SKUPINA KUD PRIMOŽ TRUBAR VELIKE LAŠČE

Mentorica: mag. Ana Porenta

Udeleženci bodo na krožku aktivno
spoznivali različne literarne zvrsti in
dela, poudarek bo na lastnem literarnem
ustvarjanju.

Poleg poezije se bodo posvetili tudi krat-
kim proznim zapisom, besednim igram
in s svojimi branji sodelovali na različnih
prireditvah ter kaj izmed ustvarjenega
tudi objavili.

enkrat mesečno ob četrtekih
ob 17.00 uri, klubska soba
Levstikovega doma, Velike Lašče

Začetek: 17. oktober 2019

LIKOVNE DELAVNICE

Mentorici: Urša Meke Sabol in Ana Meke

Tokrat se bomo posvetili željam udeležencev likovnega tečaja. Slika/risba bo izhajala iz interesa posameznika, to pa bomo nadgradili s slikarskim znanjem in opremili z rdečo nitjo, ki bo povezovala vsa likovna dela.

Ustvarjalci se bodo poglobili v svoje želje, občutke in misli. Ideje bomo razdelali na podlagi pogovora in skic ter ustvarili umetniško delo. Bo pa seveda tudi kako presenečenje.

torek, 10.15–11.45
v ateljeju Dragice Kern v Pečkih

Začetek: 15. oktober 2019

RAČUNALNIŠKI KROŽEK

Mentor: Matjaž Klančar s sodelavci

Vsebina tega krožka bo letos namenjena predvsem začetnikom, ki si želijo pridobiti osnovno znanje o delu z računalnikom ter o uporabi pametnih telefonov in tablic.

sreda, 18.00–19.30, računalniška učilnica na Osnovni šoli Primoža Trubarja Velike Lašče

Začetek: 23. oktober 2019

ZELIŠČARSKE DELAVNICE

Mentorici: Ana Usenik in Darja Mlakar (Društvo Zapotok)

Na temo svet zdravilnih rastlin in začimb bomo organizirali tri delavnice. Novembra 2019 bodo glavna tema jesenski plodovi – zakladnica za naše zdravje, februarja 2020 bomo govorili o naravni pomoči pri težavah s čutili, tretja delavnica pa bo spomladi 2020 v naravi s spoznavanjem in nabiranjem zdravilnih rastlin.

Vključene bodo tudi dihalne in telesne vaje ter delavnica z aromaterapevtko.

Lokacija za prvo in drugo delavnico: Klubna soba Levstikovega doma, Velike Lašče

Začetek: 21. november 2019 ob 17. uri

Letna članarina

UTŽO Velike Lašče znaša 5 €.

Prispevek za študijske krožke je 15 € na semester za prvi izbrani krožek in 5 € za vsak nadaljnji krožek.

Delavnice se izvajajo z doplačilom, ki je odvisno od članstva v UTŽO Velike Lašče.

Čebelarški krožek se izvaja v okviru Čebelarskega društva Velike Lašče.

Prijave in dodatne informacije:

KUD Primož Trubar Velike Lašče, UTŽO Velike Lašče, Stritarjeva cesta 1, 1315 Velike Lašče,

telefon: 041 380 036 (Danica Cvetko)

spletna stran: <https://kud.trubar.si/utzo/>

e-pošta: utzo.velikelasce@gmail.com

ČEBELARSKI KROŽEK

Mentor: Brane Borštnik

Pridobivanje teoretičnega znanja o čebelah in prenos znanja v prakso.

praviloma vsak prvi petek v mesecu, 17.00–18.30, klubna soba Levstikovega doma, Velike Lašče

Začetek: 3. oktober 2019

Informacije in prijave:

Brane Borštnik, tel. 031 336 905

POGOVORI Z ZDRAVNICO

Mentorica: Darinka Grmek Štrukelj

Letošnja glavna tema bo vprašanje, kaj pridobimo in kaj izgubimo, če preveč hitimo, in kaj sploh je cilj hitenja.

dvakrat mesečno ob četrtnih, 17.00–18.30, klubna soba Levstikovega doma, Velike Lašče

Začetek: 24. oktober 2019

ČUDEŽNI SVET BREZ SONCA

Ana Pia Debeljak / foto: Maj Kikelj

14. september 2019, lepa, sončna sobota. Člani OTC Škofljica smo se ob 11. uri z zloščeni mi starodobniki zbrali pri Avto centru Žgajnar na Škofljici na jenskem srečanju. Odločili smo se za krajšo vožnjo. Naš cilj je bil takorekoč na domačem pragu – Županova jama.

Županova jama je dolenski kraški biser, ena najlepših slovenskih kraških jam sredi gozda med Grosupljim in Turjakom, le slabe pol ure iz Ljubljane. Obiskovalcem razkriva razkošen podzemeljski svet, ki ga je skozi tisočletja ustvarjala kraška voda.

Vhod v jama leži pri vasi Velike Lipljene na nadmorski višini 410 m. Jama je dolga 360 m, globoka pa 77 m. V njej je urejena 610 m dolga krožna pot. 26. maja 1926 je jama odkril Josip Perme, tedanji župan občine Šentjurij pri Grosuplju, in od tod tudi ime. Tega dne se je Perme spustil v jama skozi brezno po 11 m dolgi lestvi. Izposodil si jo je v neposredni bližini, v protiturški utrdbi Tabor Cerovo. Z visokim obzidjem utrjena srednjeveška cerkva je okoliškim prebivalcem dajala zavetje pred turškimi vpadi in se je do danes ohranila v skoraj prvotni obliki.

Novo odkrite dvorane so uredili in jih za obiskovalce uradno odprli 15. maja 1927. Zanimanje je bilo izredno. Železniška uprava je organizirala poseben vlak, iz Ljubljane je v Grosuplje pripeljal več kot tisoč izletnikov.

Na električno omrežje so jama priključili že leta 1936. V času po 2. svetovni vojni se je lepota imenovala Taborska jama, od leta 1996 pa se ponovno imenuje Županova. Za jama danes skrbi Županova jama – turistično in okoljsko društvo Grosuplje.

Kraške jame so večje ali manjše vodoravne podzemeljske votline, ki jih je oblikovala tekoča voda, čudo narave, očem skrite stvaritve. S topllega sonca smo se spustili po stopnicah do vstopne dvorane Ledenica. Ledenico so okoliški prebivalci poznali že več tisočletij. V Slavi vojvodine Kranjske jo je leta 1689 opisal tudi Janez Vajkard Valovozor. Domačini so jo uporabljali za skrivališče ob turških vpadih. Kasneje so jama, zlasti v poletnih mesecih, uporabljali za shranjevanje ledu in živeža, temperatura v njej je le štiri stopinje. Pozimi je odeta v ledene kapnike.

Iz Ledenice smo se po strmih stopnicah po umetno izkopenem rovu, dolgem 34 m, povzpeli do Srebrne dvorane, kjer so nas očarali kristalni kapniki in nešteto sigastih ponvic. Naslednja je Županova ali

Permetova dvorana. V njej so tla izravnana. Na stropu je viden prvotni vhod v jama. Sledi Velika dvorana, kjer se nahaja največja in najmogočnejša skupina stalagmitov. V spomin na padle v 1. svetovni vojni se imenuje Spomenik neznanemu junaku. Premagali smo nekaj strmih in spolzkih stopnic in že smo biliv Blatni dvorani. Ta je dobila ime po debeli plasti ilovice, ki prekriva tla in stene. V njej je tudi najmogočnejši kapnik jame. Njegov obseg je sedem metrov. Na njem se siga odlaga v lepih bleščečih kristalih.

Še bolj strme stopnice vodijo do Matjaževe dvorane. Njen najboljši kapnik se imenuje Prestol kralja Matjaža. Oblikujeta ga dva mogočna kapniška stebra. Matjaževo dvorano so leta 1965 uporabili nemški filmski delavci. Posneli so kadre filma o Winnetouju. Tri leta kasneje so na istem mestu posneli tudi prizor iz filma Kekčeve ukane režiserja Jožeta Galeta. Spustili smo se še do Zadnje dvorane z globokim breznom. Pod njo je še leta 1995 odkrita Igorjeva dvorana, ki je dostopna samo jamarjem.

Županova jama s sedmimi dvoranami je med manjšimi v Sloveniji, vendar so v njej vse značilnosti kraških pojavov: kapniki – stalagmiti, stalaktiti, stebri, zavese, cevčice, igle, sigasti špageti, ki visijo s stropa. Te čudovite stvaritve narave so vseh barv in oblik. V jami so prepadi, brezna, rovi, sigaste ponve s kristalno čisto vodo. Stalaktit je kapnik, ki raste s stropa, stalagmit pa kapnik, ki raste s tal. Ko se združita, nastane kapniški steber ali stalagmat. Kapniki so sigaste tvorbe, ki nastajajo z izhajanjem ogljikovega dioksida iz kapljajoče vode, zato se v suhih delih jam izloča kalcit oz. siga. Rastejo zelo počasi, le nekaj centimetrov na tisoč let.

In kapniki nemalokrat človeka opomnijo, da 100 let ni veliko. V tišini in temi so svoj življenjski prostor našli netopirji – mali in veliki podkvnjaki – njihovo ime izvira iz posebne oblike ust, jamske kobilice, polži jamničarji, jamski hrošči.

Vhod v jamo je zavarovan z vrati z jeklenimi palicami. Brez vodiča ni dovoljeno vanjo. Nas je pri ogledu vodil vodnik Miha, ki nam je postregel s številnimi poprej opisanimi zanimivostmi. Lepo in nenavadno je tudi to, da lahko Županovo jamo obiščemo tudi pozimi. V njej smo na varnem, pod streho, saj je v njej prijetno toplo – 9,5 stopinje. Lepota kapnikov je enako bleščeča kot v poletnem dnevu.

V pravljicnem svetu smo se zadržali dobro uro, občudovali in strmeli smo v razkošje kraškega podzemlja, bilo je posebno doživetje. (»Joj, tako je lepo kot v nebesih,« je ob odkritju votline leta 1926 vzkljnil Permetov sin.) Jama je odmaknjena od turističnega vrveža. Po ogledu nudi okolica številne sprehode pod krošnjami dreves.

Strme stopnice, 500 jih je do dna jame in enako število do izhoda, so nas precej utrudile. Vse izgubljene kalorije smo nadomestili s kosilom, ki ga je pripravilo Mesarstvo Blatnik na Ranču Žgajnar na Selah pri Lavrici. Ob sproščenem druženju smo klepetali o vtisih v jami, veliko besed je bilo izrečenih tudi o naših starodobnikih, bleščalo se je v jami in zunaj nje.

Za konec le še to. Pot pod noge in v Županovo jamo na ogled kraških čudes, naj bo poletje ali zima.

HUMANITARNO -MEDICINSKA ODPRAVA V ZAMBIJO

Ana Kenk

Sem Ana Kenk, prihajam iz Rašice in letos oktobra sem se skupaj s še štirimi mladimi zdravnicami (Amadejo Založnik, Nino Žakelj, Vesno Vrčko, Zalo Tomaževič) odpravila na humanitarno-medicinsko odpravo v Zambijo, natančneje v vasico Nangoma. Pod okriljem Sekcije za tropsko in potovalno medicino smo se sem odpravile po dobrem letu priprav in zbiranja donacij ter materiala. V misijonski bolnišnici, v kateri delamo, se vsak dan znova srečujemo z novimi izzivi, saj je patologija bolezni pestra, z diagnostiko in zdravljenjem pa smo pogosto (žal) omejene. Večji oddelki v ustanovi so pediatrični, interni in ginekološki, poleg katerega je v isti stavbi še operacijski del, kjer dvakrat na teden opravljajo elektivne operacije, medtem ko nujne primere operacij izvedejo takoj. Naše delo poteka tako, da se med tednom razdelimo. Nekatero opravljamo vizite na pediatriji, medtem ko so druge v operacijskem delu na voljo za asistiranje, opravljajo preveze opeklinških ran ali pa delajo v sprejemnih ambulantah. Na pediatričnem oddelku, kjer smo dela najbolj večje, se najpogosteje srečujemo s primeri akutnih gastroenteritov, pljučnic, zapletov srpasto-celične anemije, zlomov, poškodb, opeklin, podhranjenosti, malarije in drugo. Naše delo poteka že utečeno in na razmere, v katerih delujemo, smo se že privadile. Priključile smo se tudi out-reach programom, katerih namen je zagotavljanje zdravstvene oskrbe, cepljenja, tehtanja otrok v oddaljenih vasicah, katerih prebivalcem je pot do bolnišnice

onemogočena. Vsa zdravila in material, ki jih bolnišnica potrebuje, se financira iz sredstev humanitarno-medicinskih odprav, saj od države zaradi krize že več let ne dobijo sredstev. Vsak prvi teden v mesecu imamo finančni sestanek s preostalimi zaposlenimi, kjer se vsakič znova soočimo s sistemskimi težavami, proti katerim se le stežka borimo. Čeprav vemo, da delamo največ, kot le lahko, smo se počutile premagane, ko smo poslušale, kako bodo zmanjševali doze protibolečinskih zdravil pri pacientih s hudimi bolečinami, ker zdravil preprosto ni dovolj. Ko v Nangomi ni nobene izmed slovenskih odprav, morajo celotno zdravljenje pokriti bolniki sami. To na primeru operativnega posega pomeni, da morajo iz Lusake prinesiti vse; od sterilnih rokavic do zdravil, potrebnih za anestezijo in analgezijo.

Ker se začnemo vedno bolj zavedati velikega finančnega bremena, vas, če bi želeli kaj prispevati, prosimo za donacije. Čeprav gre (za naše razmere) za majhne zneske, se tu lahko z malim naredi veliko, z večjim pa ogromno.

.....
**Društvo študentov
medicinske Maribor
Taborska ulica 8, 2000 Maribor**

TRR: SI56 0451 5000 1186 915,
pri Novi KBM, d. d.

Namen: PROSTOVOLJNI PRISPEVKI

Referenca: SI00 0045

Koda namena: CHAR
.....

Več informacij o našem delu si lahko preberete na naši spletni strani, kjer redno objavljamo bloga: <https://odpravazambija2019.wordpress.com>

PLANINSKO DRUŠTVO VELIKE LAŠČE

/ foto: arhiv PD Velike Lašče

MARKACIJSKA AKCIJA NA PLANINSKI POTI KAMEN VRH-GRMADA

18. septembra 2019 so trije člani Markacijskega odseka PD Velike Lašče izvedli akcijo na planinski poti Kamen vrh-Grmada. Na odseku Martinkov kozolec – Ta zmrznjeni je bilo treba zaradi ukinitve prehoda preko železniške proge na obeh straneh narediti stopnice za lažje prečenje. Izkopali so utrjeno ležišče za stopnice ter izdelali zaščito z lesu bruno.

VELIKOLAŠKI
PLANINCI V
HRIBIH

NA VRHU
OČAKA

VELIKOLAŠKI
IN RIBNIŠKI
PLANINCI NA
TOSCU
5. oktober 2019
– 13. skupni pohod
s PD Ribnica

V
SOTESKI
ČEPA
(Avstrija).

ANKOGEL, 3-4. avgust 2019
Vzpon na 3252 m visoki Ankogel (Avstrija).

TEČAJ ZA MARKACISTE KATEGORIJE A NA GORI OLJKI

Na gori Oljki je bil od 20. septembra do 22. septembra 2019 drugi letošnji tečaj za pridobitev naziva Markacist A. Tečaja se je udeležilo 26 tečajnikov z vse Slovenije. Vodil ga je izkušen markacist inštruktor Maksimiljan Kotnik, sodelovali so še inštruktorji Dejan Černilogar, Edi Tomšič ter Zdravko Bodlaj. Tečaj je obsegal teoretični del, na katerem so inštruktorji predavali o temah organiziranosti markacistov s pripadajočimi zakonskimi akti, označevanjem planinskih poti, postavitvi usmerjevalnih tabel, skrinjic ter žigov, varstvu in spoznavanju gorske narave, urejanju planinskih poti ter obvezni prvi pomoči s praktičnim delom.

Praktični del je temeljil na označevanju planinskih poti (umeščanje markacij ter smernih tabel na terenu) ter učenju risanja Knafelčevih markacij.

Po izpitu so se tečajniki še enkrat podali na teren, kjer so v živo urejali planinske poti. PZS je skupno pridobila 26 novih markacistov, naše društvo pa tri nove markacistke: Lavrino Perhaj, Barbaro Strnad in Vesno Gruden.

Pri urejanju 75 km planinskih poti v skrbništvu PD Velike Lašče je ta nova moč zelo dobrodošla.

Čestitke novim markacistkam!

NOVE
MARKACISTKE
A

Predavanje na tečaju

Valezevci
markacijskega tečaja na gori Oljki

POHOD PO DOMAČIH KRAJIH

**sobota,
2. november 2019,
ob 8. uri na trgu v
Velikih Laščah**

pohodniški čevlji in oblačila,
primerna vremenu in turi, pohodne
palice (če jih uporabljate), hrana
in pijača iz nahrbtnika

Velike Lašče (526 m)–Ponikve
(463 m)–Škocjan (492 m)–
Ahac (748 m)–Bajdiški slapovi–
Turjak (520 m)–Rašica (421 m)–
Velike Lašče

lahka pot, primerno za družine
do Turjaka 3 ure in pol (14 km)
do Rašice 5 ur (18 km)
cela pot 6 ur (22 km)

Če zaključite pohod predčasno,
se lahko poslužite javnega
prevoza na Turjaku ali Rašici.

**Stanko Levstek,
društveni vodnik
031 313 152**

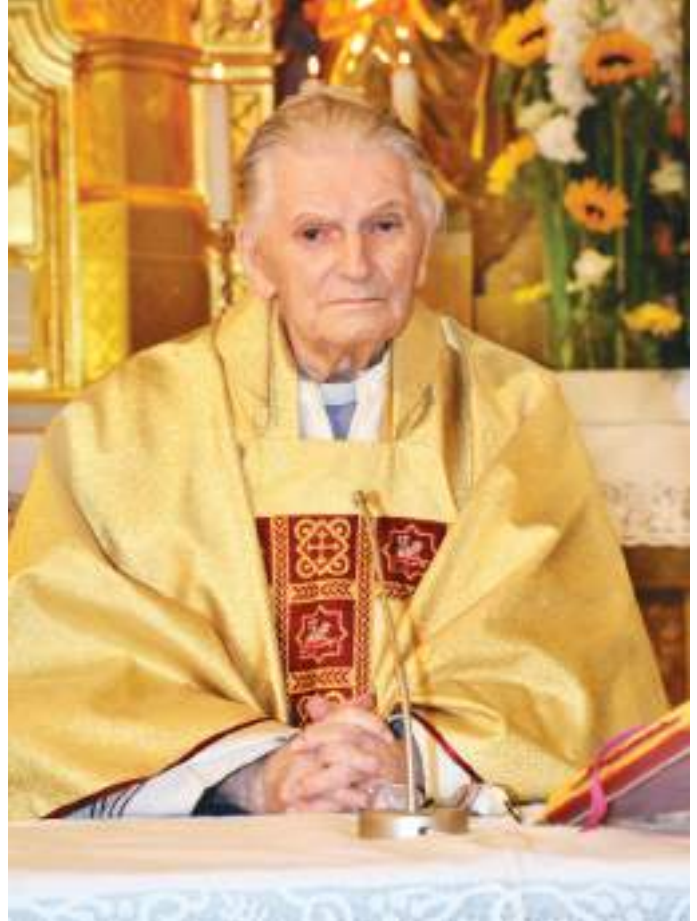
DIAMANTNA MAŠA G. ANTONA MASNIKA

Branka Levstik / foto: Peter Centa

Na praznik Marijinega rojstva in farnega žeganja, 8. septembra, je bilo v naši župniji letos še posebej slovesno, saj je diamantno sveto mašo obhajal naš rojak, g. Anton Masnik iz Velikih Lašč. Priprave na slovesnost so se začele že pred nedeljo, saj so možje postavili velik mlaj, ki je v nedeljo s svojo veličino pozdravil slavljenca. V tej farni cerkvi je ob spremljavi orgel in zvonov g. Masnik pred 65. leti pel novo mašo. Da je bil prihod slavljenca do cerkve še bolj nepozaben, so poskrbeli naši velikolaški konjarji, ki so ga iz Malih Lašč pripeljali na vozu.

Na začetku svete maše je g. Masnika v imenu faranov pozdravila Lidija Čop. V nagovoru mu je čestitala za diamantni jubilej in povzela misli Arškega župnika, sv. Janeza Vianeyja, ki je goreče poudarjal pomen duhovništva: »Duhovnik je eden izmed najbolj dragocenih darov Božjega usmiljenja. Za Bogom je duhovnik vse. Vse Božje dobrrote nam ne bi nič koristile brez duhovnika. Kaj nam pomaga hiša, polna zlata, če ni nikogar, ki bi odprl vrata? Duhovnik ima ključ do nebeških zakladov. On odpira vrata, on je oskrbnik dobrega Boga in upravitelj njegovih dobrin. Duhovnik je res VELIK! Bog sam mu je pokoren: ko spregovori besede, sam Gospod prihaja z neba na njegov glas in se naseli v podobi majhne hostije. Če bi ukinili zakrament duhovništva, ne bi imeli Gospoda. Kdo ga postavi v tabernakelj? Duhovnik. Kdo sprejme dušo ob vstopu v življenje? Kdo jo hrani in ji daje moč za njeno potovanje? Kdo jo pripravlja za prihod pred Boga? Duhovnik! Da, duhovnik, vedno duhovnik. In če je duša v nevarnosti, da umrje v grehu, kdo jo bo obudil, ji prinesel mir? Spet – duhovnik. Za Bogom je duhovnik prvi!«

Naš rojak in jubilat je nato nadaljeval s sveto mašo. Njegovo petje in besede so zadoneli po naši farni cerkvi. Slovesnost so polepšali pevci domačega cerkvenega zbora pod vodstvom Ladke Deterding in organistke Urše Gruden. Slavljenec je v homiliji poudaril, da je v teh letih že pripravljen na odhod h Gospodu, in prosil je, da bi ljudje molili in prosili za svoje starše, za žene, za otroke, za vse, ki so izgubili življenje v revoluciji, za vse zaničevane in za vse nas, ki smo tukaj

zbrani. Posebej pa naj prosimo tudi za starejše, ki se pripravljajo na odhod v večnost.

Ob koncu svete maše se je g. Masniku zahvalil tudi naš župnik in dekan, g. Andrej Ojstrež. Povedal je, da ga je spoznal kot mlad kaplan, ko je prišel v Ribnico. Čutil je njegovo pripadnost in zavzetost do župnije in faranov na Velikih Poljanah.

Sveta maša je bila slovesna, pa hkrati tako preprosta, prežeta s hvaležnostjo in zahvalo za vsak dan duhovništva. Hvaležni smo bili za vsako sveto mašo, ki jo je v preteklosti g. Masnik daroval v Velikih Laščah. Ponosni, da smo lahko bili z njim v tem svečanem in zanj tako pomembnem trenutku. Želimo mu veliko lepih trenutkov in božjega varstva v duhovniškem domu v Ljubljani.

Druženje s slavlencem se je nadaljevalo pred cerkvijo in na Mali Slevici.

VABLJENI NA NAJVEČJO RAZSTAVO JASLIC V SLOVENIJI

- **od 15. decembra 2019 do 2. januarja 2020**
– razstava jaslic v skritih koticih Gradeža,
- **nedelja, 15. december 2019, ob 17.30**
– odprtje razstave s koncertom in tržnico.
- **15., 22. in 29. december 2019**
in 2. januar 2020, ob 17.30
– vodeni ogledi s tržnico.

(Društvo za ohranjanje dediščine)

NAJ FALA KRUIH 2019

Dragica Heric

V soboto, 12. oktobra, so se ljubitelji kruha in peke ponovno zbrali v restavraciji DiVino v Kristalni palači v BTC-ju v Ljubljani, kjer so že tretje leto zapored izbirali Naj Fala kruh 2019. Za naziv Naj Fala kruh 2019 je kandidiralo kar 33 kruhov. S štirimi kruhi sta sodelovali tudi sestri, Zdenka in Jožefa Škrabec, obe članici DPŽ Velike Lašče.

Že zjutraj je nadvse prijetno dišalo po sveže pečenem kruhu, ki so ga tekmovalci prinesli na ocenjevanje in ponovno potrdili, da se ne reče zastoj dober kot kruh. Dogodek, ki je namenjen predvsem promociji peke kruha, ohranjanju in prenašanju tradicije na nove generacije ter druženju, je povezoval zabavni Miha Deželak, za glasbeno popestritev pa je poskrbel simpatični Luka Sešek.

Te lovorike so se letos razveselili štirje kruhi izpod rok ljubiteljskih pekov – trije po oceni strokovne žirije in četrti po oceni obiskovalcev. Dogodek je imel tudi dobrodelno noto. Vse kruhe, ki so se potegovali za naziv Naj Fala kruh, je namreč Društvo Food for Life razdelilo med so-

cialno ogrožene družine. Vsi tekmovalni kruhi so bili zelo okusni, zato je imela strokovna žirija izredno zahtevno delo. Med izvrstnimi doma spečenimi kruhi je morala na podlagi videza, teksture, vonja in okusa izbrati najboljšega v treh različnih kategorijah: pšenični kruhi, mešani kruhi in posebne vrste kruha. Mirjam Kavčič, direktorica podjetja Lesaffre Slovenija, Urška Fartelj, avtorica kulinarčne spletne strani 220 stopinj poševno, dr. Sebastjan Filip, direktor proizvodnje Pekarne Pečjak, in Dušan Berglez, tehnolog v podjetju Lesaffre Slovenija, so strokovno ocenili vse tekmovalne kruhe in izbrali zmagovalce. Erika Seražin je dobila priznanje za najboljši kruh v kar dveh kategorijah – njen beli kruh iz krušne peči je zmagal med pšeničnimi kruhi, pirin polnozrnat kruh iz krušne peči pa med mešanimi.

Med kruhi posebnih vrst je bil najboljši beli kruh z ocvirki Blaža Ržišnika, obiskovalci pa so največ glasov namenili Bernardi Frantar in njenemu kruhu, ki ga je poimenovala Moški kruh kot spomin na moža, ki ji je velikokrat pri peki pomagal z nasveti in idejami.

Razstava kruhov v BTC-ju v Ljubljani

Društvo rejiteljev pasemskih malih živali Velike Lašče prireja

30. RAZSTAVO PASEMSKIH MALIH ŽIVALI

sobota, 16., in nedelja, 17. november, v parkirni hiši OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče, Šolska ulica 11, Velike Lašče

Razstavljali bomo:
10 pasem kuncev
20 pasem perutnine
10 pasem volobov
15 vrst ptic.

Razstava bo odprta v soboto od 9. od 18 ure in v nedeljo od 8. do 16 ure.

Vljudno vabljeni!

Pozdrav jubilantom

10 x 10 +7, 1 + 10 x 10,
10 x 9, 8 x 10

to so števila, ki so naklonjena
samo nekaterim.

Ponosni smo na vas, saj imate
še vedno dober stas.

Julka, Marija, Ivan Janez,
Marija, Ljudmila, Ana, Ivan,
Jožica tole naša je poslanica:

Vse naj bo tako, kot si želite,
uresničijo naj se vam želje skrite,
glasba naj vam zaigra, saj vemo,
da najljubša je harmonika.

Ko človek stopi v leta naša,
nam čas nič ne prizanaša.

Kaj sedaj bomo počeli,
ko pokojnino smo prejeli.

Vsak od nas spozna le to,
da s pokojnino težko bo šlo,
vendar optimizem je vrlina,
ki nam daje moč in sposobnost,

da si naredimo udobnost,
vse poti odprte so, in če gremo na
dopust, povsod dobimo še popust.

Čeprav včasih nas kaj ščiplje,
trga, muči, vendar nas nič ne užene,
saj imamo skrite gene.

Premagujemo vse z dobro voljo,
z optimizmom, energijo
in imamo se prav fino.

Mi smo srečni res lahko,
saj probleme znamo reševati,
tudi drugim pomagati
in zavedajmo se vsi,
da brez nas veselja ni.

SREČANJE ČLANOV DRUŠTVA UPOKOJENCEV VELIKE LAŠČE V ROBU

Franja Sedej / foto: Martin Gruden

Dve priložnosti sta bili vzrok tega srečanja: prva je bil 1. oktober, dan vseh starostnikov, ki je opomnil družbo na naše resne probleme tako s področja preživetja, zdravstva, nege, varstva, financ itd. Druga priložnost pa je bila prijetnejša. Povezana je bila z našimi jubilaranti, ki nas združujejo in razveseljujejo.

Priznanje Mariji Trotovšek za nesebično in požrtvovalno vodenje DU od leta 2011 do 2019.

Razigrano vzdušje

SPREHOD ZA SPOMIN

Helena Grebenc Gruden

/ foto: Martin Gruden

Na dan demence, 21. septembra, smo se DU-jevci sprehodili po Velikih Laščah. V lepem sončnem popoldnevu smo se zbrali v lepem številu in se imeli lepo. Sprehod za spomin smo zaključili v spominski sobi Levstikovega doma, kjer nam je naša članica – prostovoljka Slava Petrič obudila spomin na naše literate Frana Levstika, Josipa Stritarja, Jožeta Javorškaidr. Ob pogostitvi Marije Trotovšek smo se še malo povесelili in modrina Spominčice je preplavila modrost naših besed in misli.

GREMO NA KOROŠKO, GLEDAT KAJ DELAJO ... KAKO ŽIVIJO NAŠI ZAMEJCI ... IN UŽIVATI LEPOTE KOROŠKIH JEZER TAM ČEZ MEJO.

Helena Grebenc Gruden
/ foto: Martin Gruden

Šentvid ob Glini, v mestni hiši

Milštat, notranjost samostanske cerkve

Avstrijska Koroška z mnogimi jezeri je bila vedno lepa, urejena, čista in malo naša. Vendar jo mi celinci premalo poznamo. Zato smo bili veseli, da nam jo je predstavil dober vodič, ki je bil tam skoraj doma. Poznal je vsako stezico in vasico, imel je veliko umetnostnozgodovinskega znanja in nam je predstavil tudi vse njihove aktualne politične ter druge probleme današnjih dni. Bil je zagotovilo za izvrsten izlet in pod naslovom **Lepote Koroških jezer** smo, posebno tisti, ki smo dobro poslušali, spoznali res veliko zanimivosti. Pot nas je vodila takole:

Čez mejo smo šli skozi Karavanke, v Rož in mimo **Beljaka** po turski avtocesti mimo **Spitala** do **Milštatskega jezera** (Millstätter See). Postanek smo naredili v turističnem središču **Milštat** (Millstatt), kjer smo si ogledali samostanski kompleks in cerkev. Sledila je pogostitev pod starimi drevesi v parku ob jezeru.

Obala je bila zgledno urejena, polna kipov, zanimivih instalacij, cvetličnih aranžmajev, gredic in veliko vode. Pot smo nadaljevali po severni strani jezera, mimo jezer **Brenn** in **Afritzer**. Po južni obali **Osojskega jezera** (Ossiacher See) smo prispeli v **Osoje** (Ossiach) in si ogledali kulturnozgodovinske in sakralne objekte.

Videli smo najstarejšo samostansko cerkev na Koroškem (z zač. 11. stol.) in grob poljskega kralja Boleslava II, ki je anonimno bival v samostanu in je identiteto razkril šele tik pred smrtjo, zato so ga imenovali Mutec osojski.

Popeljali smo se po severnem delu Gosposvetskega polja in prišli do stare prestolnice Koroške **Šentvida ob Glini** (Sankt Veit an der Glan). Ogledali smo si mestno hišo in v starem mestnem jedru popili kavico. Nato smo mimo **Gospe Svete** prišli do **Celovca** in imeli postanek ob **Vrbskem jezeru** (Woerthersee), največjem na Avstrijskem Koroškem.

Ne bom posebej opisovala vseh lepot, ki smo jih videli, ker so to v prejšnji številki Troble podrobneje naredili že naši soobčani, saj so se na skoraj identično pot podali malo pred nami. Polni avtobusi pričajo, da imamo kljub veliki ponudbi svojih društev še vedno vsi dovolj časa za izlete in se jih z veseljem udeležujemo. Naj bo tako tudi v prihodnje.

Vrbsko jezero

ČUDOVIT PRAZNIK SUHEGA SADJA

Zdenka Zabukovec

Letošnji sončni 17. Praznik suhega sadja je minil v veselem vzdušju, ob izrednem številu obiskovalcev, med katerimi je bil tudi novi župan, ob zadovoljnih prodajalcih na stojnicah, z delavnico za pripravo štrukljev v organizaciji Parnasa ter na žalost tudi v znamenju slovesa naših vokalistik Suhih češplj.

Obvezen jok pred pohodom

Poleg priprave prizorišča nekaj dni pred prireditvijo, kar je bilo predvsem delo članov društva, se je praznični dan začel z zgodnjim rezanjem zelenjave, predvsem čebule, ki je marsikoga spravila v jok, čeprav smo se med delom zelo zabavali.

Dopoldanskega Pohoda po Trubarjevi rojstni fari se je udeležilo 50 pohodnikov. Predsednik društva Lojze Senčar nam je ob odhodu zaželel varen korak in veselo snidenje na Gradežu. Na Trubarjevini so se pohodniki posladkali s slastnimi krofi, ki jih je podarila Pekarna Grosuplje (Don Don). Andrej Perhaj je povedal nekaj zanimivosti o izidu prvih slovenskih knjig. Poudaril je pomembnost uvoda h Katekizmu, v katerem nas je Trubar prvi poimenoval Slovence, ter dejstvo, da je bil prevod Biblije dokaz izrednega besednega zaklada našega jezika. Pošalil se je še, da bi bila danes na spletu spet zelo uporabna bohoričica, saj ne moremo zapisovati šumnikov.

Zasavka v naših krajih

Na pohodu sem se pogovarjala z Marijo Draksler iz Zagorja, ki je za Gradež izvedela iz Slovenskih novic. V naše kraje se je pripeljala prvič in za popoldne je načrtovala, da

si bo (od zunaj) ogledala tudi grad. Izredno je občudovala neskončno zeleno pokrajino, navdušena je bila nad delom našega društva in nad obema prireditvama. Kot pohodnico bi jo zanimal še kak podoben dogodek, zato sem jo povabila, naj si konec leta ogleda našo razstavo jasic.

Na Gradežu sta obiskovalce pozdravila predsednik društva Lojze Senčar in župan dr. Tadej Malovrh. Član Roman Jeglič je predstavil nastopajoče, se zahvalil donatorjem ter povedal, da pevsko pot zaradi pomanjkanja časa in novih obveznosti spremljajočih članov (kitarista in harmonikarja) žal končujejo Suhe češplje. Naše vokalistke so se poslovile z nekaj znanimi pesmimi.

Poseben aplavz so poželi mladi Krheljčki, ki vzbujajo upanje, da si v društvu kljub trenutno slabemu starostnemu stanju morda le lahko obetamo podmladek.

Poleg njih sta nastopila folklorna skupina Grmada in kvartet Zvon, za zabavo do večera pa je z mnogimi domačimi vižami poskrbela skupina Pojav.

Pogovor z županom

V kratkem klepetu sem od župana izvedela, da je ob prihodu v našo občino najprej izvedel za Gradež in naše društvo. Od njega veliko pričakuje, med drugim konec leta sodelovanje na velikolaški božični tržnici ter tudi s turistično ponudbo Ljubljane. Naša kulinarika mu zbuja nostalgijo, saj je tudi njegova babica sušila krljce ter kuhala češpljevo vodo. Sam meni, da je lahko zobjanje suhega sadja dober nadomestek čokolade – »Ko manjka ljubezni,« kot je dejal. Štrukljijado je ocenil kot dobro popestritev, veseli ga naše sodelovanje s Parnasom.

Tudi s štruklji so povezani njegovi spomini na babico, ki je orehove kuhala v rjuhi, na katero pa se je testo včasih prilepilo. Čeprav so bili zelo okusni, je bila babica nesrečna, ker niso bili tako lepi. Ocenjuje, da bi se s ponudbo štrukljev naše društvo lahko povezalo s Škrabčevo domačijo, z gostilno Pri Kuklju idr. Ob moji zaskrbljenosti, ker imamo v društvu težave s pridobivanjem mlajših članov – torej tudi s kadrom, ki bi zmoželi toliko dela – se je obrnil na hčerko Zalo, ki ga je spremljala na prireditvi. Predlagala je internet, ponudbo česa novega, modnega.

V šali smo se dogovorili, da bo še razmislila, kako bi v društvo pritegnili mlajše občane.

Navedel je tudi nekaj predlogov, kako bi še lahko izkoristili sušilnico (sušenje gob, zelišč). O tem smo se sicer že pogovarjali na sestanku društva, sušenje gob na žalost ni mogoče, saj jih je največ prav takrat, ko se začne sezona sušenja sadja, o zeliščih pa bi bilo vredno razmisliti.

Seveda sem se morala dotakniti tudi sogo-
vornikovega županovanja. Zatrdil je, da je
zadovoljen, ker ni profesionalni župan, kot
svojo prednost ocenjuje tudi dejstvo, da ni
domačin. Trenutno ima največ obveznosti z
izgradnjo obrtne cone, povedal pa je še, da
načrtuje ponudbo taksi službe za starejše
občane, ki jo bo subvencionirala občina.

Pestro dogajanje

Vodniki so obiskovalcem, teh se je zvrstilo
več kot 2.000, razkazali in povedali naj-
pomembnejše podatke o znamenitostih
v vasi. Pod kozolcem je bila spet običajna
ekipa članic, ki obvlada stara podeželska
opravila, najstarejši član pa je pojasnjeval
uporabo različnega že pozabljenega kmeč-
kega orodja.

Kljub slabši letini smo člani in članice pos-
krbeli za gobarsko razstavo. Ta vsako leto
privlači obiskovalce, saj se lahko podučijo
o vrstah, ki jih še ne poznajo.

Poleg tradicionalne ponudbe našega
društva in mnogih znanih sodelujočih z
domačimi dobrotami na stojnicah so bili
letos prvič naprodaj tudi mesni izdelki, za
katere je bilo veliko zanimanja. Izbrati si
je bilo mogoče: ekološko pridelano sad-
je, marmelade, sokove, izdelke iz medu,

ekološke čaje in zelišča, sirupe, likerje, žga-
nje, ročno izdelan nakit in torbice, pleteni-
ne, igrače in še marsikaj. Med ponudniki so
bili prvič tudi gojenci neprofitnega social-
no-varstvenega zavoda Prizma iz Ponikev,
ki zagotavlja varstvo odraslim osebam z
različnimi težavami.

Obvezen del prireditve je vsako leto tudi
srečelov s samimi polnimi srečkami, ki so
bile hitro razprodane, za dobitke pa so pos-
krbeli člani in članice ter donatorji.

Marjana Čampelj in prijateljica Nada sta
prišli iz Grosuplja, reklamo za naše dogaja-
nje sta slišali na radiu Zeleni val. Prva je bila
na prazniku že dvakrat, druga prvič, zanjo
je bilo vse simpatično razvedrilo, prijetno
presenečena je bila nad velikimi porcijami
hrane, obe so od nastopajočih najbolj nav-
dušili Krheljčki. Razstave jasic si ni ogleda-
la še nobena, zato sem tudi njiju povabila
na zimski Gradež.

Člani družine Korošec iz Ribnice so si – na-
sprotno – že ogledali razstavo jasic, na tej
prireditvi pa so bili prvič. Zanj so od prija-
teljev izvedeli po elektronski pošti. Celotno
ponudbo so ocenili kot razveseljujočo, otro-
ke je pritegnila tudi lokostrelska delavnica.

Štruklji

Mnoge sladice, ki so jih pripravile naše čla-
nice, so izredno hitro našle pot v sladkos-
neda usta. Vsako leto so obiskovalci še po-
sebej navdušeni nad obema vrstama kaše.
V okviru Projekta Uživam tradicijo (kot del
čezmejnega sodelovanja INTERREG Slo-
venija–Hrvaška, ki se letos zaključuje) je
Zavod Parnas pripravil kulinarčno delav-
nico Gremo na štruklje. Vodja delavnice
Jože Starič iz Parnasa je najprej predstavil
sodelujoče kuharje in kuharice (iz Loškega
Potoka s štirimi vnukinjami, iz Gornjih Retij,
Smrjenja in Male Slevice), nato je s kome-
tariji spremljal, kako so izpod spretnih rok
in ročic nastajali štruklji z raznovrstnimi na-
devi (s suhim sadjem, z ocvirki, pehtranovi,
drobnjakovi, orehovi, bučkini idr.), ki so jih
lahko za simbolično ceno poskusili obisko-
valci. Župan je seveda prvi ocenjeval vse
bogastvo štrukljev. Za vsako vrsto je nave-
del, k čemu bi jih ponudil, npr. ocvirkove
k mesu, drobnjakove k divjačini, bučkini bi
bili po njegovem mnenju okusna sladica.

Zvečer smo se članice in člani razšli dobre
volje, da smo spet pripravili uspešno prire-
ditev in pohod – dva dogodka, na katera
smo lahko upravičeno ponosni.

DIŠALO JE PO BUČNI JUHI IN DRUGIH DOBROTAH IZ BUČ

Dragica Heric

Že 17 let zaporedoma vsako leto v začetku oktobra članice Društva podeželskih žena Velike Lašče izvedejo jesensko prireditev, ki so jo prvotno imenovala Bučarijada, kasneje pa Bučno-marmeladni dan. Namen je ostal enak: predstaviti pridelke, ki jih članice zasadijo pomladi in pobirajo poleti ter vse do jeseni, dati v pokušino najrazličnejše sladke in slane jedi iz njih ter svoje recepte in izkušnje s tem prenesti tudi na mlade rodove.

Članice DPŽ Velike Lašče

Ime prireditve pove, da je poleg razstave najrazličnejših buč večina dobrot, tako slanah kot tudi sladkih, iz buč, vsakič pa diši tudi po bučni juhi, ki jo tričlanske ekipe kuhajo na sami prireditvi in ima tekmovalni značaj. Zaradi številnih travniških sadovnjakov pa med ozimnico na večini domačij ne manjkajo marmelade, zato so del prireditve tudi tovrstne sladke dobrote.

Članice Društva podeželskih žena Velike Lašče so tudi letos pomladi zasadile najrazličnejše buče, da je bilo na tokratnem, že 15. Bučno-marmeladnem dnevu v Velikih Laščah razstavljenih še več buč ter na pokušino še več sladkih in slanah jedi iz buč. Pred združenim trgovskim centrom – ZTC v Velikih Laščah je prvo soboto v oktobru tudi letos že navsezgodaj jutraj dišalo po bučni juhi. Kuhanje bučne juhe je tudi tokrat imelo tekmovalni značaj in letos so se pomerile štiri ekipe.

Poleg gostiteljic, treh članic DPŽ Velike Lašče, so juho kuhale še ekipa DPŽ Kočevske, ekipa DPŽ Ribnica in ekipa družine Senegačnik. Vse ekipe so juho pripravile na podoben način in z glavno sestavino,

bučo, med njimi so bile le majhne razlike v dodatku nekaterih začimb. Vse štiri juhe so bile odlične. Tričlanska komisija je največ točk za okus, dekoracijo mize in serviranje juhe podelila juhi ekipe DPŽ Kočevske, drugo mesto je zasedla ekipa Ribnice in tretje družina Senegačnik.

Poleg pokušanja vseh štirih različnih bučnih juh so si lahko obiskovalci ogledali najrazličnejše vrste buč, ki so bile vseh velikosti in oblik. Največ pozornosti si je prislužila velika buča, ki je bila okrašena z več različnimi začimbami, saj te ne manjkajo na večini vrtov domačij na Velikolaškem. Nekateri so glede na obliko buč ali več buč skupaj naredili tudi pravo skulpturo. Najzanimivejši je bil možiček, ki ga je iz več buč in delov drugih pridelkov ter listja sestavila Zdenka Škrabec.

Med bučami so izstopale buče velikanke. Tokrat je najdebelejšo in najtežjo bučo z 78 kilogrami pridelal Jože Železnikar, 46-kilogramsko Jožefa Škrabec, le za en kilogram lažja buča pa je bila tista Dušana Ilca. Članice DPŽ Velike Lašče so pripravile najrazličnejše sladke in slane jedi iz buč.

Kruh iz buče, ki ga je za prireditev spekel znani mojster v peki kruhov Jože Senegačnik.

Obiskovalci so se tako posladkali z rogljički iz buč, različnimi sladkimi in slanimi pitami, narastki in kolači iz buč ter več vrstami kruha iz različnih vrst buč. Poleg bučnih dobrot so goste kot po navadi tudi tokrat razvajale še z drugimi dobrotami, ki jih znajo pripraviti. Članice Društva za ohranjanje dediščine Gradež pa so ponujale krljhe in drugo suho sadje, suho sadje s čokolado in druge izdelke ter prikazovale, kako so nekoč na kolovratu predli nit. Ribničanke so tudi tokrat imele stojnico, polno značilnih ribniških izdelkov, na svoji stojnici pa se je predstavilo tudi čebelarstvo Petrovčič iz Velikih Lašč.

Celotno prireditev je ves čas povezovala sama predsednica DPŽ Velike Lašče Magdalena Peterlin, ki je vmes povedala marsikaj zanimivega in koristnega o bučah, o jedeh iz buč. S svojim simpatičnim videzom s klobukom z vrtnicami in prijaznimi besedami je marsikoga privabila, da se je ustavil ob stojnicah in pokušal dobrote.

Sladke, slane in druge dobrote iz buč.

Tudi letos se je med dopoldnevom ob stojnicah ustavilo precej obiskovalcem, ki so z veseljem okušali dobrote, ob tem pa še prijetno pokramljali ne le o bučah in receptih za pripravo jedi iz buč, pač pa še o marsičem drugem.

Prireditvev, kot je Bučno-marmeladni dan je vsekakor lepa priložnost za druženje krajanov, znancev in prijateljev, ki ga ob današnjem hitrem ritmu življenja primanjkuje.

Letos je bilo sadja na Kočevskem in tudi na Velikolaškem zaradi pozebe in toče manj, zato je bilo na ocenjevanju tokrat manj marmelad kot pretekla leta. Poleg pozebe, ki je na nekaterih mikrolokacijah vzela ves pridelek, so svoje naredili še ptiči, ki so se po lanskoletni rekordni letini sadja razmnožili in letos pozobali vse, kar ni bilo stoo odstotno zaščiteno. Na ocenjevanju je bilo deset marmelad. Komisija, ki je ocenjevala barvo, vonj, okus in čvrstost marmelade, je najvišje ocenila mešano marmelado marelice, slive in buče Marte Jančar, druga najvišje ocenjena je bila borovničeva marmelada Jožefe Škrabec, tretja pa mešana marmelada marelice in kosmulje Zdenke Škrabec. Na Bučno-marmeladni dan izberejo tudi najboljšo bučno marmelado, ki jo je tokrat skuhala Cirila Marinčič.

Malo čez poldne so članice DPŽ Velike Lašče z razglasitvijo rezultatov tekmovanja v kuhanju bučne juhe in ocenjevanja razstavljenih buč in marmelad ter s podelitvijo priznanj zaključile Bučno-marmeladni dan v Velikih Laščah, eno od štirih samostojnih prireditvev, ki jih pripravijo. Članice, ki nikoli ne počivajo in vse leto sodelujejo na najrazličnejših prireditvah v občini ter zunaj nje, že razmišljajo o naslednji prireditvi, prav tako že tradicionalnem, 4. državnem tekmovanju in razstavi kruha iz krušne peči, ki bo v začetku decembra v Robu.

Društvo podeželski žena
Velike Lašče vabijo na

DRŽAVNO RAZSTAVO IN OCENJEVANJE KRUHA IZ KRUŠNE PEČI

v petek, 6. decembra 2019,
ob 18. uri
v Domu krajanov Rob

Na razstavi in ocenjevanju sodelujejo kruhi, hlebci iz 1 kg moke, pečeni v krušni peči, ki bodo razvrščeni v

A - pšenični kruh,
B - mešani kruh,
C - kruh posebnih sort.

Ocenjevalna strokovna komisija bo ocenjevala zunanji videz, okus sredice ter okus in videz spodnje in zgornje skorje. Prispevek za sodelovanje je 5 € za hlebec.

Vsi sodelujoči bodo za kruhe prejeli priznanja in praktična darila.

Prijave za sodelovanje oddajte do srede, 4. decembra 2019,

do 20. ure na telefon **031 816-021 Zdenki Škrabec** ali na telefon **041 889-794 Magdaleni Peterlin** ali po e-pošti: **dpz.velikelasce@gmail.com**.

Kruhe sprejemamo v četrtek, 5. decembra 2019, do 17. ure v Okrepčevalnici Škrabec, Rob 11, 1314 Rob.

Slovesna podelitev priznanj s kulturnim programom bo v petek, 6. decembra 2019, ob 17. uri, v Domu krajanov v Robu.

Vsi ocenjeni kruhi bodo razstavljeni na dan prireditve.
Najmlajše pa bo Dedek Mraz obiskal ob 16. uri.

Vljudno vabljeni!

IMELI SMO BOBEN IN LAJNO, ŽOGICA PA NAM JE UŠLA

Sem in tja me v navalu nostalgije noge še vedno odnesejo na šolsko igrišče. Čez cesto tam, kjer ni prehoda, pa naprej mimo klavnice, mimo policije, mimo bloka, mimo zelenice, mimo klope, kjer je nedolžnost izgubila... Kot v dobrih starih časih. Je najbrž ni poti, ki bi jo prehodil večkrat. Le da je bilo takrat drugače. Pa ne zgolj zato, ker imam zdaj nekaj desetletji ter nekaj deset kilogramov (pre)več in precej las manj. Ob pogledu na koše, ki bolj kot ne samevajo, se spomin vedno znova vrne v preteklost. Ko je bilo igrišče ob poletnih večerih »the place to be«. Žarišče dogajanja. Kot bi bilo danes se spomnim Mice, ki je nekoč s tistim Tomosovim avtomatikom uprizorila vratolomno vožnjo, ki se je ne bi sramovala niti Tim Gajser ali kaskader Rok Cvetkov. Na huronsko navdušenje nabito polnih tribun.

Ali pa tisti avgustovski večer tam enkrat v prvi polovici devetdesetih, ko se Velike Lašče vsaj enkrat niso delile na ta bele in ta rdeče, ampak na bele in modre. Ni šlo namreč za politično ali ideološko delitev, ampak košarkarsko. Bil je to čisto pravi velikolaški košarkarski all-star, ko se je na enem mestu zbralo praktično vse, kar je takrat premogla velikolaška košarka.

Stari mojstri, mladi levi in vsi vaški kibici. Dobili pa smo tekmo, ki je nemudoma postala del urbane legende. Boljšega scenarija si ne bi mogli zamisliti niti najboljši hollywoodski scenaristi. Povsem na kratko in če pustimo ob strani vse pestro dogajanje na tribunah, se je v nepričakovane ga junaka večera prelevil eden izmed sosedov, ki je v tistem večeru vsaj za nekaj ur sezul cokle, kar je bil že sam po sebi zgodovinski dogodek. Cokle so namreč le redko zapustile njegove noge, v zadnji sekundi pa je s pomočjo povešene in votle table prinesel zmago belim. Mrtvo hladno. Oziroma, če si sposodimo besede legendarnega komentatorja Mladena Delića. »Ljudje moji, ali je to mogoče?! Kaj je to?! Norišnica?!«

V naslednjih letih je sledila še ponovitev ali dve, potem je ideja počasi zamrla. Na zadnjem velikolaškem košarkarskem all-staru se je tako nabrala že debela plast prahu. Kot tudi na zadnjih skokih v Dvorski vasi. In še marsičem. Zdaj je ugasnila še futsal ekipa, ki je še pred leti igrala v elitni slovenski ligi. In bila ena redkih stvari, ki je ime občine ponesla prek Trojan ali Ravbarkomande.

Obupali so še tisti, ki so vztrajali najdlje. Razlogi so kot vedno večplastni. V prvi vrsti najbrž odvisni od zornega kota oziroma sogovornika. Premajhen interes lokalnih podjetnikov, premajhen interes in denarni prispevek občine, premajhna angažiranost nekaterih igralcev, ki so pričakovali, da jim bo vse h riti prineseno in ki so živeli v prepričanju, da so od Boga poslani, da zgolj igrajo... Izberite po želji oziroma vsakega po malem. Kakorkoli že, imeli smo boben in lajno, žogica pa nam je ušla.

Morda pa nekoč nekje znova. V upanju, da na vrnitev futsal ekipe ne bo potrebno čakati tako dolgo kot na vrnitev košarkarskega all-stara. Ali skokov v Dvorsko vas. Ali realizacijo obvoznice. Ali preselitev klavnice. Ali... Še enkrat, vstavite po želji.

Vladimir in Estragon bosta bržkone prej dočakala Godota, kot pa mi marsikaj od naštetega. Tista zimzelena uspešnica Zagerja in Evansa bi bila lahko velikolaška himna. »In the Year 2525...«

inšpektor
Murke

ADL O TEM IN ONEM

O manipulaciji

Z nami začnejo manipulirati ob rojstvu, ko nam dodelijo EMŠO, kmalu zatem pa še DŠ. To je dejstvo. Ali se zaradi tega počutim kot ubogi zmanipuliran osebek, je druga stvar, pomembno je to, kar čutim. Vprašati se moram, ali so moje misli res moje ali mi jih je nekdo vsadil. V resnici je čisto vseeno. Itak manipulirajo z nami, itak smo nadzorovani. Takoj ko nekaj vtipkaš v brskalnik, se začne manipulacija: meni bo prikazalo drugačne rezultate kot tebi. Že na tej ravni z vsakim posebej vsaj malo manipulirajo. Ampak to je zelo nenevarno. Če pa padeš v nemilost, imajo močna orodja, s katerimi se res lahko spravijo nate. Na svetu bodo vedno ljudje, ki bodo želeli kontrolirati in nadzirati.

Recept za manipulacijo je preprost: ljudem moraš vzbujati slabo vest za preteklost, jim vcepeljati strah pred prihodnostjo in jih odmikati od sedanjosti. To deluje od pamtiveka! Na enak način deluje paranoja okrog klimatskih sprememb: govorijo nam, da smo vsi krivi in vsi imamo slabo vest. Eni nam napovedujejo še 12 let, drugi še 30 let, tretji morda do konca stoletja, ko bo vse propadlo. V sedanjosti pa, namesto, da bi živeli po

svojih zmožnostih, moramo biti aktivni, hoditi na shode, demonstracije. To je to.

O informacijah

Imamo občutek, da smo dobro informirani. Sprejemamo informacije, ki pa jih je preveč. Včasih si imel tri informacije, ki si jih v miru predelal in si jih nekako razumel. Danes je informacij toliko, da to ni več mogoče. Pogosto dobiš take, ki jih je preoblikoval nekdo pred teboj in tebi ni treba več razmišljati. Če to počneš redno, pustiš možganom, da se iz vijug spremenijo v ravne brazde.

V prejšnjem sistemu je bilo osemdeset odstotkov novic na radiu in televiziji laž ali manipulacija. Danes je enako. Sto odstotkov vsega pa je propaganda. Kljub temu se nam zdi, da smo danes na boljšem. A v resnici nismo. Takrat smo nekako znali brati med vrsticami, danes nas z informacijami tako bombardirajo, da za branje med vrsticami nimamo časa.

Leta 2014 sem naredil eksperiment: koliko časa potrebujem, da se informiram in informacijo tudi razumem. Ko so Rusi priključili Krim, sem najprej prebral, kaj o aneksiji pišejo naši uradni mediji. Za njimi sem pregledal

zahodnoevropske, sledili so balkanski, zaključil pa sem z ruski. Za konec sem se iz različnih virov poučil o zgodovinskih dejstvih. Tako sem lahko rekel, da mi je približno jasno, za kaj gre. Temu sem namenil deset ur.

O marketingu

Vse, kar so nas o kapitalizmu učili učitelji v šolah, je bilo res. Naši učitelji so bili precej socialistični in komunistični. Kasneje se je izkazalo, da so bili glede tega, kakšen je kapitalizem, precej optimistični. A jim ni nihče verjel. Ker tega enostavno nismo kupili. Tako kot nismo kupili delegatskega sistema in samoupravljanja. Kje je bila napaka? Tedanja oblast ni znala najeti ameriške PR firme, ki bi nam znala to tako prodati, da bi verjeli. Potrebovali bi boljši marketing, boljše propagando. Takratnim voditeljem nismo verjeli, da naša pot vodi v raj, ker smo bili prepričani, da je raj v Trstu ali v Borovljah. K temu prepričanju so takratni voditelji, ki jim rečem gumpci, s svojim delom močno pripomogli.

ŽELEZNA DOBA V NAŠIH KRAJIH

Janez Škulj

Današnja Slovenija in z njo Lašče z okolico je dobila gostejšo poselitev s prihodom trakokimerijskega ljudstva (Iliri) okrog leta 760 pred našim štetjem. O zgodovinskih dogodkih nam poročajo pisni viri – to je zgodovina. Tam, kjer imamo samo materialne vire (temelji stavb in obzidij, orožje, lončenino in druge predmete), pa gre za prazgodovino.

Gradiški vrh nad Robom, halštatska sekira skitskega tipa – verjetno najstarejši predmet v naši občini. Danes je shranjen v Narodnem muzeju v Ljubljani.

Začetek železne dobe je zelo zanimiv. Približno v istem času 753 let pred našim štetjem so (po legendi) ustanovili mesto Rim. Postopek pridobivanja železa so v Mali Aziji izumili Hetiti konec 14. stoletja pred našim časom. Vsaj 200 let so ta postopek ohranjali v tajnosti. Ko pa je ta postal znan tudi sosednjim plemenom (Trako Kimerijcem – to so Iliri), se je življenje močno spremenilo. Ko so začeli za obdelavo zemlje uporabljati neke vrste železno motiko namesto palice ali ostrega kamna, privezanega na palico, so pridelali tudi več žita. Prebivalstvo v sosednji Trakiji je močno naraslo in dežela je postala za tiste čase (okrog leta 760 pred našim štetjem) prenaseljena. Velik del prebivalstva je odšel iskat novo domovino. Našel jo je v naših krajih, pa tudi južneje in severneje v delu srednje Evrope. Na zahodu so se ustavili nekje na sedanji slovensko-italijanski meji. Železno dobo imenujemo tudi halštat po kraju s tem imenom v sosednji Avstriji, kjer so imeli Iliri velike rudnike soli. Beseda hal je ilirsko ime za sol.

Do takrat so bili naši in sosednji kraji le redko poseljeni. Novo ljudstvo je deželo osvojilo in jo za takratne čase gosto poselilo. Seveda je najprej izbralo toplejše kraje. Večja središča s sedežem kneza so bila Novo mesto, Stična, Podzemelj, Rifnik na Štajerskem, Magdalenska gora. Za Stično (verjetno pa to velja tudi za druge kraje) so raziskave pokazale, da je bilo naselje zgrajeno od začetka v svojem celotnem obsegu 800 m krat 400 m z obzidjem vred. Domnevno je štelo približno 1400 prebivalcev.

V Laščah z okolico so imeli Iliri naslednja naselja: Sv. Rok, Gradiški vrh, Lužarji (tam je bilo najstarejše naselje), Sv. Primož, lokacija ortneškega starega gradu, Sv. Ahac, Sv. Marjeta pri Golem, domnevno pa tudi Rob (cerkev), Gradež in lokacija turjaškega starega gradu. Naselbine v navedenih krajih so štele po dve ali tri takratne družine. Takratna družina je štelu poleg gospodarja in njegove žene ter njunih otrok (morda jih je bilo osem ali deset) še dva ali tri gospodarjeve neporočene brate in dve ali tri gospodarjeve neporočene sestre.

Vsako naselje je bilo obzidano. Bregovi, ob robu katerih je stalo obzidje, pa so bili tako strmi, da na zunanji strani obzidja marsikje ni bilo prostora za lestev, ki bi jo prislonili k zidu. Hiše so bile lesene (iz brun). Nekatere so imele ob sebi odprto lopo za večjo

živino in krmo zanjo. V hiši je bil včasih poleg glavnega prostora še manjši prostor za shrambo.

Če moški ni imel hiše znotraj obzidja, si ni mogel ustvariti družine. Zato je bilo veliko samskih moških in žensk. Obdelovalno zemljo so si pridobili s požigom gozda, po naravi zavarovanih lokacij pa je bilo toliko, kot jih je dala narava in vse so bile poseljene. Takratna družina je torej štelu vsaj deset članov, od tega tri do štiri za boj sposobne moške. Naselje je torej štelu vsaj šest za boj sposobnih moških.

Obzidja okrog večjih naselij (Novo mesto, Stična) so bila namenjena obrambi pred napadalnimi plemeni, obzidja okrog majhnih naselij, kot so bila v naših krajih, pa so služila obrambi pred razbojniškimi tolpami.

Tudi takrat so bili ljudje, ki niso znali ali želeli delati. Torej so živeli na tuj račun (z ropom). Taki ljudje so se zatekli v razbojniške jame in skušali z napadom presenetiti ljudi, ki so pridelovali kruh v potu svojega obraza. V razbojniški jami je živelo morda šest do deset razbojnikov, ki so se preživljali z lovom. Kruta narava je včasih k razbojništvu prisilila tudi delovne ljudi.

Takrat so ljudje mnogo delali, a malo pridelali. Ob običajnih letinah so pridelali komaj

za skromno življenje (bili so večkrat lačni kot siti). Presežkov ni bilo, zato mnogokrat tudi ne sosedske pomoči. Ob slabih letinah so bili zelo lačni. Če je bilo dolgotrajno jesensko deževje ali je pustošila mrzla in dolgotrajna zima, ki je zdesetkala divjad, so pojedli tudi semensko žito. Ker ni bilo kaj sejati, ni bilo pridelka. Zaradi od lakote umirajočih otrok in žensk so se moški odpravili v bolj oddaljene kraje, ki jih huda zima ali druga nadloga ni tako prizadela, kjer so skušali presenetiti tamkajšnje prebivalce. Seveda so potem včasih oropane prebivalce do smrti sestradali.

Narava je najbolj spremenljiva. Že dobrih sto let živimo v ugodnih vremenskih razmerah. Še v 19. stoletju (po Napoleonovih vojnah) v velikem delu Evrope zaradi dolgotrajnega dežja ni bilo pridelka, zato so ljudje od lakote množično umirali. Samo na Irskem je od lakote umrlo več milijonov ljudi (danes šteje Irska dobre tri milijone prebivalcev). Na ozemlju današnje Slovenije je takrat živelo morda 25 000 prebivalcev.

Širše laško območje je štelo morda do 250 prebivalcev, od tega je bila skoraj polovica otrok. Kakšne vezi so imeli naši kraji s takratnimi knezi, ne vemo. Verjetno je tedaj knez vpoklical oborožene moške (vojak je imel sekiro in dve sulici), če je drugo pleme vpadlo v deželo. Davkov in policije seveda ni bilo. Naši kraji so bili takrat revni in situl ter podobnih vrednejših predmetov pri nas niso in ne bodo našli. Rimska topilnica železa v Laščah ima verjetno izvor v halštatu. Kelti, si so prišli k nam konec 3. stoletja pred našim časom, so se naselili v toplejših krajih, poleg starega prebivalstva. V naših krajih jih najbrž ni bilo.

Ilirsko prebivalstvo v naših krajih se je s prihodom Rimljanov poromanilo, zato so bili ob prihodu Slovanov naši kraji poromanjeni. V času preseljevanja narodov je bilo mnogo ljudi pobitih, mnogo se jih je umaknilo na zahod, nekaj pa jih je ostalo, in ti so se poslovanili.

Avantura

*Je na morju res lepo,
rajska vrata se odpro,
kadar pa se razjezi,
vse zobe pokaže ti.*

*Ana kuha in hiti,
za želodce poskrbi,
potlej pa na en dva tri,
se odloči, reče mi.*

*Pridi, gremo na izlet,
na odštekani potep,
vzela bom še daljnogled,
da bolj bister bo pogled.*

*Štefan gleda in molči,
saj do tega nič mu ni,
burja se preveč jezi,
modro v avtu obsedi.*

*Jaz za Ano pricapljam,
malo le moči imam,
ko pogledam, kje stoji,
se v glavi mi zvrtili.*

*Vzpenjam se, a ne lahko,
burja prihrumi močno,
joj, prejoj, le kaj ti je,
saj lahko odnesem te.*

*Pojdite raje v bife,
kjer pred mano varno je,
naročite si kafe,
to najbolje bo za vse.*

*Res tako bilo je prav
in nič ni bilo nam žal,
kava se prilegla je,
burja mimo oken gre.
Avanturi konca ni,
avto že domov hiti,
Ana gas močno tišči,
da prek hribov bi prišli.*

*Še enkrat ozremo se,
da se poslovimo še.
Tam v daljavi malo le,
modro morje vidi se.*

*Tu pa burje je še več,
sika kakor oster meč,
avto skoraj skotali,
da nam kri zaledeni.*

*Ampak to minilo je,
v breg pogled se nam upre,
tam lepota vseh lepot,
divjih konj se pase trop.*

*Proti domu pelje pot,
smo prevzeti od krasot.
Res živeti je lepo,
če znaš videti vse to.*

*Še postanek le zato,
da pretegnemo telo,
tu se burja umiri,
za njo skoraj ni sledi.*

*Preko meje stopamo,
na domači zemlji smo,
poslovimo se smeje,
saj doma najlepše je.*

Nataša Vybiralik Klinc

Pesem

*Pesem čustva kuje,
pesnik se izpoveduje.
Pesem združuje, razvedri,
v srcih se iskri.*

*Pesmi so kot sanje,
skozi čas so potovanje.
Pesem je kot ples besed,
harmonija, čudovit je svet.*

*Pesem je človeštva dar,
ni samo kulture stvar.
Je mavrični obod neba,
balzam duši nežni da.*

J. Novak

IZ VELIKOLAŠKEGA OKRAJA 20

Metka Starič

Laščani so imeli v svojih vrstah ne-umorno raziskovalko – učiteljico Justino Jagodič. Skupaj z možem je pokopana pri Svetem Primožu. Svoja raziskovanja je skrbno zapisovala, a žal je njen arhiv ohranjen le po delčkih, nedosegljiv in še vedno zavit v tančico skrivnosti.

Dostopni so le posamezni fragmenti, ki jih je prepisala in dala ljudem. Z željo, da bi odkrili še kakšnega, objavljam prepis. Ob branju upoštevajte, da je nastal leta 1982 (navajanje današnjih lastnikov). Rokopis, ki ga je prejela od pokojne gospe Jagodičeve, hrani Tanja Debeljak, nanaša pa se na nekdanjo gostilno pri Drakslerici v Velikih Laščah, ki je povezana tudi s tam prvič odigranim Levstikovim Juntezom, o čemer govori spominska plošča. Naj bodo podatki tudi apel mlajšim raziskovalcem, da morda Lašče kdaj le učakajo svojo kroniko.

Vel. Lašče, hišna št. 59, 61: Domače ime: Padarjeva

Hiša je imela dve hišni številki; 59 in 61. Najbrž je imela dva vhoda, vsakega posebej oštevilčenega. Leta 1833 je umrla na št. 66 7-letna Marjeta Škrbec. Hišni lastnik je bil Jakob Lotrič, strojar, poročen z Marijo Škrbec. Leta 1838 sta mu na št. 59 umrla enoletni sin Jože in osemletni Ivan. Nato sta se mu na št. 61 rodila leta 1840 hči Marjeta in l. 1843 sin Janez. Pozneje o Lotriču ni več podatkov.

Za okrajnega ranarja (padarja) je prišel v Lašče Josip Draksler z ženo Marijo in sinčkom Ivanom Nep., kateri je umrl enoletni aprila 1835. na št. 21 (danes Jožeta Kaplana).

Kupil je Lotričevo hišo in tam umrl. Za pljučnico l. 1851, star 54 let. (*1797). Morala sta biti zelo spoštovana, ker so ju veliko vabili za krstne botre. Sin Jože je študiral in je leta 1852 vpisan kot krstni boter z označbo „praktikant“. Kdaj je umrl, ni znano.

Vdova je čez par let otvorila v hiši gostilno. Za pomoč si je vzela moževo nečakinjo Heleno Knapič (roj. 1836) iz Valburge pri Smledniku, kjer je bil njen oče Janez mlinar in posestnik, mati Helena, Drakslerjeva sestra. Lenka je imela takrat kakih 17 let. Pozneje je prišla še njena mlajša sestra Neža (roj. 1843), ki je služila v Vipavi.

Zaradi starostne oslabelosti je Marija Draksler umrla junija 1864, stara 69 let (*1795). Imetje je prepustila Lenki, kamor se je 9. 2. 1863 priženil Jože Hočevar z Velike Slevice 16 (roj. 1838). Na porodu aprila 1865 je Lenka umrla, julija pa še 4-mesečna Marija.

27-letni Jože Hočevar se je drugič poročil 29. 7. 1866 z Ano Hočevar – Anžetovo h. št. 12 (danes otroški vrtec), hčerjo Jerneja Hočevarja in Marije roj. Podboj iz Ribnice. Hiša je obdržala ime prejšnjega lastnika: Padarjeva.

Nežo Knapič je poročil 7. 6. 1869 Janez Jelenc (roj. 1843) s št. 49, sin mlinarja in posestnika Janeza Jelenca in Urše roj. Debelak. Nista živela v Laščah.

Ana in Jože Hočevar sta rodila 3 otroke: Janez in Alojz sta umrla kot otroka, l. 1867 rojena Ana se je l. 1886 poročila z Andrejem Podbojem (roj. 1859) v Ribnici. Njena stara mati je bila od tu. Jože Hočevar je umrl leta 1895, star 57 let, za astmo.

Vdova je oddala gostilno v najem Matevžu Tomcu z ženo Marijo roj. Oražem. Umrla je 4. 5. 1901.

Hčerka Ana je hišo s posestvom prodala l. 1905 Matiji Hočevarju, poštarju, gostilničarju in podjetniku (?) na št. 28 (danes Andolšek očka), ki jo je prepustil sinu Johanu (roj. 1879). Ta se je l. 1904 poročil z Marijo Glavan in sta stanovala v Malih Laščah št. 4, kjer se je rodila Marija por. No.... (Noveli? Novak?) (živi v Italiji – mož je bil komandant plavih.)

Ivan (roj. 1925) poročen z Lino (?) Ladiha – Škrljevo. Sezidal je hišo in imel sifonarno. France (roj. 1908) je umrl leta 1934, Jože pa je živel v Ljubljani in l. 1975 umrl (za rakom – sam si je skrajšal trpljenje).

Njegov sin je gledališki igralec Janez Hočevar Rifle. Glavanova je umrla leta 1914.

Napredni Laščani so hoteli ustanoviti parno žago. Denar so si izposodili pri KZ hranilnici in posojilnici. Sredi dela je zahtevala denar nazaj in pognala žirante (?) na boben.

Johan Hočevar – Padarjev je izgubil vse premoženje. Preselil se je z družino k svojemu bratu Lojzu, ki je imel gostilno »Pod štacjonom« (danes Perhaj št. 7).

Hišo s posestvom je kupil Štefan Ivančič – Funda 17. 12. 1912, doma s Hudega vrha na Blokah z ženo Franč. Škrbec iz Pudoba, ki je imela prej gostilno na Bloški Polici. Njena mati je bila Kotluščkova z Velike Slevice.

Druga žrtev je bil Viranč – Hočevar Janez, por. z Marijo Ivanc na št. 14, po materi sorodnik Jelenca, stolarja. Bil je dolga leta v Ameriki, najprej z družino, potem še sam bil 1907. ... je pristopil kot akcijonar (?).

Ratalo mu je toliko, da je kupil leseno kajžo št. 25, ki je stala tam, kjer je imela stara Šegatova sifonarno / doma Urbančič. In se popolnoma zapil. Hišo je kupil Perhaj

Padarjev Johan pa je začel sifonarno.

Tudi Jelenc je veliko izgubil.

Katastrofe pa še ni bilo konec.

V Lašče je prišel kot trgovec Vilibald Sbil iz Mokronoga (*1899). Poročil in priženil se je k trgovcu Hartmanu s Kristino (*1846 ?) leta 1922. Hartman je hišo št. 4 pod Drenovo (?) kupil l. 1888, jo preuredil in tudi v trgovski lokal, ki še danes obstoja.

Sbil je imel velike ambicije. Nagovarjal je premožne vaščane, naj mu sofinancirajo podjetja. Res je pregovoril Jelenca – stolarja. Temu je podpisal bianco menico Funda – Štefan Ivančič.

Tretja žrtev je bil Ivanc – Kropec s št. 23. Tudi trgovko Pirkovič je nagovarjal, pa ji je mož ubranil. Matiji Jelencu je propadla stolarna, mlin, hiša s posestvom. Kupil je Gačnik Jože, doma s Hrustovega, ki se je baš vrnil iz Amerike. Jelenc Matija je umrl l. 1930 (star 71 let), žena Frančiška l. 1931 (60 let). Otroci so se razkropili po svetu.

Ivancu-Kropcu je ostala le hiša in njiva. Vse drugo je izgubil, kar je tako porazno vplivalo nanj, da se je

zastrupil leta 1926. Funda pa se je v duševni zavedenosti (?) obesil (?) l. 1935.

Žena je potem rešila, kar se je rešiti dalo. Parno žago pa je dokončal in vodil zet Vilhar(?) Zdravko. Leta 1942 so jo Italijani požgali, njega pa aretirali.

Hišo št. 61 – Padarjevo pa je nasledila Franja Stupica, ki jo poseduje še sedaj, s hčerjo Darinko in zetom.

Hartman je umrl leta 1926. Vse njegovo premoženje je propadlo. Hišo je kupila trgovka Marija Pirkovič. Povzročitelj katastrofe pa je propadel in se je v Ljubljani obesil.

Po mrliških knjigah in ustnem izročilu sestavila in zapisala leta 1982 (?) Justina Jagodič, učit. v p.

PRIPLESALA MEDALJO

Lara Nedeljković

V začetku oktobra je na Poljskem potekalo mednarodno tekmovanje v plesih na vozičku. Trije pari iz plesnega kluba Zebra smo ponosno odšli zastopat barve slovenske zastave. Nekateri so odšli loviti normo za svetovno prvenstvo, drugi pa nabirat izkušnje in točke na svetovni lestvici.

Na Poljsko smo se odpravili že kar nekaj dni prej, tako da smo se lahko odpočili in si nabrali moči za tekmovanje, med drugim smo si ogledali tudi samo okolico. Prvi del tekmovalnega dneva je bil namenjen standardnim plesom in freestylu. S Klemnom sva v kategoriji IPC combi standard class 2 zasedla 2. mesto. Z osvojenim rezultatom sva bila več kot zadovoljna in polna pričakovanj čakala na še zadnji dan.

Zadnji tekmovalni dan je potekal v ritmu latinsko-ameriških plesov in solo kategorij. V kategoriji IPC combi latin class 2 sva

s Klemnom v res zelo močni konkurenci zasedla odlično 3. mesto in ponovila rezultat iz Frankfurta. Sama pa sem v kategoriji IPC single woman class 2, ki velja za najštevilčnejšo, saj nas je na svetovni lestvici sedaj že 45, presenetila z izvrstnim nastopom in osvojila odlično 4. mesto. Premagala sem tudi finalistki lanskega evropskega prvenstva.

S svojim nastopom sem tudi v tej kategoriji osvojila naziv kategoriziranega športnika državnega razreda, ki sva ga sicer letos na Nizozemskem osvojila tudi že s Klemnom v kategoriji IPC combi standard 2. Vsi plesalci smo bili s prikazanim plesom in rezultati zelo zadovoljni, saj smo si prav priplesali finale, zdaj pa se že zelo intenzivno pripravljamo na svetovno prvenstvo, ki bo konec novembra v Bonnu v Nemčiji. Imeli bomo možnost tekmovati z najboljšimi plesalci z vsega sveta.

ŠE ENA LOKOSTRELSKA TEKMA NA TURJAKU

Jože Klun

Naš klub je bil v soboto, 12. 10. 2019, organizator zadnje letošnje tekme za slovenski AH pokal. Vreme nam je šlo na roke, bilo je lepo, nekoliko vetrovno, skoraj idealno za tekmo. Proga je bila odlično pripravljena, brez pripomb so bili tako sodniki kot lokostrelci.

Turjačanov je bilo na tekmi šest, in vsi so bili na stopničkih. Na najvišji so stali Petra, Liam in Stane, na drugi sta bila Aleš in Miran, na tretji pa Franci.

Pri podelitvah smo imeli dvojni program – podelitev medalj za tekmo in podelitev

pokalov za skupne uvrstitve v pokalu. Tudi tukaj smo bili uspešni. Aleš je osvojil pokal v članski kategoriji z dolgim lokom.

Hvala vsem članom, ki so sodelovali pri organizaciji tekme, košnji, postavitvi proge in pospravljanju po tekmi.

Sezona na prostem se tako počasi končuje, sledijo še tri tekme v pokalu tradicionalnih lokov – Budanje, Šujica in Tržič, potem pa se začnejo dvoranske tekme. Sicer pa smo vsak teden, ob torkih zvečer, v telovadnici OŠ Velike Lašče in veseli bomo, če se nam boste pridružili.

Na koncu še prošnja oz. poziv neznanim storilcem. Ne uničujte nam naše proge v okolici gradu, ki jo uporabljamo za trening in tekme.

Nekdo očitno neznanško uživa v tem, da razmetava opremo, ki je postavljena po progi, nam pa to seveda povzroča ogromno težav in predvsem dodatnega dela.

BALINANJE V ROBU V LETU 2019

Janez Škrabec, BK Rob

MEDOBČINSKO TEKMOVANJE

V letošnji sezoni smo odigrali celotno medobčinsko ligo in dosegli 4. mesto.

OBČINSKO PRVENSTVO DVOJIC

V soboto, 28. 9. 2019, smo se zbrali na balinišču v Robu ter odigrali turnir za občinskega prvaka v dvojicah. Udeležilo se ga je osem ekip iz Občine Velike Lašče. Po hudem boju so si mesta in pokale razdelile dvojice:

- **prvo mesto:**
Franc Zakrajšek in Jože Arko
- **drugo mesto:**
Jože Zalar in Darko Rupar
- **tretje mesto:**
Jože Železnikar in Boris Kadunc

Vsem tekmovalcem se zahvaljujem za udeležbo in Občini Velike Lašče za podporo.

BK Rob vabi vse, ki jih zanima balinanje, morda kot sprostitev ali kot oblika rekreacije, naj se vsako sredo dopoldan pridruži društvu upokojencev Velike Lašče ali ob torkih in petkih ob 18 uri.

PREHODNI POKAL OBČINE VELIKE LAŠČE

Balinarski turnir za prehodni pokal Občine Velike Lašče je bil na balinišču v Robu v soboto, 14. 9. 2019. Nastopilo je šest ekip: Ivančna Gorica, Grosuplje, Škofljica, Šmarje Sap, Gradišče in Rob. Prehodni pokal Občine Velike Lašče je BK Ivančna Gorica osvojila dvakrat zapored, če bi ga osvojila še tretjič, bi prešel pokal v njeno trajno last.

Tokrat smo se domači balinarji zelo trudili in potrudili, da smo prehodni pokal Občine Velike Lašče za leto 2019/2020 obdržali doma.

VADBA ZA OBČANE NA TURJAKU

**Osnovna aktivnost Šole zdravja
je telesna dejavnost**

Kaj je to?

Vadba 1000 gibov po metodi
Nikolya Grishina, dr. med.

Vaje so primerne za vsakogar.
V 30 minutah razgibamo vse dele telesa. Začnemo pri dlaneh, končamo pri podplatih. S tem dosežemo maksimalno gibljivost telesa in zmanjšamo bolečine.

Kdaj?

Vsako jutro od 7.30 do 8.00,
od ponedeljka do petka.

Kje?

Na prostem.
Na igrišču pri gasilskem domu.

Kdo?

Vsi. Vsako jutro po celotni Sloveniji
izvaja te vaje več kot 4400 članov v
več kot 200 skupinah.

Kako?

Pod vodstvom vaditeljev prostovoljcev na prijazen in neboleč način. Za udeležbo na tej telovadbi ne potrebujete predhodne fizične pripravljenosti, drage športne opreme ali polne denarnice. Vaje so preproste in primerne za vsakogar. Izvajate jih po svojih zmognostih. Redna in zmerna telesna dejavnost ima številne pozitivne učinke na zdravje ljudi. Začeti dan s telesno aktivnostjo pomeni, da naš vsakdan obogatimo z dobro voljo in vadbo v dobri družbi. Vzemimo odgovornost za svoje zdravje v svoje roke in naredimo korak naprej z vadbo 1000 gibov.

**Za dodatne informacije pokličite
na tel. št. 031 657 731.
Magda Lukančič.**

TELESNO AKTIVNI S TVD PARTIZAN V TEDNU SIMBIOZE GIBA!

Anita Jaklič, TVD Partizan

Simbioza giba je nacionalni projekt ozaveščanja in spodbujanja h gibalno-športnim aktivnostim vseh generacij. Je prostovoljni projekt, ki poteka že 6. leto, h kateremu se je letos prvič pridružilo tudi športno društvo TVD Partizan Velike Lašče.

Na rednih urah vodene vadbe za odrasle, ki so ob torkih in četrtnih, so v tednu Simbioze Giba (med 14. in 21. 10.) vsem občanom ponudili možnost brezplačnih udeležb na vadbi.

V soboto, 19. 10., dopoldan pa so organizirali vodeno vadbo na prostem z začetkom pred gasilnim domom in nordijsko hojo do Ponikev.

Tako se je v tednu Simbioze giba v organizaciji TVD Partizana Velike Lašče skupno gibalo 83 oseb. Na skupinskih vadbah v dvorani 72, v soboto na prostem pa 11.

Upamo in želimo si, da se v prihodnjem letu pridruži več takih občanov, ki se gibljejo malo ali nič, in mislijo, da ne zmorejo, da gibanje ni zanje ali da zgolj delo na vrtu in v gospodinjstvu zadosti potrebam gibanja za izboljšanje in krepitev zdravja. To, žal, ne drži.

Potrebno je namreč namensko izvajanje telesne aktivnosti. Strokovna priporočila so :

- **za ohranjanje zdravja** potrebujemo **150 minut zmerno intenzivne aerobne aktivnosti na teden** ali **75 minut intenzivne telesne vadbe na teden ter aktivnosti za krepitev mišic** (dva dneva ali več dni na teden),
- **za krepitev zdravja** pa je treba vaditi še več: **300 minut zmerno intenzivne telesne vadbe na teden** ali **150 minut intenzivne telesne vadbe vsak teden ter aktivnosti za krepitev mišic** (dva dneva ali več dni na teden).

V Velikih Laščah je žal še vedno tako, da se omenjenih in podobnih dogodkih udeležujejo le osebe, ki so običajno že aktivne in se zavedajo pomena gibanja za zdravje. Zelo težko pa je pridobiti nove vadeče, narediti premik v razmišljanju gibalno pasivnih ljudi.

Tisti, ki smo sodelovali, smo se imeli lepo, se zabavali in še veliko koristnega naredili zase. **15. oktober** smo namreč obeležili **svetovni dan hoje**. Hoja kot ena osnovnih gibalnih aktivnosti človeka ima številne pozitivne in nezanemarljive učinke na človeško telo in tudi duševnost.

Poleg tega da ohranja in izboljšuje zdravje srčnožilnega sistema, zmanjšuje tveganje za razvoj mnogih drugih nenalezljivih kroničnih bolezni. Telesna aktivnost v kombinaciji z zdravo prehrano in nekajenjem lahko namreč zmanjša tveganje za razvoj sladkorne bolezni za 93 %, za srčni infarkt za 81 %, za možgansko kap 50 % in za nekatere vrste raka za 36 % . Če to ni nezanemarljivo?

Lahko zaključimo, da je gibanje zdravilo. Hoja je aktivnost, ki je popolnoma brezplačna, praktično izvedljiva izpred vhodnih vrat domače hiše. Vse, kar potrebujemo, sta le volja in čas.

Zdravje je namreč naše največje bogastvo in krepitev ga moramo takrat, ko ga še imamo. Ko zbolimo, mogoče niti ne bomo mogli izvesti, kar bi si želeli. Gibanje je najcenejše zdravilo, ki prinaša telesu neprecenljive dolgoročne koristi brez stranskih učinkov. In glede na vse učinke, ki jih gibanje prinaša tako telesu kot duševnosti, se sprašujem, zakaj vendar ni toliko gneče na pohodnih poteh našega čudovitega zelenega podeželja, kot je je na cestah? Iskrena pohvala vsem, ki vztrajate v gibanju!

Naj zaključim z mislijo: Človek ima nešteto želja, ko je zdrav, ko pa zboli, ima samo še eno.

TENIS CEREJA VELIKE LAŠČE

MASTERS TENIŠKE PIRAMIDE, CEREJA 2019

Tekmovanje v teniški piramidi je vsako leto od pomladi, ko pripravimo igrišči, do pozne jeseni, ko s turnirjem masters zaključimo tekmovalje.

Tekmujejo lahko igralci vseh starosti in predznanj. Cilj vsakega je premagati nasprotnika, izboljšati svojo igro, taktiko ali se samo kakovostno rekreirati. Tenis je kot rekreacija zelo priljubljen. Igramo ga lahko že s samo osnovnim znanjem. Samo od nas je odvisno, na katerem mestu bomo pristali ob koncu sezone. K tekmovalju vedno vabimo tudi igralce iz sosednjih občin, ki se nam z veseljem pridružujejo. Na turnirju masters tekmujejo igralci, ki so uvrščeni od prvega do osmega mesta.

Letošnji zmagovalci piramide:

1. Gašper Mihelič, Sodražica
2. Gal Škulj, Velike lašče
3. Dejan Gakovič, Velike Lašče

Zmagovalci mastersa:

1. Gašper Mihelič, Sodražica
2. Lovro Dejak, Ribnica
3. Miha Oražem, Ribnica

Tekmovalcem čestitamo in jim želimo veliko uspehov v zimskih teniških ligah.

OBČINSKO PRVENSTVO V TENISU

Letošnje 24. občinsko prvenstvo smo že tradicionalno organizirali drugi vikend v septembru. Igralci so se pomerili posamezno in v dvojicah. Prijavilo se je rekordno število tekmovalcev, kar je velik uspeh. V ponos nam je, da je tenis v naši občini tako priljubljen. Žal se neželjni spol ni ogledel za prijave in akcijo.

Zmagovalci – moški posamezno:

1. Andro Kastigar
2. Gal Škulj
3. Marko Žužek

Igralec Andro Kastigar je dosegel že svoj deseti naslov občinskega prvaka v tenisu, takoj za njim je Gregor Pucelj z osvojenimi devetimi zmagami, sledita mu Igor Sever in Ervin Virant s po dvema in Marko Žužek, ki je na turnirju zmagal predlani.

Zmagovalci – moške dvojice:

1. Andro Kastigar, Luka Jakše
2. Jan Žužek, Miha Žužek
3. Miha Andolšek, Ervin Virant

Vsem tekmovalcem čestitamo za osvojenе tekme. Gledalcem se zahvaljujemo za spodbujanje in navijanje, Občini Velike Lašče pa za materialni doprinos.

TENIŠKA ŠOLA

Naš teniški podmladek se na teniških igriščih kali od zgodnje pomladi do pozne jeseni. V teniško šolo vpisujemo otroke od 5 do 15 let.

Pod vodstvom trenerja Boruta Mlakarja osvajajo osnove teniških udarcev, tehnik in taktike. Česar se mladi naučijo, tega ne pozabijo. Tenis je priljubljena rekreacija. Je tudi vedno bolj dostopen, tako cenovno kot lokacijsko, saj ga imamo tu v Laščah in lahko do njega pridemo po pločniku.

Starši so tako brez skrbi, ker so otroci na varnem.

JESENSKE AKTIVNOSTI OO SDS VELIKE LAŠČE

Slovenska demokratska stranka, Občinski odbor Velike Lašče

Občinski odbor vsako leto organizira izlet z bogato zgodovinsko in kulturno vsebino. Letos smo se odločili, da gremo po poteh Griža/Vejna–Oglej–Gradež–Barbano–Palmanova–Vitovlje.

Po daljši vožnji proti italijanski meji smo se sprehodili do nenavadne cerkve na Griži oz. Vejni (italijansko Monte Grisa). Svetišče je izjemna zgradba, ki s svojo zunanostjo kraljuje nad Trstom in njegovim zalivom.

Vožnjo smo nadaljevali mimo Nabrežine, Devina in Tržiča v ravnico, imenovano Padska nižina. Na jugu med laguno in morjem leži Gradež. Naselbino na otoku je že v antiki s kopnim povezoval nasip in razvilo se je v trgovsko in pristaniško obmestje Ogleja. Že v času Avstro-Ogrske je bil Gradež evropsko znano letovišče in klimatsko zdravilišče. Ogledali smo si stolnico Sv. Mohorja in Fortunata, ki s svojimi mozaiki iz 6. stoletja predstavlja višek takratne kulture.

Za poslastico dneva smo se vkrcali na ladjico, ki nas je popeljala do enega od številnih otokov, otoka Barbano, kjer stoji Marijina romarska cerkev in frančiškanski samostan. Sprehodili smo se do Marijinega svetišča, romarskega kraja zamejskih Slovencev. Sledil je ogled cerkve in sveta maša (v slovenščini). Nato smo se vrnili v Gradež in se odpeljali do Ogleja.

Oglej je bil nekoč središče velike patriarhije, danes pa je mesto muzejev. Za zgodovino Slovencev je bil Oglej pomemben zlasti kot sedež oglejskega patriarhata. Ogledali smo si baziliko Marijinega vnebovzetja in Svetega Mohorja in Fortunata, ki je prava zakladnica umetnosti in zgodovinskega spomina, vendar svojo svetovno slavo dolguje predvsem starokrščanskim mozaikom, odkritim med leti 1893 in 1912. So najlepši in najobsežnejši še ohranjeni mozaiki v zahodnem svetu.

Za konec smo se odpeljali v mesto Palmanova, zgrajeno v 16. stoletju kot mogočna trdnjava v obliki deveterokrake zvezde. Na sečišču krakov zvezde so bili zgrajeni stolpi, ki so lahko

branili drug drugega. Celotno mesto je bilo opasano z obrambnim jarkom in obzidjem. Mestece nudi slikovit sprehod po ulicah, polnih trgovin in drugih lokalov. Najbolj znan lokal je kavarna Caffeterie Torinese. Na ocenjevanju 1750-ih kavarnih barov v Italiji je omenjena kavarna dobila največ glasov. Sledila je slaba ura vožnje nazaj v Slovenijo, kjer nas je v vasi Vitovlje Pri Olgi čakalo pozno kosilo oz. zgodnja večerja.

Za nami je tudi 2. spominski memorial Antona Straha v odbojki in balinanju na Turjaku. Veseli nas, da se je turnirja udeležila tudi aktualna poslanka SDS Alenka Jeraj, ki si je s svojo ekipo v odbojki priborila 3. mesto. Kljub muhastemu vremenu smo turnir uspešno izpeljali do konca; prvim trem ekipam v vsaki kategoriji podelili medalje in se ob prijetnem klepetu, hrani in pijači družili do poznih popoldanskih ur.

V oktobru smo organizirali tradicionalni kostanjev piknik, kjer smo se ob sproščenem vzdušju povesečili in prijetno izkoristili nedeljsko popoldne.

**Lepe jesenske in praznične dni vam želi
OO SDS Velike Lašče.**

AKTIVNOSTI V DZ

**Alenka Jeraj, poslanka
v Državnem zboru
Republike Slovenije**

V Državni zbor prihaja Proračun za leti 2020 in 2021, ki je v koaliciji povzročil kar nekaj razburjenja. V opoziciji bomo predlagali nekaj amandmajev; med drugim tudi za obvoznico Velike Lašče, Ribnico in Škofljico. Vlada je bila ponovno zelo radodarna, a nerazumljivo najbolj na področju sociale, ki pa, kot kaže, ne doseže tistih, ki bi pomoč res potrebovali. Pojavljajo se namreč zlorabe sistema. Vladna koalicija je na predlog Levice precej povečala denarno socialno pomoč in očitno se ljudje že odločajo, ali se bolj spleča jo izkoriščati ali delati.

Število prejemnikov denarne socialne pomoči v Sloveniji se je po letu 2008, ko je bilo to najnižje, skoraj podvojilo. S 36.355 se je povečalo na preko 67.000 odraslih prejemnikov, zvišalo se je torej za 84 odstotkov. Izrazito povečanje pa je opazno po dvigu zneska v sredini leta 2018. V zgolj nekaj mesecih, od junija 2018 do marca 2019, se je število odraslih prejemnikov denarne socialne pomoči povečalo za okoli 17.000 oseb ali za 34 odstotkov. Med prejemniki je tudi 5.700 zaposlenih, ki denarno socialno pomoč prejemajo zaradi prenizke plače. Upravičenci do denarne socialne pomoči in drugih ugodnosti so tudi tujci v državi. Ravno v teh dneh sem postavila poslansko vprašanje na to temo, a nanj še nisem prejela odgovora.

V poslanski skupini SDS opozarjamo tudi na problem ilegalnih prehodov naše meje, ki se drastično povečuje. Vlada trdi, da težav ni, a podatki kažejo drugače, ilegalne migrante pa srečujemo tudi v Velikih Laščah, na Pijavi Gorici, na Igu in v drugih bližnjih krajih, kjer jih policisti ujamejo, običajno po prijavi domačinov. Do konca septembra 2019 jih je ilegalno v državo vstopilo 11.786, v istem obdobju lani je bilo v tem času število ilegalnih prebežnikov 6.911. Samo v avgustu 2019 jih je mejo ilegalno prestopilo 2.369. V letu 2017 je bilo prestopov 1.930. Lani, 2018, je bilo v vsem letu zajetih 9.149 ilegalcev. Res jih sedaj vračamo Hrvaški, kar je v redu, a gre le za tiste, ki jih naša policija zajame. V Slovenijo je bilo letos iz Avstrije, Italije in Madžarske vrnjenih okoli 460 oseb. Na podlagi teh števil minister sicer ocenjuje, da je število tistih, ki se policiji izmuznejo, majhno, a to je lahko res ali pa tudi ne.

Skrb zbuja joče je, da jih je od 2.586 prosilcev za azil, ki so nastanjeni v azilnih domovih in se lahko prosto gibljejo po državi, 2.463 izginilo neznano kam. Zaradi tega so se poostriili nadzori na meji z Avstrijo in Italijo, kar povzroča nemalo težav delavcem, ki odhajajo na delo v tujino.

Migrante, ki jih po nedovoljenem prečkanju meje ulovijo policisti, prošnja za azil reši pred takojšnjo vrnitvijo na Hrvaško. Kot prosilci za azil se lahko svobodno gibajo.

Tako gre to: vlada jim plača prevoz od meje, do Ljubljane, jim tam omogoči nekaj počitka, potem pa izginejo. Po ocenah policije to pomeni, da odpotujejo na Zahod, kar je bil ves čas njihov cilj. Notranje ministrstvo potem sčasoma ustavi postopek odločanja o azilu. Le dvema odstotkoma migrantov je odobren azil, če se postopek sploh konča, ker večina ilegalnih migrantov izgine, to pomeni, da je v obdobju od 1. 1. 2019 do 30. 9. 2019 azil pridobilo 53 migrantov.

Do konca avgusta 2019 so prijeli 273 oseb, ki so tihotapile migrante. Pri 223 so odredili pripor. Med njimi je približno 40 slovenskih državljanov.

Podatki kažejo, da bo ta tema še nekaj časa zaposlovala tudi poslance oz. bo treba zaostri zakonodajo. Tak poskus je bila sprememba Zakona o tujcih, člen, ki je določal, da se v izrednih razmerah, podobnih, kot so bile leta 2015, izjemoma lahko zavrača ljudi že na meji. A Ustavno sodišče RS je to možnost, da bi odpravili množične zlorabe azilnih pravic, onemogočilo. Določbe o drastičnem zmanjšanju azilnih pravic v izjemnih razmerah so sodniki črtali. Za to so bili vsi sodniki z izjemo ddr. Klemna Jakliča.

Po spremembah v mednarodnem okolju je upravičen strah, da se bo priliv ilegalnih migrantov nadaljeval, in ker večina ne more naprej v Italijo in Avstrijo, ostajajo na našem ozemlju. Naši policisti so v letošnjem letu precej migrantov vrnili sosednji Hrvaški (kar 8.050, lani samo 2988). Kljub temu ne vemo, koliko jih je dejansko na območju Slovenije, saj policisti zagotovo vseh ne ujamejo.

Za vse informacije sem na voljo na 01/478-95-80 ali GSM: 051-374-475. Lahko se mi oglasite po el. pošti: alenka.jeraj@dz-rs.si. Lahko obiščite mojo Facebook stran, kjer objavljam aktualne misli in vse o svojem delu v DZ.

VABIM
VAS NA ODPRTJE
POSLANKE PISARNE

**v prostorih Občine Velike Lašče,
ki bo v ponedeljek, 11. novembra 2019,
ob 18. uri.**

Prijazno vabljeni!

NAGRADNA KRIŽANKA

							SESTAVIL ANDREJ PRAZNIK	GLAVNO MESTO BRAZILIJE	PREBI- VALKA RODEZIJE	NATANČEN VZOREC MERE ALI UTEŽI	DOMNEVA, KI NI PO- TRJENA Z DOKAZOM	KAREL NATEK	FRANC. SLIKAR DEGAS	VADENJE
							SADNO DREVO Z DLAKAVI- MI SADEŽI							
							OKROGLA STAVBA, POKRITA S KUPOLO							
							SLOVNI- ČAR IN ŠOLNIK BOHORIČ					GAETANO DONIZETTI		
							KURIR, ODPO- SLANEC					OTOK J. OD KRKA		
ČRTA ENAKEGA TLAKA NA ZEMLJEV.														
TROBLA	BIVALNI AVTO- MOBIL	KOČA IZ BRUN (STAR.)	STARA DOLŽIN. MERA ZA TKANINE	ANTON DERMOTA	ORBITA	FRANJO MALGAJ DIRKAČ FITIPALDI	ODPRTINA V STENI							
POSODA ZA GOJENJE DVOŽIVK							PREVLEKA NA ŽELEZU							
PREJŠNJI ŽUPNIK V VELIKIH LAŠČAH														
KRAD- LJIVEC, ZMIKAVT														
OBLEKA, OBLAČILO														
ŠPANSKI SLIKAR (SALVA- DOR)														
OTTORINO RESPIGHI														
UŽITNA GOBA														
TROBLA	FRANC. FIZIK (ANDRE MARIE)	FIGURA, PODOBA REKA V SKOPJU												
AKONTA- CIJA														
MEHKA SNOV ZA IZDELKE														
NAMIZNO PREGRI- NJALO														
EUGENE DELA- CROIX														
VESOLJ- SKO PLOVILO														
GLAVNO MESTO ARMENIJE														

Nagrajenka iz Troble št. 5 je Štefka Žalik. Nagrado bo prejela po pošti. ČESTITAMO!

Rešitev samo nagradnega gesla z vašim polnim naslovom pošljite na naslov uredništva Troble, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče ali ga oddajte v tajništvu občine. Rešitve sprejemamo do datuma uredniškega sestanka, 11. decembra 2019. Izžrebanec nagradnega gesla bo prejel nagradni bon za striženje po izbiri v Frizerski hiši Mark in bo objavljen v Trobli št. 1. **Nagradni bon bo izžrebanec prejel po navadni pošti.**

MEGADOM^{10 LET}

URESNIČI IDEJE CENEJE!

MEGADOM JE VAŠA TRGOVINA Z GRADBENIM MATERIALOM, METALURGIJO, INŠTALACIJAMI IN KOPALNICAMI, ORODJE, VIJAKI IN OKOVJEM, BARVAMI IN LAKI, BELO TEHNIKO IN MALIMI GOSPODINJSKIMI APARATI, ZABAVNO ELEKTRONIKO, POHIŠTVOM TER VSEM ZA DOM, VRT IN KMETIJSTVO.

PELETI **ENERGIJA**
NARAVE, BIOLES HORIZONT
15 kg

449 €

VŽIGALNE KOCKE
OB NAKUPU 10 KOSOV

cena za kos 1¹⁹ €

079 €/kos

LESNI BRIKETI
v foliji
10 kg

259 €

PREMOG BRIKETI
REKORD
10 kg

449 €

ŠTEDILNIKI
NA TRDA GORIVA

Flamen

MEGA UGODNO

KALORIFERJI

že za **999 €**

KAMINSKA PEČ NA DRVA
DORA PLAMEN

zmožljivost segrevanja do 180 m², moč 7 KW

32799 €

IR PANELI
BASE

že za **8997 €**

MYSUN CLASSIC PLUS

že za **18279 €**

NOVO

ELEK. KONVEKTOR
TCH 2010 E TCH 2011 E

za učinkovito dodatno ali samostojno ogrevanje notranjih prostorov

8797 €

OLJNI RADIATOR
YL-B28-9

3 toplotne nastavitve 800W/1200W/2500W, nastavitelji termostat

3999 €

STENSKI ELEK. KAMIN **BIZET**

stenski elektro kamin, 2 stopnji gretja: 1000/2000W

49999 €

PROSTOSTOJEČ ELEK. KAMIN
GISELLA BLACK

2 stopnji gretja 750/1500W

39999 €

VSE ZA OGREVANJE

KOTLI, PEČI, KAMINI,
STENSKI GRELCI,
ELEKTRIČNI RADIATORJI,
HALOGENSKI GORILNIKI,
INSTALACIJSKI MATERIAL,
PELETI, DRVA, BRIKETI,
PREMOG, TRSKE,
KOCKE ZA PODŽIG ...

NOVO

PNEVMATIKE
za osebna vozila

BREZPLAČNA DOSTAVA!
v 24 urah

že za **3299 €**

ZIMSKO ČISTILO
ZA VETROB. STEKLA

-30 °C

3 l **339 €**

5 l **539 €**

TALNA KERAMIKA
SPAZIO, SINTESI dim. 350 x 350 mm

GRIGIO FUMO BEIGE

928 €/m²

VINILNE TALNE PLOŠČE ZA LEPLJENJE
GERFLOR INSIGHT 0,55

NA ZALOGI

1499 €/m²

IZKORISTITE MOŽNOST MONTAŽE IN NIŽJE STOPNJE DAVKA
(namesto 22 % obračunamo 9,5 % davek)

BELA TEHNIKA

NAKUPU BREZ DDV*

MOŽNOST PODALJŠANJA JAMSTVA
GRATIS DOSTAVA DO 20 km

*Akcija velja za v trgovini označene artikle. Slike so simbolične.

POSODA ETERNA
RAZLIČNI MODELI

težka emajlirana posoda z dolgoletno tradicijo, iz jeklene pločevine, debeline 2 mm, emajlirana z visoko kvaliteten, črnim, kisló odpornim emajlom, dolga življenjska doba, hrana se pri dolgotrajnem kuhanju ne prijema dna

-10%

Akcija velja do 30. 11. 2019 oz. do odprodaje zalog. Popusti se obračunajo na blagajni. Cene so v EUR z DDV. Slike so simbolične. Pridržujemo si pravico do spremembe programa in cen. Za morebitne napake v tisku ne odgovarjamo. Pri akciji na izbrane izdelke bele tehnike brez DDV kupec dobi popust v višini preračunane stopnje DDV.

MEGADOM RIBNICA • OB ŽELEZNICI 4, 1310 RIBNICA • tel: 01/835 1 640
MEGADOM PODSKRAJNIK • PODSKRAJNIK 102, 1380 CERKNICA • tel: 01/705 0 705
ODPRTO: pon.-pet. 7:00-19:00, sob. 7:00-13:00 • • www.megadom.si

KUPUJTE
NA OBROKE

• SUMMIT LEASING •
• NLB •
• DINERS OBROKI •

ZAČASNI ZBIRNI CENTER NA TURJAKU

je odprt vsako
soboto med 8. in 12. uro

Oddaja odpadkov v zbirnem centru je za občane brezplačna, sprejemajo pa: kosovne odpadke, pohištveni les, zeleni odrez, biološke odpadke, plastično embalažo, kovine in kovinsko embalažo, odpadno električno in elektronsko opremo, nevarne odpadke iz gospodinjstva, kartonsko embalažo, avtomobilske gume, stiropor, ravno steklo in ovojno folijo iz kmetijske dejavnosti.

- slikopleskarstvo
- fasaderstvo
- knauf

ANDREJ JAPELJ s.p.

Rašica 19,
1315 Velike Lašče

M: 031 404 404

E: andrej.japelj1@gmail.com

VZDRŽEVANJE OBJEKTOV

STEKLARSTVO

PETER HREN, S.P.
GRADEŽ 14, 1311 TURJAK
GSM: 031/356 668
TEL: 01/7881 366

- Brušenje stekla
- Fazetiranje stekla in ogledal
- Peskanje stekla
- Izdelava izolacijskega termopan stekla
- Kaljeno steklo
- Tuš kabine (po meri, s tesnili)
- Ogledala
- Izdelava taljenega stekla z vzorci (fusing tehnika)
- Montaža vsega navedenega
- Ostale steklarske storitve

**OKREPČEVALNICA
ROZIKA
PIZZERIA**

OKREPČEVALNICA - PIZZERIA BOSKA
TURJAK ET. 1111 TURJAK
01/7881 680

MALICE - KOSILA - PIZZE - JEDI PO NAROČILU
NOVO: možnost pogostitve skupin do 45 oseb

PARTNER, VREDEN ZAUPANJA.

PRIBA OKNA, d. o. o., proizvodnja PVC in ALU stavbnega pohištva
Kompolje 68
1312 Videm Dobrepolje
info@priba-okna.si
www.priba-okna.si

Razstavni salon in proizvodnja:
Javorškova 3
1315 Velike Lašče

ROLETE

PVC OKNA IN VRATA

ALU OKNA IN VRATA

ŽALUZIJE

Kontaktne podatki:
T: 01 510 55 30
F: 01 510 55 31
M: 041 402 780/041 449 334

V NAŠI PONUDBI SO:

- PVC okna in vrata
- ALU okna in vrata
- senčila (roletе, zunanje žaluzije, roloji, screeni, pliseji, notranje žaluzije)
- komarniki
- tende
- sekdjska garažna vrata
- rolo garažna vrata
- okenska polkna
- notranje in zunanje police
- notranja vrata
- adaptacija hiš, stanovanj, kopalnic, poslovnih prostorov ...

RC Kočevje Ribnica d.o.o.

VABIMO VAS K UDELEŽBI NA DELAVNICI: OSNOVE DIGITALNEGA MARKETINGA ZA PODJETNIKE

Delavnica bo v torek, 5. 11. 2019, s pričetkom ob 17.00, v sejni sobi Občine Velike Lašče, Levstikov trg 1, Velike Lašče.

Vsebina:

- Kaj je digitalni marketing in zakaj je v letu 2019 nuja?
- Spoznajte svojega kupca.
- Kako vzpostaviti uspešen prodajni lijak?
- Ključna orodja za uspešen digitalni marketing.
- Kaj je vsebinski marketing in kakšno je njegovo mesto v digitalni marketinški strategiji?
- B2B ali B2C?
- Načrtujte, spremljajte, prilagodite!

Ob koncu delavnice bo sledila kratka predstavitev aktualnih podjetniških razpisov (Mašenjka Hvala, RC Kočevje Ribnica, d. o. o.).

Delavnica bo trajala 2 uri in je za udeležence brezplačna.

Predavala bo Majda Dodevska, ki je podjetnica, strokovnjakinja za marketing in odnose z javnostmi z več kot 15-letnimi izkušnjami s področja komuniciranja. Podjetjem in organizacijam pomaga pri marketingu, odnosih z javnostmi, uvedbi novih produktov, grajenju blagovne znamke ter nastopu na globalnem trgu. Poleg tega predava in vodi delavnice o podjetništvu, marketingu in komuniciranju ter je mentorica mladim podjetnikom.

Zaradi omejenega števila mest je prijava na delavnico obvezna. Prijavite se do ponedeljka, 4. 11. 2019, do 12. ure, na telefonsko številko 01/8950 610 ali preko elektronske pošte: masenjka.hvala@rc-kocevjeribnica.si.

Rigler

AVTOKLEPARSTVO
VULKANIZERSTVO

T: 01 7807 065
M: 041 990 868
KOMPOLJE 77
1312 DOBREPOLJE

POPRAVILO IN CENITEV VOZIL ZA VSE SLOVENSKE ZAVAROVALNICE

BREZPLAČNO NADOMESTNO VOZILO
VULKANIZERSTVO

POPRAVILO VOZIL NA RAVNALNI MIZI
SERVIS VOZIL

PRIPRAVA VOZILA NA TEHNIČNI PREGLED
POLNLENJE IN POPRAVILO KLIMATSKIH NAPRAV
IZPUŠNI SISTEMI

AVTO DIAGNOSTIKA
AVTOVLEKA
POMOČ NA CESTI

POGODBENI SERVIS ZA ZAVAROVALNICO

PRIZMA PONIKVE

Posebni socialnovarstveni zavod,
Ponikve 76, 1312 Videm – Dobrepolje

Sporočilo o prostem delovnem mestu

Naziv delovnega mesta: Srednja medicinska sestra I

Opis delovnega mesta: Izvajanje zdravstvene nege in varstva oskrbovancev, priprava in delitev predpisane terapije, vodenje zdravstvene dokumentacije, sodelovanje pri delitvi hrane in hranjenju oskrbovancev, nudenje medicinske pomoči oskrbovancem.

Delo za nedoločen čas, zakonsko pripadajoči dodatki za delo in **15-odstotni dodatek na redno delo** zaradi neposrednega dela z osebami, ki imajo težave v duševnem zdravju.

Pogoji delodajalca: opravljen strokovni izpit

Kontakt: Katarina Žnidaršič, 01-7880-100
info@prizma-ponikve.si, www.prizma-ponikve.si

POSLOVILA SE JE POLONA CVELBAR

Srečko Knafelc

Polona nas je zapustila v času, ko mi iz tretje življenjske univerze še vedno plezamo po klinih znanja in si prizadevamo odkrivati skrivnosti življenja. Odšla je mnogo prezgodaj in svojo bogato življenjsko pot končala tam, kjer se je rodila, na Miklavža leta 1950 v hiši Pri Trojici.

Oče Slavko je bil doma iz Prekope pri Šentjerneju, mama Vera pa je bila, tako kot Polona, domačinka s Trojice, kjer so mamini stari starši kupili gostilno in trgovino. S svojo lego je gostilna postala stičišče in točka dogajanja v tistem času, še posebej med drugo vojno, ko so bile Velike Lašče pod okupacijo Italijanov in je bilo zato možno srečevanje Laščanov s svojci, ki so šli v gozdove, samo izven njihovega dosega – to pa je bila prav gostilna v Malih Laščah.

Polona je živela otroštvo v družbi, ki ji je bilo mar za posameznika. V osnovno šolo je hodila v Velikih Laščah, kot odličnjakinja in velika navdušenka nad matematiko se je vpisala na Gimnazijo Poljane v Ljubljani. V zadnjem letniku gimnazije se je zelo povezala z bodočim možem.

Tudi v gimnaziji je nadaljevala z resnim učenjem in njen veliki načrt je bil študij matematike, a se je dala pregovoriti in se lotila študija farmacije. Bila je v vrstah prvih generacij farmacevtk, ki so svoja znanja nabirali na Oddelku za farmacijo Fakultete za kemijsko tehnologijo in farmacijo v Ljubljani. Ker je bila na gimnaziji zelo

uspešna, je dobila štipendijo za nadarjene. Z organiziranim in racionalnim pristopom je uspešno dokončala študij in se že med njim odločila tudi za tretjo stopnjo – magisterij. Absolventski staž in zadnje izpite je združila z obveznostmi družine, ki je nastala, ko sta z Mirkom leta 1973 dobila prvega otroka, Uršo, leta 1980 pa še Urbana.

Uspešno in perspektivno študentko so si želeli na fakulteti, a so bile njene želje po uspehu večje, zaposlila se je v razvojnem oddelku tovarne Lek, kjer je pri raziskovanju s pridom uporabila tudi svojo nadarjenost za matematiko. S krajšimi prekinitvami, v obliki dodatnih usposabljanj in specializacij, je sodelovala pri razvoju novih zdravil, njene sposobnosti pa so prišle do izraza tudi takrat, ko je bilo treba ta zdravila registrirati v Ameriki. Že prej je znala nemško in rusko, potem pa je njeno delo zahtevalo še znanje angleškega jezika. Vseskozi je svoje delo opravljala odgovorno in pri tem ni gledala na svoje zdravje.

Zahtevno službeno delo je zelo rada zamenjala za družinska potovanja po domovini in širše po Evropi. Kasneje je življenje ubralo novo pot in začela je potovati tudi po svetu, še posebej je rada potovala v Afriko v organizaciji Zvoneta Šeruge in tam odkrivala nove nepoznane plati življenja. Kljub zdravstvenim težavam je bilo potovanje njen način življenja.

Rada je hodila tudi na Rab, kjer si je našla veliko pravih prijateljev. Nastala so nova družjenja, ki so jo izpolnjevala. Rada je smučala, začela je v Laščah, pod Strmecem, nadaljevala pa na Pohorju, na Gorenjskem, še posebej pri srcu so ji bili Dolomiti. Tudi gore in pohodništvo so jo privlačili.

Po odhodu v pokoj je sicer še vedno delovala na svojem strokovnem področju, od leta 2011 pa je večino svojih

moči in aktivnosti namenila delovanju domače gostilne, kjer je vedno primumanjkovalo pridnih rok.

Velik del svojega časa je posvetila družbenopolitičnemu delu, že v nekdanjem sistemu je bila aktivna in tudi po osamosvojitvi ohranila svoje prepričanje ter usmeritev v socialno delovanje. Vodila je lokalni odbor stranke SD in bila aktivna članica društva Zarja spominov.

Polonine sposobnosti so bile na voljo tudi občanom v obliki njenega delovanja kot izvoljene svetnice vse od leta 2006, ko je delovala tudi v delovnih telesih. Z novim občinskim vodstvom smo zastavili ambiciozno pot razvoja turizma, v katerem je tudi Polona videla smisel in imela svojo vlogo.

Zelo jo bodo pogrešali tudi njeni sošolci. Prva med njimi se je poslovila od tega sveta, ki so pred petdesetimi leti maturirali, in tudi prva od 16 diplomantov na fakulteti, ki so diplomirali v rednem roku – od skupaj 200 vpisanih brucov.

Z žalostjo v srcu ugotavljamo, da je mnogo prezgodaj odšla od nas, imela je še toliko načrtov, kako olajšati in izboljšati življenje prav naši starajoči se generaciji. Skupaj z njo bi nam bilo veliko lažje.

Ob mnogih priložnostih se je bomo spomnili kot nekoga, ki je pomagal delati življenje boljše, pa zato ni bil pravično nagradjen. Na žalni seji se je pred pogrebom zbrala večina kolegov iz zdajšnjega in tudi nekateri iz prejšnjih mandatov. Enotno mnenje vseh je bilo, da je Polona s svojo mirnostjo in preudarnostjo vseskozi delovala povezovalno in konstruktivno in da se bo njena odsotnost zelo poznala.

Ohranili te bomo v svetlem spominu, Polona.

*Za tabo vedno vije
se misli mojih pot,
začaran duh spremlja
te vedno in povsod!
(S. Gregorčič)*

zahvala

Obkrožena z ljubeznijo njenih dragih je v 85. letu starosti mirno odšla v večnost naša ljubljena žena, izjemna mama, stara mama, prababica, tašča, sestra in teta

IVANA MARIJA DOLŠAK

(1932–2019)

iz Karlovice

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečena sožalja ter besede spomina. Hvala tudi za darovano cvetje, sveče in svete maše. Hvala župniku za sočutno opravljen obred in Marku Zakrajšku za lepo opravljeno poslednjo slovo. Hvala vsem, ki ostajate v mislih z njo.

Vsi njeni

*Srce je omagalo in dih je zastal,
a na tebe dragi oče, spomin bo
večno ostal. Odšel na rožne si
poljane, kjer najdeš vse svoje
zbrane od včeraj in kdo ve kdaj,
pojdi ta z mamom onkraj v raj.
Tam bosta rada se imela spet
skupaj kot nekoč, vem, da tam
lepo je, kar daje upanje in moč.*

zahvala

V 87. letu starosti je od nas odšel dragi oče in dedek ter brat

LUDVIK KOŽAR

po domače pri MATIČKOVIH

(29. 9. 1931–23. 9. 2019)

iz Dvorske vasi

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje, sveče in svete maše. Hvala g. župniku Andreju Ojstrežu za lep mašni obred. Zahvala pogrebniemu zavodu ter Marku Zakrajšku za vso pomoč in organizacijo pogreba.

*Žalujoči otroci z družinami
in sestra Gabrijela*

Počivaj,
tihu mirno spavaj
..... nad
zvezdami
(Priatelj glej gomilo)

zahvala

Ob slovesu naše drage

ANE RIGLER

(1925–2019)

V petek, 13. 9. 2019, smo se poslovili od naše drage mame, tašče, babice in prababice Anke Rigler. Ob tem se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki ste se v tako velikem številu prišli pokloniti njenemu spominu in jo pospremili na njeni zadnji poti. Hvala za darovano cvetje, sveče, izrečena ustna in pisna sožalja. Hvala govorcema za izrečene besede ob slovesu, pevcem za zapete pesmi in trobilcu za z občutkom zaigrano melodijo. Marko Zakrajšek, hvala za brežhibno organizacijo in izvedbo pogrebne slovesnosti. Hvala g. Vinku Guni za opravljen pogrebni obred.

Hči: Ana Rigler

Skrb, delo in trpljenje
tvoje je bilo življenje.
Trpljenje in bolečine si
prestal, zdaj lahko
boš mirno spal.

zahvala

V 74. letu se je od nas poslovil

FRANCI SOMRAK

(31. 7. 1946–10. 9. 2019)

iz Velikih Lašč

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste se prišli posloviti od našega Francija ter ga pospremili na njegovi zadnji zemeljski poti, zanj darovali cvetje, sveče in mašne darove.

Zahvaljujemo se duhovniku Antonu Dobrovoljcu za lepo opravljen mašni obred in pogrebniemu zavodu Zakrajšek za opravljene pogrebne storitve.

Žalujoči: Vsi njegovi

zahvala

Ob smrti

POLONE CVELBAR

(6. 12. 1950–1. 10. 2019)

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste se je spomnili z obiskom v vežici, jo pospremili na pogrebu ali pa se je spomnili na kakšnem drugem kraju. Hvala za cvetje in sveče ter za izrečeno sočutje. Hvaležni smo govorcem, ki so na grobu obudili spomin na Polono od gimnazijskih in študentskih, do njenih upokojskih let, ko je skušala prispevati k lepši bodočnosti ožje in širše skupnosti. Posebno zahvalo izrekamo praporščakom društva Zarja spominov in Marku Zakrajšku za pomoč pri organizaciji in vzorni izvedbi zadnjega slovesa.

Mož Mirko, hči Urša in sin Urban

V šumenju vetra slišim
tvoj glas. V šopku
cvetja vidim tvoj obraz.
Ko ozrem se na okrog,
vidim delo tvojih
pridnih rok. Senca
spomina in bolečina,
oboje dušo razjeda.

zahvala

Ob prezgodnji in tragični smrti našega dragega

DOMINIKA GORJUPA

(1978–2019)

iz Gorenjih Podpoljan

Iskrena hvala sosedom, prijateljem, sorodnikom, sodelavcem Komunale Ribnica, Špelinim sodelavkam z Inlesa, sošolcem in znancem za besede tolažbe, izrečena sožalja, podarjeno cvetje, sveče, mašne darove ter darove za cerkev v Velikih Laščah. Hvala za vso podporo in pomoč vsem, ki ste bili z nami v teh težkih trenutkih. Posebna zahvala dr. Rosani Ahčin in ekipi nujne medicinske pomoči ZD Ribnica, gasilcem PGD Velike Poljane, PGD Dolenje Retje in PGD Ribnica, kriminalistom PP Ribnica, Komunalni Ribnica, gospodu Marku Zakrajšku in pevcem za zapete pesmi. Iskrena hvala gospodu župniku Andreju Ojstrežu za spodbudne besede in lepo opravljen obred ter tako somaševalcema gospodu Andreju Muleju in gospodu Mohorju Rihtaršiču kakor tudi g. Bojanu Trdanu, direktorju Komunale Ribnica, in g. Martinu Matetu za poslovlilne besede. Hvala vsem, ki ste se Dominika spomnili v molitvi in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: Vsi njegovi

KOLEDAR PRIREDITEV

NOVEMBER / DECEMBER 2019

četrtek, 31. oktober, ob 19. uri

Trubarjeva domačija, Rašica

PRIREDITEV OB DNEVU REFORMACIJE

s koncertom Janeza Dovča in Boštjana Gombača

(Občina Velike Lašče

– Trubarjeva domačija)

ponedeljek, 4. november, ob 18. uri

Knjižnica Frana Levstika, Velike Lašče

URA PRAVLJIC

(MKL, Knjižnica Frana Levstika)

sreda, 6. november, ob 19. uri

Galerija Levstikovega doma, Velike Lašče

OTVORITEV LIKOVNE RAZSTAVE ŽIVE AGREŽ SREČNI ŠOPKI

(Občina Velike Lašče

– Trubarjeva domačija)

petek, 8. november, ob 19.30 uri

Levstikov dom, Velike Lašče

2. ABONMAJSKA PREDSTAVA:

BOKSARSKO SRCE

v izvedbi Valič Teatra

(Občina Velike Lašče)

ponedeljek, 11. november, ob 18. uri

Knjižnica Frana Levstika, Velike Lašče

USTVARJALNA DELAVNICA ZA OTROKE – IGRIVE KOCKE

(MKL, Knjižnica Frana Levstika)

četrtek, 14. november, ob 18. uri

Knjižnica Frana Levstika, Velike Lašče

POTOPISNO PREDAVANJE JOŽETA STARIČA S KOLESOM ČEZ HIMALAJO

(MKL, Knjižnica Frana Levstika)

sobota, 16. november, ob 9. uri

Športna dvorana, Velike Lašče

DRŽAVNO VETERANSKO PRVENSTVO V NAMIZNEM TENISU

(TVD Partizan Velike Lašče)

sobota, 16. november, od 9. do 18. ure in nedelja, 17. november, od 8. do 16. ure

Mala športna dvorana, Velike Lašče

30. RAZSTAVA PASEMSKIH MALIH ŽIVALI

(Društvo gojiteljev malih pasemskih živali Velike Lašče)

četrtek, 21. november, ob 17. uri

Levstikov dom, Velike Lašče

ZELIŠČARSKA DELAVNICA

(UTŽO Velike Lašče)

nedelja, 1. december, ob 18. uri

Levstikov dom, Velike Lašče

FOLKLORNI VEČER

(DPM Velike Lašče)

ponedeljek, 2. december, ob 18. uri

Knjižnica Frana Levstika, Velike Lašče

URA PRAVLJIC

(MKL, Knjižnica Frana Levstika)

torek, 3. december 2019

Velike Lašče

TA VESELI DAN KULTURE IN PRIČETEK FESTIVALA BOŽIČNEGA KRUHA

(Občina Velike Lašče –

Trubarjeva domačija, Zavod Parnas)

četrtek, 5. december 2019,

od 17. ure dalje

Velike Lašče

PRIŽIG LUČK IN PRIHOD MIKLAVŽA

(Občina Velike Lašče, OŠ Primoža

Trubarja Velike Lašče in

Župnija Velike Lašče)

petek, 6. december 2019,

ob 19.30 uri

Levstikov dom, Velike Lašče

PO DRUGI STRANI: MIKLAVŽEVANJE

Koncert Blaža in Nejca Podobnika s prijatelji

petek, 6. december 2019, ob 18. uri

Dom krajanov Rob

DRŽAVNA RAZSTAVA IN OCENJEVANJE KRUHA IZ KRUŠNE PEČI

(DPŽ Velike Lašče)

nedelja, 15. december 2019, ob 17.30 uri

Dom krajanov, Rob

RAZSTAVA JASLIC V SKRITIH KOTIČKIH GRADEŽA

odprtje razstave s koncertom in tržnico

15., 22. in 29. december 2019 in

2. januar 2020, ob 17.30 uri

VODENI OGLEDI S TRŽNICO

(Društvo za ohranjanje dediščine Gradež)

Organizatorji si pridružujejo pravico do sprememb.